

vrede

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

Kinderarbeid
in India

▼ EU-voorzitterschap

Rusland

■ Duitse crisis

■ Eurocorps

□ Palestina-Israël

● Verkiezingen

□ Doodseskaders in
El Salvador

□ Cuba erop of eronder

□ Zuid-Afrika:
Welke toekomst

□ GATT

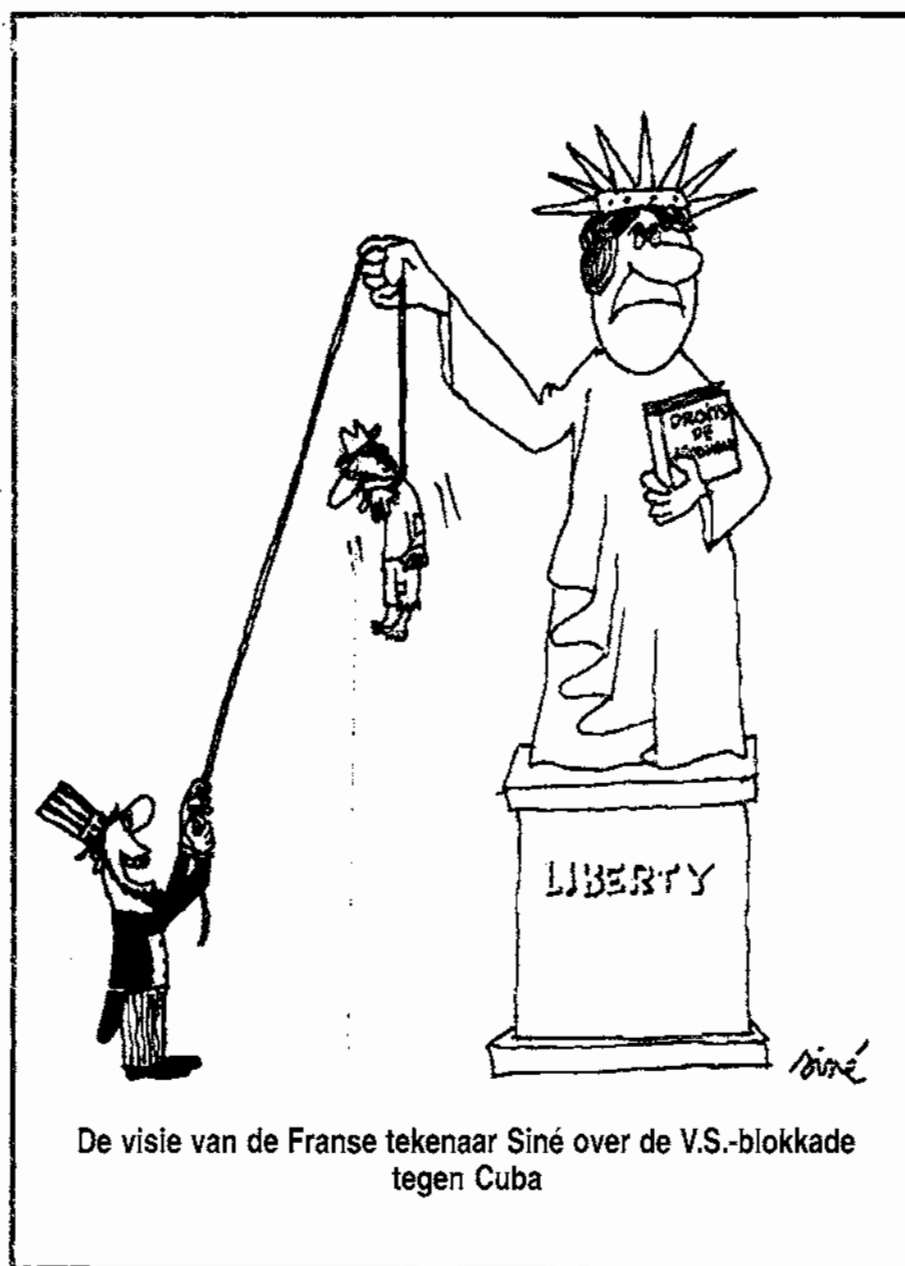
■ Vrouwen in 't Zwart
van Belgrado

■ Noord-Ierland

■ Kinderen in Liverpool

■ Terugblik: het Oosten

■ Verdraagzaamheid

De visie van de Franse tekenaar Siné over de V.S.-blokkade
tegen Cuba

verschijnt tweemaandelijks
37ste jaargang - nr. 305 - januari-februari 1994
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Knokkestraat 44 - 9000 Gent

Geheime kernproeven

De V.S. Minister van Energiezaken Hazel O'Leary heeft onthuld dat meer dan één vijfde van de in het totaal in de Nevada gevoerde kernproeven geheim werden gehouden. De regering gaf toe dat zij sinds 1951 op de Nevada-proefterreinen 925 nucleaire explosies liet verrichten waarvan er 204 niet werden bekend gemaakt.

Wereldwijd werden, aldus de regering, door de V.S. in totaal 1051 kernproeven gehouden. Meteen kwam ook aan het licht dat in de jaren vijftig ongeveer achthonderd personen werden blootgesteld aan stralingsproeven bij kernbomontploffingen. Vandaag twijfelt men over de instemming die de betrokkenen gaven om als "proefkonijnen" te dienen gezien zij de effecten van plutonium op het menselijk lichaam niet kenden en er ook niet over ingelicht werden.

Maar er was nog meer dan dat. Een veertigtal mentaal gehandicapte kinderen werden, door onderzoekers van het Massachusetts Institute of Technology en de Universiteit van Harvard met radio-actieve eetmalen gevoed tussen 1946 en 1956.

De "cobayes" waren kinderen tussen vijftien tot zeventien jaar die in een speciale school verbleven in de staat Massachusetts, de Fernald State School van Waltham, bij Boston. Hen werd gedurende een jaar het dubbele aan radio-actieve granen toegediend dan normaal het geval is. Dit project werd gefinancierd door de Amerikaanse commissie voor atoomenergie.

Het General Accounting Office meldde kort geleden eveneens aan het Kongres dat tussen de jaren 40 en 50 eveneens radio-actieve materialen illegaal werden uitgestrooid boven bewoonde zones.

Over mensenrechten gesproken?

Het "toeval" wil dat op het zelfde moment een Amerikaans tijdschrift bericht dat in de ex-Sovjetunie op 14 september 1954 45.000 soldaten zonder beschermde kleding werden blootgesteld aan een kernontploffing.

Het blad voegt er aan toe dat de soldaten pas enkele minuten op voorhand vernamen dat "manoeuvres" werden gehouden.

Wat wel opvalt is dat, volgens het bericht, de soldaten een document moesten ondertekenen waarin ze beloofden de eerste vijftiengint jaar met geen woord te reppen over het experiment. Hier wordt eens te meer het bewijs geleverd dat de burger zich over de geloofwaardigheid van regeringen en over de door de media verspreide informatie zich steeds vragen moet stellen.

A.D.S.

*Goede Vader, aanschouw de mens
die nog wil leven naar uw wens
't geluk nog vindt in kleine dingen
en altijd bereid is bij te springen*

*Daar waar de nood het hoogste is
niet praten met een hart vol ergernis
maar bereidwillig en voldaan
elkaar bij vreugd en smart terzijde staan*

VREDESWENS 1994

*Zend ons strijders voor gerechtigheid.
Geef ons mensen van goede wil.
Laat iedereen in vrijheid leven
en bouwen aan zijn stukje paradijs.*

Jozef Vandromme

INHOUD

EDITORIAAL	Het Belgisch voorzitterschap	3
UITKIJK	De werkelijke tegenstellingen	4
RUSLAND	Een andere analyse	5
EUROPA	Crisis en conjunctuur in Duitsland	6
BEWAPENING & ONTWAPENING	In welke taal moeten de wapens kletteren? Militair budget voor ontwikkelingssamenwerking?	9 10
MIDDEN-OOSTEN	Een week op doorreis in het land van belofte	11
VERKIEZINGEN	Gaat de geschiedenis zich herhalen? Algemeen stemrecht	14 17
NAGELS MET KOPPEN		18
DOSSIER	India en de kinderarbeid	19
EERLIJKHEIDSHALVE		23
LATIJS-AMERIKA	Cuba erop of eronder? Nog steeds wordt er vermoord in El Salvador	24 27
ZUIDELIJK AFRIKA	Het vertrouwen in de toekomst? GATT en IMF creëren onderontwikkeling	28 29
EX-JOEGOSLAVIË	Vrouwen in 't zwart	30
EUROPA	Toch vrede in Noord-Ierland Vaarwel kinderen van Liverpool	32 33
TERUGBLIK	Als men een put graaft voor een ander...	34
VREDEINITIATIEVEN	Agenda - Handje	35-36
25 JAAR GELEDEN IN VREDE		36
VREDE - INDEX JAARGANG NR. 36 - 1993		37
VREDEFONDS		38
VOOR DE VUIST	Verdraagzaamheid?	39

Verleenden hun medewerking aan dit nummer:

Georges Spriet - Willy Courteaux - André De Smet - Johan Meylaert - Victor Stuyck - Claudine Huyghe - Antoine Uytendaele, Lucien Bollaert - Patricia Pasoen - Jozef Van Dromme - Jaak Perquy - Paul Van Lerberghe - Herwig Vandenabeele, Frans Prison - René Van Nerum - Albert De Coninck - Jan Verwest - Jan Van Calsteren.

vrede

Tijdschrift -
6 nummers per jaar
"Vrede"
Studie- en informatiecentrum voor
vredes- en
ontwikkelingsproblematiek v.z.w.

REDACTIE-BEHEER PUBLICITEIT:
Knokkestraat 44 - 9000 Gent
Prk. 000-0956015-80
Vrede v.z.w. - 9000 Gent -
Tel. (09) 221 18 39
Fax (09) 220 87 20

LEESGELD:
110 Fr. los nummer
600 Fr. per jaar
700 Fr. instellingen met faktuur
800 Fr. Nederland

STEUNABONNEMENT: 1.000 Fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:
Michel Vanderborght
Beukendreef 15,
9401 POLLARE - NINOVE

ABONNEMENTENDIENST:
Lotty Verwest.

Overname van artikelen en tekeningen is slechts
toegelaten mits bronvermelding en toezending
van een presentemplaar.

EINDREDAKTIE:
Lucien Bollaert, Wouter De Raes, André De
Smet, Jan Olsen, Georges Spriet, Victor
Stuyck, René Van Nerum, Dirk Vonckx.

REDAKTIESECRETARIS:
Lucien Bollaert.

HOOFDREDAKTEUR:
André De Smet.

De ondertekende artikelen beantwoorden niet
noodzakelijkerwijze aan het standpunt van de
redactie.

OFFSET DRUK:
"Nevelland", B.W.,
9840 Nevele (Landegem).

Het Belgisch voorzitterschap

"Het meest Europa-gezinde voorzitterschap sedert lange tijd, en ik weet waar 'k over spreek, 'k zit hier al namelijk negen jaar". Met deze woorden vatte EU-commissievoorzitter Delors de zes maanden Belgisch voorzitterschap samen.

Mogen we daarbij veronderstellen dat 'socialist' Delors en 'socialist' Claes enige diepgaandere koerswijziging van het liberale Europa hebben bewerkstelligd? Ik vrees dat deze vraag u wat naïef zal overkomen. Het is ook een open vraag, d.w.z. ze hoeft geen antwoord, want het is duidelijk hoe dit luidt.

En er werd gewerkt aan dat Europa. Voornamelijk om het door iedereen aanvaarde Verdrag van Maastricht direct te onderbouwen met de nodige instellingen. "Merkenbureau, Europolitie, en vnl een nieuw financieel instituut". Een nieuwe illustratie van het technocratisch non-democratisch niveau. Omdat met name deze toekomstige Eurobank het monetair beleid autonoom zal bepalen, "zonder politieke" inmening. Of hoe de politieke wereld zichzelf verder buitenspel plaatst. Laat staan dat er zou werk gemaakt worden van meer beslissingsrecht aan de Europese volkeren te geven.

Wat de hete hangijzers in de wereld betreft heeft voorzitter Claes zich uit de schoenen gewerkt om de continuïteit te garanderen.

Dus geen nieuw beleid wat Joegoslavië betreft. Verder ploeteren met Boban, Karadjic en Izetbegovic dus. Een spoor dat al zovele malen z'n failliet heeft bewezen. Een vleugje nieuwe tactiek kwam er dan nog via een gemeenschappelijk Duits-Frans idee om Milosevic te belonen met beperking van het embargo als hij de Bosnische Serviërs tot toegeeflijkheid kan bewegen in de opdeling van het grondgebied. Europa blijft de lijn verder trekken die ze al een tijd volgt, en de oorlog hielp stimuleren: opdeling (eerst van de federatie, nu van Bosnië) op basis van etnische gronden. De vredesbeweging in Europa stelt een gemeenschappelijk punt naar voor: steun aan en betrekken van de anti-oorlogsgroepen. "Eerst moeten de wapens zwijgen", zegt Claes. Terwijl de vredesbeweging precies meent dat meer politieke aandacht en waarde hechten aan de zovele (kleine) anti-oorlogsgroepen nu net een belangrijk maatschappelijk element zou kunnen vormen om de vijandelijkheden te stoppen. Een "conférence nationale" als het ware, voor de verschillende republieken en voor het voormalige Joegoslavië in z'n geheel.

Welke opvatting Europa, en de Belgische voorzitters, over democratie wel hebben, bewezen ze ook nogmaals in de houding ten opzichte van de gebeurtenissen in Rusland. Een individu dat een nieuwe grondwet uitschrijft dat enorme macht aan zichzelf toewijst, het parlement gewapenderhand

naar huis stuurt, en oppositiepartijen verbiedt kritiek op bovenstaande te uiten, krijgt alle steun want hij organiseert multipartijverkiezingen en voert vrijemarkthervormingen door. Tegelijkertijd verpaupert een groot deel van de Russische bevolking. Maar dat is slechts een (jammerlijk) neveneffect, waarschijnlijk, voor onze democraten.

Uit de gebeurtenissen sedert de ineenstorting van de regimes in Oost-Europa putte men waarschijnlijk de idee van een nieuw samenwerkingsverband met de vroegere Comecon-gebieden die nog niet in oorlog zijn. Op zich positief, maar ook hier zal het beleid niet verschillen van de 'associatie'-politiek van voorheen. Het is West-Europa dat in alle relaties de dans leidt, en Midden- en Oost-Europa blijft als een wingewest beschouwen.

Positief is dat onder impuls van België er snel fondsen werden toegewezen aan zeer concrete projecten in Gaza. Hoewel je hier ook opnieuw de vraag kunt stellen waarom jaren moest gewacht worden om iets substantieels te doen op dit gebied? Op de Israëlische toestemming? Opmerke-

lijk en tegelijkertijd tegen de borst stotend is de verderdurende afwezigheid van Europa op het politieke vlak omtrent het Israëlisch-Palestijns conflict. Welke druk zet de nieuwe Europese Unie op Israël om de VN-resoluties nu uiteindelijk uit te voeren in verband met de terugtrekking uit de bezette gebieden, in verband met Jerusalem, in verband met de vluchtelingen, in verband met de kolonisatienederzettingen?

Bemoedigend in deze periode was wel het Belgisch stemgedrag in de VN over het embargo van Cuba. Voor het eerst ging België hier vierkant in tegen de Noordamerikaanse politiek en veroordeelde het Washington en distancieerde zich ook van het gros van EU-landen. Echter niet omdat men meent dat Cuba eerlijke kansen zou moeten krijgen om haar eigen ontwikkelingsweg te bepalen. Nee. Wel omdat de recentste uitbreidingswet van het embargo, de zgn. Torricelli-act, aldus minister Claes in een brief, ingaat tegen de principes van het vrijhandelsverkeer door Amerikaanse dochterondernemingen in het buitenland ook te verbieden handel te drijven, en door sanctiemaatregelen te plannen tegen hen die toch Cuba aandoen.

Of het verhaal van een politiek zonder maatschappelijke betrokkenheid, tenzij de betrokkenheid om de concurrentie, en de vrije markt alle mogelijkheden te geven. Een witboek zal daar niks aan veranderen. Samen met andere vredesorganisaties uit de naburige landen zijn we van plan onze acties voor een ander Europa verder te coördineren.

Georges Spriet

De werkelijke tegenstellingen

De uitslag van de recente parlementsverkiezingen in Rusland mag dan verontrustend zijn, maar is niet verbazend. En wie zich toch verbaast toont, is blijkbaar het slachtoffer van drie mythes die nu in Rusland ontkracht zijn.

De eerste mythe bestaat hierin, dat men in het Westen de neiging heeft de idee van democratie (lees: meerpartijen-systeem) te koppelen aan vrije markt, alsof die twee onafscheidelijk met elkaar verbonden zijn. Het mag dan waar zijn dat tot op heden alle landen waar de vrije markt afgeschaft was een éénpartijstelsel kenden. Maar er hoeven waarachtig geen voorbeelden te worden genoemd van dictatoriale regimes gekoppeld aan vrije markt. Het idee dat een symbiose tussen kapitalisme en vrije verkiezingen in Rusland de aanzet zou geven tot een nieuwe "democratische" orde, was uitermate naïef en zelfs contradictoisch. Een zo totale omwenteling van het economisch systeem op zo'n korte termijn kon onmogelijk voltrokken worden binnen de context van een politieke democratie. Zoiets kan alleen met dictatoriale middelen. Het was dus absurd om, zoals men in het Westen heeft gedaan, Jeltsin te prijzen om zijn drastische poging om de hele basis van de economie te wijzigen én, in één adem, om zijn democratische gezindheid. Niet alleen IS Jeltsin geen democraat: om te volbrengen wat hij wil kan hij geen democratische middelen gebruiken.

Het Westen is zwaar fout geweest door de Russen onder zware druk te zetten om de vrije markt op zo kort mogelijke termijn in te voeren. Nog terzijde gelaten dat Rusland het kapitalisme omhelst uitgerekend op het moment dat het kapitalisme in het Westen niet langer naar behoren functioneert, heeft men er geen rekening mee gehouden dat een economisch systeem dat van boven tot onder genationaliseerd is niet zomaar door een ander kan vervangen zonder een chaos te creëren. De oude economie functioneert niet meer. Het nieuwe dat men wil invoeren is een karikatuur gebleken die meer met gangsterisme te maken heeft dan met vrije markt. Rusland is er, met andere woorden, alleen in geslaagd alle negatieve aspecten van het kapitalisme in te voeren: massale werkloosheid, alle mogelijke vormen van criminaliteit en een groeiende kloof tussen armoede en nieuwe rijkdom.

De derde mythe heeft te maken met democratie. In zijn nieuw boek (*Black Hundred. The Rise of the Extreme Right in Russia*) stelt de historicus Walter Laqueur dat 45 procent van de Russen anti-democratisch is (en antihervormingsgezind). Een opmerking als die betekent totaal niets. Ze klinkt alsof de democratie zoals wij die kennen ontstaan is door de bewuste wil van een meerderheid. Ons politiek systeem is geleidelijk gegroeid uit de spanning en de strijd tussen krachten en tegenkrachten, en ze is wat ze nu is na een evolutie van, pakweg, drie eeuwen. Die democratie is dus niet ontstaan vanuit een abstractie waar op een gegeven moment zoveel mensen zich achter schaaften dat ze een werkelijkheid werd.

Welke ideeën denkers ook mogen formuleren, men kan ervan uitgaan dat de overgrote meerderheid van de mensheid op de eerste plaats geïnteresseerd is in een behoorlijk bestaan en bereid is loyaal te zijn tegenover elk politiek systeem dat aan dit verlangen voldoet. Voor vrijheid van opinie en meningsuiting ALS ZODANIG heeft slechts een kleine minderheid (5 procent? nog minder?) belangstelling. De Oosteuropese regimes zijn ten onder gegaan omdat ze materieel niet hebben afgeleverd wat ze beloofd hadden, en niet door de afwezigheid van bepaalde "burgerlijke vrijheden". De ineenskomst en de bruuske veranderingen in het systeem (of de pogingen daartoe) hebben geleid tot onrealistische verwachtingen, die zelfs in gunstige omstandigheden veel te

hoog gespannen zouden zijn geweest. Men is nu te gemakkelijk geneigd het gebrekkig functioneren van de economie in die landen uitsluitend toe te schrijven aan het communisme. Men vergeet dat in al die landen ook voorheen armoede heerste (op een paar uitzonderingen na, zoals Tsjechoslowakije), en dat men zich dus kan afvragen of onder het kapitalisme, ook al zou de invoering ervan perfect slagen, de levensstandaard daar veel hoger zou liggen dan onder het communisme.

Hoedanook, de verwachtingen waren hooggespannen, en ze zijn, zeker in Rusland, dubbel teleurgesteld, want het gaat daar nu veel slechter dan onder het communisme. De vraag of, indien het communisme overleefd was gebleven, er toch geen aftakeling zou hebben plaatsgehad, zij het geleidelijker, is zinloos, want de publieke opinie van een noodlijdende bevolking heeft aan dat soort academische vragen geen boodschap.

De mensheid is op de eerste plaats geïnteresseerd in een behoorlijk bestaan.

Er is echter niet alleen de economische factor. Het Russische volk heeft sinds eeuwen een sterk ontwikkelde nationale trots, die zich zowel in positieve als in negatieve zin kan uiten al naargelang de omstandigheden. Die nationale trots is gekrenkt door het uiteenvallen van de Sovjet-Unie en de afscheuring van republieken die historisch tot het Russisch Keizerrijk behoorden. Dit wordt door velen als een nederlaag ervaren en stimuleert een revanchisme dat vergelijkbaar is met het Duits revanchisme na de Eerste Wereldoorlog. (Er ZIJN wel degelijk gelijkenissen met Weimar.) Overstappen van een onbekwame demagoog, Jeltsin, naar een nog veel ergere demagoog als Zjirinovski is dan niet zo'n grote pas. Toen Jeltsin het vorige parlement met kanonnen uit elkaar schoot, heeft hij wellicht niet verwacht, dat hij weinig later te maken zou krijgen met een nieuw - dit keer "democratisch verkozen" - parlement dat het hem nog veel moeilijker zal maken. Hij mag er dan in geslaagd zijn, een grondwet te laten goedkeuren die de president praktisch dictatoriale macht geeft: dit zou wel eens een vergiftigde erfenis kunnen blijken, als later President Jeltsin wordt weggestemd ten gunste van een type als Zjirinovski.

Hiermee wordt nog eens aangetoond wat men ook vóór het Russische avontuur had kunnen weten: dat democratie met alle eraan verbonden vrijheden een nevenproduct is van de welvaart. Een meerpartijen-systeem kan maar behoorlijk functioneren in een periode en in een land waar aan de essentiële behoeften van de bevolking in haar geheel wordt voldaan, en waar over enkele essentiële waarden een ruime consensus bestaat. Waar die waarden doorkruist worden hetzij door extreme belangentegenstellingen (met andere woorden, waar de kloof tussen arm en rijk te groot wordt) of door opgezwepte etnische tegenstellingen, heeft een polarisering plaats, die de normale tegenstellingen tussen verschillende politieke ideologische visies ver overschrijden. Dergelijke tegenstellingen kunnen alleen ontladen worden door omzichtig, gematigd en subtiel leiderschap. Of Jeltsin de figuur is die een dergelijke rol kan spelen, mag iedereen voor zichzelf uitmaken. De soep wordt vandaag in Rusland bijzonder heet opgediend. De vraag is, of er tijd genoeg is om ze te laten afkoelen, want er lijkt niemand in de buurt te zijn om er voorzichtig op te blazen.

W. Courtois

Een andere analyse

Op de vooravond van het bezoek van de E.G. aan Jeltsin door Delors, Dehaene en Claes werd aan deze laatste gevraagd wat hij van de Russen verwachtte bij het opbouwen van de democratie. "Vrije verkiezingen, eerbiediging van de mensenrechten en een vrije markteconomie was het antwoord van de minister".

Met Jeltsin's interpretatie van het eerste punt hebben we kennis gemaakt met de ontbinding van een verkozen parlement, de manipulatie rond het referendum en de verkiezingen, enz.

Wat het tweede punt betreft is de brutale militaire aanval op de bezetters van het parlement, met zijn honderden doden en de uitzuivering van Moskou, duidelijk dat Jeltsin dit principe aan zijn broek vaagt. Voor wat het derde punt betreft moeten we maar eventjes de economische puinhoop in Rusland bekijken die Jeltsin en zijn acoliëten verwezenlijkt hebben met de katastrofale gevolgen voor 90 % van de Russische bevolking.

Spijt dit alles gaan de Westerse politici verder hun onvoorwaardelijk vertrouwen te stellen in Jeltsin en zijn politiek. En onze media, T.V., radio en kranten gaan verder met Jeltsin, Gaidar en co als democraten en hervormers voor te stellen en allen, zonder onderscheid, die zich tegen deze rampzalige politiek verzetten als conservatieven en nostalgiekers aan te klagen.

Voor de eerste maal hoorden we een Westerse krant, "Le Monde" (31/12/93) een andere klok luiden.

Onder de titel: "Is de steun van het Westen aan de Russische President gewettigd?" maakt Jan Krauze, de correspondent van Le Monde te Moskou, een objectieve analyse van de werkelijke situatie in het Rusland van Jeltsin. ... "Beweren dat Jeltsin met het referendum zijn "derde mandaat" gekregen heeft is zeker overdreven (hij overtuigde slechts 30 % van de ingeschreven kiezers).

Men kan niet vergeten dat toen hij in juni 1991 tot President verkozen werd de toestand volledig anders was"...

... "Al wat sindsdien voorgevallen is, van het uiteenspatten van de Sovjetunie tot het bloedbad dat volgde op de ontbinding van het Parlement, gebeurde doorheen de miskennis van de grondwet waaraan Jeltsin bij zijn aanstelling trouw had gezworen. Dit zou Jeltsin er moeten toe leiden hebben vervroegde presidentsverkiezingen te houden zoals hij zich ten andere verbonden had. Een belofte die hij niet gehouden heeft"...

... "Natuurlijk kan men er van uitgaan dat

het voor het Westen voorzichtiger is om verder op zijn kampioen te wedden, zelfs als deze kampioen niet langer over het vertrouwen beschikt in zijn eigen land. Het is wat men met Gorbatsjov gedaan heeft. Over het algemeen hebben de Westerse politieke verantwoordelijken steeds hun voorkeur gegeven aan de bezetter van het Kremlin gezien deze beschouwd werd als de garantie van de stabiliteit.

uit De Volkskrant

Maar kan men werkelijk, tenware men de ogen sluit, niet zien met welke middelen aan welke prijs die stabiliteit verzekerd wordt?

Het Westen heeft op geen enkel ogenblik gereageerd. Noch wanneer Jeltsin het parlement ontbond, noch wanneer hij de blokkade van het parlement liet uitvoeren, noch wanneer hij het gebouw, waarin zich honderden burgers bevonden, liet bombarderen.

Geen enkel Westers parlement heeft het minste commentaar geuit bij de ontbin-

ding van een, misschien anti-sympathiek, maar toch verkozen parlement.

De politieke leiders die elkaar sindsdien in Moskou opvolgden: Balladur, Kohl, Delors, Gore (en laten we er Dehaene en Claes aan toevoegen) hebben niet de minste reserve laten blijken tegenover de gebruikte methodes of het minste leedwezen geuit voor de honderden slachtoffers.

Voor een belangrijk deel van de Russen kan een dergelijke houding, toegevoegd een de "radikale" economische recepten, slechts een uitleg hebben: het Westen duwt vrijwillig het land naar de catastrofe. Het moedigt het Kremlin aan zijn zelfmoordpolitiek verder te zetten met de volledige ineenstorting van Rusland als uiteindelijk doel. De ontbinding van de USSR was hier slechts een voorbode van.

Deze uitleg is wellicht volledig paranoïsch en beantwoordt aan de komplotten waarin de Russische politieke klasse gelooft. Maar legt zij niet een fundamenteel probleem bloot?

De democratie prediken en terzelfdertijd methodes goedkeuren die geen enkel Westers land zou aanvaarden, scherpt dit wantrouwen aan en draagt bij tot de afkeer van het "model" dat men de Russen voorstelt. Dat diegene die denken dat de Russen niet rijp zijn voor een werkelijke democratie - en het nooit zullen zijn - het dan zeggen. Maar een "realpolitiek", weinig doeltreffend ten andere, voeren met hypokritische woorden en daden is niet zonder gevaar. Het betekent het vernietigen van alle hoop en het geloof in de democratie en het bevorderen van het aan de macht komen van diegene die men vreest".

Ook wanneer men het niet volledig eens zou zijn met de analyse van Jan Krauze moet hier toch gezegd worden dat het om een beoordeling gaat die men vanwege onze politici en onze media niet gewoon is.

Het is te hopen dat deze er hun conclusies zullen uit trekken.

André De Smet

Crisis en conjunctuur in Duitsland

Een economisch-politieke beschouwing van prof. dr. Hans Luft

Permanente crisissen komen evenmin voor als een voortdurende economische opbloei. Anderzijds wordt de Duitse economie, drie jaar na de muntunie en de daarop volgende toetreding van de DDR tot de BRD, geplaagd door een hardnekkiger economische crisis dan ooit tevoren in de tijd na de tweede wereldoorlog. Want bij de algemene oorzaken van een cyclische crisis, reeds ontdekt door Karl Marx in 'Het Kapitaal', komen een reeks van bijzondere ontwikkelingsomstandigheden.

Vertraagde recessie

In vergelijking met andere industrielanden kwam in Duitsland de huidige recessie vertraagd, ten eerste omdat de hoogconjunctuur die in de tachtiger jaren heerste, door de hereniging verlengd werd. Nu breekt ze met des te meer kracht uit.

Na de muntunie van 1.7.1990 werd Oost-Duitsland ontsloten als afzetmarkt voor Westduitse waren, wat in de oude bondsstaten een opwaartse knik in de groei tot gevolg had. Terzelfdertijd leidde de verdringing van Oostduitse producten ertoe, ofschoon de parameters uitwezen dat ze de concurrentie aankonden, dat de Oostduitse industrie haar afzetmarkt binnen het eigen gebied verloor. Maar ook de westerse markten sloten zich verregaand voor Oostduitse ondernemingen wegens het opwaarderings-effect van de muntunie. Vroeger kregen ze voor iedere verworven DM vanwege de staat 4,40 DDR-mark geboekt, zodat ze konden fungeren als aanbidders van goedkope waren en konden duiden dat voor een deel zelfs hoogwaardige consumptiegoederen aan weggeefprijzen te koop werden aangeboden. Nu werden de kosten evengoed in DM opgegeven als de opbrengsten. En de instorting van de Sovjetunie voerde tot het verlies van de belangrijkste buitenlandse markt van de Oostduitse industrie en landbouw. In het geheel is de industriële productie in Oost-Duitsland tot einde 1992 tot op minder dan een derde van haar oorspronkelijke grootte gekrompen. Zo'n zware afgang bleef dan in haar uitwerkingen niet meer tot het Oosten beperkt. Het bruto binnenlands produkt van geheel Duitsland steeg b.v. in 1991 slechts nog met 0,3 percent. Voor 1993 wordt rekening gehouden met een vermindering van ongeveer 1,5 percent.

Sloot de handelsbalans van de bondsrepubliek in 1989 nog met een overschot van 108 miljard DM af, dan was dat in 1990 maar 77 miljard meer, terwijl voor 1991 een deficit van 34 miljard te boek stond. Daarbij is nog helemaal afgezien van de dramatisch gestegen binnen-

Tabel 1: Ontwikkeling van economische grootheden in de oude bondsstaten (van inflatoire prijsstijgingen gezuiverd) in percent

Jaar	Industriële productie	Bruto binnenlands produkt	Bruto nationaal produkt
1988	3,8	3,7	3,7
1989	5,2	3,3	3,9
1990	5,5	5,1	4,9 1)
1991	3,0	3,7	3,6
1992	-2,0	1,5	0,9

Opmerking bij de tabel : 1) voorspeld was 3,5%

Bron: *Wirtschaftsanalysen der Hamburgischen Landesbank*, nr.1/1993, geciteerd in de *Trierischer Volksfreund* van 2.4.1993

landse schuld, die reeds in 1988 bij 899 miljard DM lag (1), in 1990 de grens van het biljoen oversteeg en in 1993 de grens van de twee biljoen nadert.

Ten tweede doet zich nu in Oost-Duitsland de structuurverandering van de industrie, die in de zeventiger en tachtiger jaren steeds opnieuw werd uitgesteld, in de directe confrontatie met de wereldmarkt met volle kracht gelden.

Een bijzonder aanschouwelijk voorbeeld levert de textielindustrie. De Westduitse textielindustrie had b.v. 20 jaar tijd om in te krimpen ten gevolge van de concurrentie uit het verre Oosten, tijd genoeg om dit proces op een sociaal draaglijke

manier te laten gebeuren en om gaten in de markt te verkennen en te bezetten. In de voormalige DDR voltrok dit inkomingsproces tot op minder dan een tiende van de huidige capaciteit zich binnen een tijdsspanne van twee jaar, hetgeen in één slag tienduizenden arbeidsplaatsen, voornamelijk van vrouwen, vernietigde. Plotseling hadden de bedrijven geen afzet meer. Het distributiesysteem in de vorm van de groothandel had zich opgelost.

Afgeremde conjunctuurlocomotieven

Anderzijds vindt er een afremming plaats

Tabel 2: Bouw van nieuwe woningen in Duitsland

Jaar	Voltooide nieuwbouw-woningen (modernisering en reconstructies niet meegerekend)	
	oude bondsgebied	nieuwe bondsstaten (voormalige DDR)
1985	425.285	99.129
1986	375.396	100.067
1987	331.254	91.896
1988	208.600	93.472
1989	276.000	83.361
1990	391.000	60.055
1991	314.000	22.500
1992	-	onder de 20.000 1)

Opmerkingen bij de tabel : 1) geschat op grond van gegevens van het Centraal Verbond van de Huisvesting

Bron : *Statistisches Jahrbuch der DDR 1990*, p.198, p.75*

En : Mededelingen van het Duits Federaal Instituut voor Statistiek.

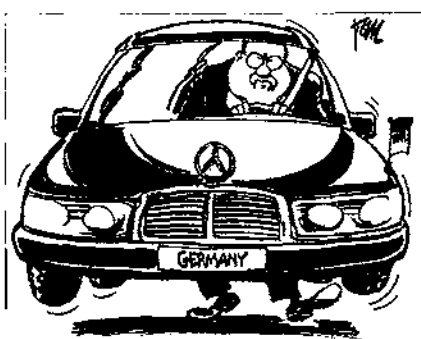
van de woningbouw door eigendomsproblemen die kunstmatig voortgebracht zijn (door het principe van de teruggave ter schadeloosstelling) en door de zwakke financiële toestand van de gemeenten ten gevolge van de belasting van de woningbouwmaatschappijen in het Oosten met zogenaamde oude schulden. Ze is nu op het niveau van de jaren 1949/1950 teruggevallen. Maar juist de woningbouw zou net zoals in andere landen een conjunctuurlocomotief van eerste rang kunnen zijn. Bovendien is ze aan een bepaalde plaats gebonden en kan ze niet zomaar naar andere streken of landen verschoven worden.

Over 't algemeen is ook in de belangrijkste bedrijven uit de bouwsector het aantal tewerkgestelden in 1992 nog verder teruggevallen, geheel in tegenstelling met de oude staten. In de bouwnijverheid van de DDR waren in 1989, leerlingen niet meegerekend, meer dan 400.000 personen tewerkgesteld. Eind 1991 waren er slechts nog ca. 281.000 en eind 1992 ca. 275.000. In de oude bondsstaten steeg het aantal in de zelfde tijdsspanne van 999.000 tot boven 1.061.000. (2)

Ten derde grijpt de recessie ook in de landbouw om zich heen, hier opnieuw bijzonder sterk in het Oosten van Duitsland, vooral omdat de organisaties die de landbouwcoöperatieven hebben opgevolgd, tegenover bedrijven en investeerders uit de oude bondsstaten, dikwijls de vroegere eigenaars, benadeeld zijn met betrekking tot de mogelijkheid van het beheer van grond die vroeger aan de staat toebehoorde evenals inzake melkquota's en produktiekosten. En dat, ofschoon veruit de meeste Oostduitse boeren op coöperatieve basis willen voortwerken en van de doeltreffendheid van hun aanpak overtuigd zijn.

In het totaal werd in de nieuwe bondsstaten in de periode vanaf de omkeer tot eind 1991 de varkensstapel van 12 miljoen tot 4,9 miljoen stuks gereduceerd en de runderstapel van 5,8 tot 3,9 miljoen stuks. De oppervlakte die voor landbouw werd benut, verminderde in de periode vanaf de omkeer tot eind 1992 in de nieuwe bondsstaten met meer dan 700.000 ha, hetgeen 11,4 percent betekent, in de oude bondsstaten integendeel verminderde ze in dezelfde tijdsspanne met slechts 3,2 percent. De daarmee verbonden teruggang aan arbeidsplaatsen was er de hoofdoorzaak van dat het aantal mensen dat in de Oostduitse landbouw was tewerkgesteld, in dezelfde tijdsspanne terugviel van ca. 850.000 tot minder dan 200.000. (3)

Ten vierde. De tegenwoordige recessie vindt plaats op een moment dat het

transformatieproces in Oost-Europa in een crisis verkeert. De meeste Oost-europese staten, op de eerste plaats de staten die de voormalige Sovjetunie hebben opgevolgd, hebben, nadat ze van het socialisme afstand hebben gedaan, noch hun plaats in de wereld-economie gevonden noch hun binnenlandse markt geconsolideerd. Vele politici verwachten van de westerse hulp, die toch rijkelijk zou moeten vloeien omdat men met het communisme heeft gebroken, de automatische overwinning van alle moeilijkheden. Ondanks aanzienlijke financiële transfers, in 't bijzonder vanuit Duitsland, verslechtert de economische situatie in Rusland en de Oekraïne dagelijks.

De Oost Duitsers dragen de grootste last

In Duitsland toont de crisis van het transformatieproces zich op de eerste plaats in het feit dat de Oost Duitsers het grootste deel van de last van de cyclische recessie te dragen hebben. Waren in de Oostduitse industrie (verwerkende bedrijven en mijnbouw) in december 1989 nog meer dan 3,2 miljoen personen tewerkgesteld, dan waren het in december 1991 enkel nog schier 1,8 miljoen en in december 1992 nog nauwelijks 828.000 personen, d.w.z. iets meer dan een vierde (4). Het werkloosheidspercentage van 14% voor het Oosten

van Duitsland verbergt dat ca. 43% van de werkenden in het proces van de omkeer hun arbeidsplaats verloren hebben. Voor zover ze zich niet als werkloos aanmeldden, gingen ze op brugpensioen of pensioen, werden ze opgenomen in tewerkstellingsprojecten van de staat of volgden ze herscholingscursussen, of gingen ze in de oude bondsstaten op zoek naar werk. Ondanks deze hoge werkloosheid is de stijging van de kosten van het levensonderhoud in het Oosten, die alleen al in het jaar 1992 meer dan 20 % bedroeg, beduidend sterker dan in het Westen, een fenomeen dat zowaar de klassieke Philips-curve, volgens dewelke werkloosheid en geldontwaarding zich tegengesteld ontwikkelen, tegensprekt. (4)

De globale veroordeling van het DDR-verleden heeft bij de jongere generatie een drastisch verlies van het waardenbesef teweeggebracht en in verband daarmee rechtsonzekerheid en hooploosheid. Daardoor is de drempel van de bereidheid om tot geweld over te gaan drastisch verlaagd. De sociale onzekerheid, die tot nog toe voor Oost Duitsers onbekend was, de angst voor de dag van morgen, heeft tot een daling van het aantal geboorten geleid tot op de helft van het aantal van 1989.

Wellswaar is de uitwijking naar de oude bondsstaten na de muntunie wat geringer geworden. Maar ze is b.v. in het tweede halfjaar 1991, in vergelijking met het tweede halfjaar 1992, weer gestegen, hetgeen te maken heeft met de lagere werkloosheid in de oude bondsstaten. Zo bleek de veronderstelling niet op te gaan dat door de invoering van de DM de uitwijking naar de oude staten tot stilstand zou komen. Nochtans was net dit het doorslaggevend motief voor het overhaaste verenigingsproces.

Maar ook in het Oosten van Duitsland hebben sinds een eeuw of langer

Tabel 3: Evolutie van het aantal geboorten in Duitsland

Jaar	Levendgeborenen per 1000 inwoners	
	oude bondsgebied	nieuwe bondsstaten (voormalige DDR)
1986	10,3	13,4
1987	10,5	13,6
1988	11,0	12,9
1989	11,0	12,0
1990	11,5	11,1
1991	11,3	6,8
1992	11,3	5,4

Bron : *Zur wirtschaftlichen und sozialen Lage in den neuen Bundesländern*, Duits Federaal Instituut voor Statistiek, 1993, p. 7

Tabel 4 : Migraties in Duitsland

Jaar	Uitwijkingen uit de nieuwe bondsstaten	Saldo van de migraties ten gunste van het vroegere bondsgebied
1988	40.454	40.035
1989	255.756	254.627
1990	395.343	359.126
2de halfjaar '90	138.395	114.447
1991	249.743	169.476
2de halfjaar '91	147.578	100.902

Bron : *Statistisches Jahrbuch der DDR 1990*, p.398;
Zur wirtschaftlichen und sozialen Lage in den neuen Bundesländern,
 Duits Federaal Instituut voor Statistiek, 1993, p. * 9.

generaties bekwaame vakarbeiders en talentvolle ingenieurs evenzeer de goede faam van het Duits kwaliteitswerk gefundeerd en in ere gehouden als in Baden-Württemberg of in het Ruhrgebied. Daar is een uniek vernieuwingspotentiaal voorhanden. Zo is voor enkele weken de eerste CFK-vrije koelkast van Europa uit Schwarzenberg in het Ertzgebied op de markt gekomen. Dit vernieuwingspotentiaal belooft op lange termijn, zelfs met de hoge westerse lonen, unieke voordelen qua vestigingsplaats. De voorstelling waar men nu bij zweert, volgens dewelke slechter betaalde arbeid beter betaalde vervangt - een voorstelling die analoog is met de wet, ontdekt door Grasham en Kopernikus, van het slechte geld dat het goede geld verdringt - geldt hoogstens enkel voor vergelijkbare en in de regel minder gekwalificeerde werkzaamheden. Hooggekwalificeerde arbeid vereist een hogere eenmalige besteding op het vlak van scholing en dikwijls jarenlange ervaring. Hij kan dus niet zomaar overgedragen worden.

Aanzetten van een nieuw beleid

De politiek moet ervoor zorgen dat de Oostduitse ondernemingen in industrie en landbouw dezelfde kansen krijgen als firma's uit de (vroegere) BRD. Als bedrijven die vroeger in gemeenschappelijk bezit waren, ondanks het feit dat ze goede kansen maken binnen de markteconomie, geen koper vinden, mogen ze niet om elke prijs door de Treuhand verkocht worden maar moeten ze als openbaar bezit behouden worden. Een reeks reeds geprivatiseerde bedrijven keren trouwens wegens zware inbreuken op het contract onder het dak van de Treuhand terug en worden b.v. in een door managers bestuurd commanditair vennootschap omgevormd. In zo'n commanditair vennootschap doet de Treuhand dienst als commanditaris en brengt ze de betreffende onderneming als zakelijke waarde in, de huidige bedrijfsleiders treden op als comple-

mentaire vennoten en een vice-president van de Treuhand neemt het toezicht waar. Ter discussie staat de vraag of de Treuhand en de staten samen de sanering op zich kunnen nemen van industriële kernen in belangrijke streken. Dit laatste is een gevolg van het feit dat vele firma's uit de oude bondsstaten reeds omwille van de bescherming van hun eigen concurrentiepositie niet onvoorwaardelijk geïnteresseerd zijn in het voortbestaan van bedrijven met een gelijk profiel in het Oosten van Duitsland. Ten hoogste zijn ze geïnteresseerd in de onroerende goederen zonder de schulden. Op korte termijn verkiezen ze bij stijgende vraag hun eigen capaciteiten beter te benutten door de inschakeling van pendelaars in plaats van zich met nieuwe bedrijven in het Oosten te belasten. Hier zou het gepast zijn een sector van openbare eigendom te behouden, wat volstrekt in overeenstemming is met het eigendomspluralisme eigen aan de markteconomie.

Sommigen zullen deze gevolgtrekkingen al te socialistisch vinden. Maar zij moeten het volgende bedenken:

Ten eerste zijn buitengewone maatregelen vereist, omdat het juist niet gaat om een gewone cyclische recessie maar de cyclische recessie nog versterkt werd door omstandigheden die men zelf teweeggebracht heeft. "Pure" markteconomie zal in het Oosten niet helpen. Dat heeft ook de presidente van de Treuhand, Birgit Breuel, erkend. Derhalve schreef ze: "De Treuhand-instelling heeft in de laatste twee jaren een eigen filosofie voor haar handelen en waarden moeten ontwikkelen. Daarbij moesten zulke ijzeren waarheden als 'Minder staat is gelijk aan meer vrijheid en meer succes' daar achtergelaten worden waar ze zich het liefst ophouden: in de opstellen van experts die ver weg staan van het gebeuren. De eigen filosofie moet zich richten naar de mensen en de ondernemingen." (5)

Ten tweede. Natuurlijk kunnen bedrijven in openbaar bezit of landbouwcoöperatieven ook de grondslag vormen voor socialisme. Maar vooreerst bestaat er voor langere tijd in Duitsland, precies gezien de bittere nederlaag van het socialistisch experiment, geen "gevaar" voor zijn herhaling, en anderzijds is het socialisme toch niet die dwaalweg van de geschiedenis waarvoor hij nu dikwijls uitgescholden wordt. Veeleer bestaat het gevaar dat sociale ontevredenheid rechts-radikale nationalistische stromingen versterkt. Alleen daarom al zou de heersende klasse afstand moeten nemen van het markteconomisch fundamentalisme. Of ze zou dan ten minste eigen voorstellen naar voren moeten brengen.

Ten derde. Ten slotte heeft juist de jongere geschiedenis getoond dat uitwegen uit crisissen pas met de democratie verenigbaar zijn als de staat meer verantwoordelijkheid opneemt voor de economie. Dat was het geval met de financiële politiek van Hilferding ter overwinning van de inflatie in 1923 in de Weimarrepubliek ("georganiseerd kapitalisme") of met de onder de naam van "New Deal" bekend geworden economische politiek van Roosevelt die de USA een uitweg uit de crisis van de wereldeconomie verleende. En na de tweede wereldoorlog werkte niet enkel in het Oosten maar ook in het Westen een versterkte inmenging van de staat bevorderend op de economische opbouw die de grondslag vormde waarop nadien pas een sociaal draaglijke privatisering volgde.

(Vertaald uit het Duits door
Johan Moyaert)

- 1) Zie: *Statistisches Jahrbuch für die Bundesrepublik Deutschland 1992*, p.534 en mededelingen in de pers
- 2) *ibid.*, p.237/238
- 3) *ibid.*, p.186/187 en *Agrarbericht der Bundesregierung 1992*, p.164, tabellen 159 en 160
- 4) *Zur wirtschaftlichen und sozialen Lage in den neuen Bundesländern*, uitgegeven door het Duits Federaal Instituut voor Statistiek, speciale uitgave april 1993, p. 12, 13.
En: 'IAB Werkstattbericht. Nürnberg', *Aktuelle Daten vom Arbeitsmarkt*, nr.1,4 van 15.4.1993
- 5) Breuel, B.: 'Der Winter kommt', *Treuhandinformationen*, nr. 17/1992, p.5

In welke taal moeten de wapens kletteren?

Het incident

Tot op een zekere hoogte kan men begrip opbrengen voor de zure oprisping van onze minister van Defensie Delcroix naar aanleiding van de neerbuigende toon die Franse en Duitse generaals aansloegen, toen zij het Nederlands afwezen als werktal voor het Eurocorps. Een Spaans minister deed er nog een schepje bovenop met de "plezante" opmerking dat de Spaanse soldaten allicht Nederlands zullen leren. De tijd van "pour les Flamands la même chose" kunnen zij best vergeten want die komt niet terug. En het wapengekletter kunnen wij missen in alle talen, zelfs in "t' Vloms". Ik kom hier dadelijk op terug. Toch even die Spanjaard erop wijzen dat voor vele Vlamingen "les cendres de Claes battent toujours sur la poitrine" (uit La légende d' Uylenspiegel van de Franstalige Belg Charles De Coster), leetuur die blijft aanbevolen voor Spanjaarden vooral dezen met een te dikke nek. Die Franse generaal "qui n'a rien appris ni rien oublié" droomt allicht nog van Napoleon, "ce grand général qui ne parlait pas le Flamand" en de Duitser overtrof hem bijna in plompheid. De arrogantie van de heren werd niet gehinderd door enig historisch inzicht. Fransen, Duitsers en andere Europeanen hebben geen boodschap aan dergelijke praat die men normaal alleen nog hoort in extreem-nationalistische kringen. Belangrijk was het incident niet, wel het kwaad opzet.

Het Eurocorps

Onze Belgische regering zal allicht Delcroix onder druk moeten zetten om het incident te minimaliseren en dit zal dan nog eens een historische vergissing zijn. Waarschijnlijk zullen de Fransen, de Duitsers en de Spanjaarden symbolisch iets toegeven aan de Vlamingen omdat zij het Belgisch contingent liever niet missen. Over meer gaat het niet want de eenheden gebruiken intern de eigen taal en bovendien hebben de Vlaamse officieren voor de dienst in gemengde staven so wie so altijd Frans en Engels geleerd. De eigenlijke vraag is: waarvoor heeft Europa op dit ogenblik en in een voorzienbare toekomst strijdkrachten nodig. Toch niet om de voorsteden van Sarajevo plat te bombarderen zoals Mortsæl, die voorstad van Antwerpen, in 1942? Ik ben niet à priori tegen het gebruik van noodzakelijk geweld om vechtende partijen te scheiden doch dit moet dan wel gebeuren door troepen die ter beschikking staan van de Verenigde Naties en dit rechtstreeks onder het bevel

van generaals en een staf aangesteld door de secretaris-generaal zonder inmenging van mogendheden die eigen politieke inzichten opdringen. Het is godgeklaagd dat middelgrote Europese Staten de slechte gewoonte van de Amerikanen willen overnemen om alles naar hun hand te zetten. De Fransen willen zelfs hun nucleaire middelen opsloferen. Dit geknoei belet nog heel wat vredesopdrachten. Het is nu wel voldoende geweten dat de NAVO voor de VS enkel nog een reden van bestaan heeft om Europa onder controle te

houden. De Pentagon Papers die (gewild of niet) uitlekten en het standpunt van de Amerikaanse Minister van Defensie vertolkten, bevestigden de noodzaak voor de Verenigde Staten om het leadership in de wereld te blijven uitoefenen en hiervoor kunnen zij de NAVO als nuttig instrument gebruiken. Er werd nu toch geprotesteerd tot in het tijdschrift NAVO-kroniek uitgegeven door Wörner toe, doch er was opvallend weinig weerklank bij de massamedia. De Amerikaanse regering betreurde alleen de publicatie en ontkende niet de authenticiteit van het document. Wanneer men nu de secretaris-generaal van de VN hoort verklaren dat er geen financiële middelen meer zijn voor de lopende vredesopdrachten tenzij de lidstaten vlug de achterstallige bijdragen betalen, rijzen er vragen. De VS hebben veruit de grootste schuld tegenover de VN doch steken liever geld in de NAVO die hen meer macht verschaft, macht die zij anders ten dele zouden moeten afstaan aan de Verenigde Naties. Zuiver nepotisme dus, dat in de lijn der verwachtingen ligt. Verwonderlijk is alleen dat Europa nog niet voldoende ruggespraak opbrengt om zich op politiek vlak te verzetten tegen dergelijke wantoestanden waarvan de Europeanen het slachtoffer zijn. De Amerikanen eisen wel overal het leadership op doch doen alleen tussenkomen wanneer hun belangen dat vereisen. Zij komen daar trouwens openlijk voor uit. Het is duidelijk

dat de Europese regeringen geen conclusies willen of kunnen trekken uit het aangekondigd terugtrekken van de Amerikaanse militairen. Het juk dat is opgelegd via de NAVO, de WEU enz. blijft gewoon wegen op de politiek en maakt op termijn economische zelfstandigheid onmogelijk tot op het ogenblik dat het tot een brutale breuk komt. Waarschijnlijk is er wel een politieke wil aanwezig doch dan van een bedenkelijk allooi. Sommige regeringen zullen wel de bedoeling hebben om de hegemonie van de VS voorlopig "in onderaanneming" te blijven dienen waardoor zij regionaal een zekere macht kunnen uitoefenen. Dit kan verklaren waarom men rustig de evidentie blijft negeren dat er op korte termijn geen Europese strijdkrachten nodig zijn en er geen belangrijk vijandbeeld beschikbaar is. Constructies tussen middelgrote Europese mogendheden om de macht te verdelen via "das Militär" zijn natuurlijk ongezonder en daarom het best gediend door plumpe en arrogante uitvoerders. Zij zijn uiterst gevaarlijk voor de veiligheid en de vrede in Europa. Voor het Eurocorps geldt bovendien het nadeel dat het voorlopig blijft deel uitmaken van de NAVO in afwachting dat er een andere baas of onderbaas komt die de kleine lidstaten nog meer in de pas zal doen marcheren. Alleen generaals met een verbeeldingskracht die is blijven stilstaan in een wereld gevuld met Clausewitz en agressieve nationalisme, passen voor dergelijke job. Van een vredeswil noodzakelijk bij peace-keeping is bij deze mannen geen sprake en dat wordt van hen ook niet verwacht tenzij dan door de bevolking. Het is al erg genoeg dat het primaire wapengekletter in de Balkan en in sommige delen van de gewezen Sovjetunie ravages aanricht daar waar de nationalisme nog niet waren uitgezeikt. Op een onbewaakt ogenblik had onze minister van Defensie het over een specifieke opleiding voor vredesopdrachten. Kreeg hij nul op het rekwest bij de NAVO en bij de kollega's van de Europese regeringen of horen wij daar nog iets ver?

De NAVO of de CVSE in Oost-Europa?

Het is begrijpelijk dat de regeringen van Centraal- en Oost-Europa toenadering zochten bij de NAVO, het blok dat de koude oorlog had gewonnen. Voor hen waren er alleszins nog dreigingen ernstiger dan bij ons. De NAVO houdt voorzichtig de boot nog af want zoals Kissinger het nogal cynisch ongeveer

formuleerde: "Indien iedereen bij ons komt zijn er geen anderen meer". Op termijn zoekt de NAVO toch een oplossing. Eerst scheen men eraan te denken sommige landen die niet tot de Sovjetunie hebben behoord, druppelsgevijs toe te laten en de anderen te paaien met associatie-overeenkomsten en dergelijke, indien mogelijk zonder de Russen teveel te verontrusten. Op dit vlak zit men echter dicht bij de tolerantiegrens en die heeft men nu wilens niilens overschreden. Na een gesprek met Boris Jeltsin, die een bezoek bracht aan de EEG en België, verklaarde Wörner dat de Russische president zijn bezorgdheid had uitgedrukt over een mogelijke uitbreiding van de NAVO naar het Oosten. De secretaris-generaal van de NAVO liet verstaan dat hij de Rus hooghartig had afgescheept, dit een paar dagen voor het referendum over de Russische Grondwet. De conservatieve communisten zullen de NAVO dankbaar zijn voor deze provocatie. Wörner verdedigt natuurlijk het voortbestaan van de NAVO met argumenten uit de gouden tijd van de koude oorlog. Zien de staatslieden dan niet in dat alleen een volledige herstructurering van de NAVO (die zich eens te meer heeft geblameerd door ondiplomatische soldatentaal) of beter de vervanging door iets anders,

een oplossing kan brengen? De regeringen van Centraal- en Oost-Europa hebben ondertussen moeten vaststellen dat zij bij de NAVO alleszins geen steun vinden tegen elkaar. De CVSE die het best is aangewezen om vertrouwenwekkende maatregelen te negociëren (daarvoor werd zij trouwens opgericht) heeft het nodige gezag om preventief op te treden. Vanzelfsprekend heeft men dan nog geen oplossing om de vrede op te leggen. Dit kan alleen door de Organisatie der Verenigde Naties en men kan niet genoeg blijven herhalen dat er meer middelen moeten vrijkomen voor vredesmissies ook gespiegeld als het moet. Militaire constructies blijven versterken alleen om de machtigen nog machtiger te maken via de Militair is zinloos. De V.S. maken deel uit van de CVSE. Zij kunnen er op dit niveau over waken dat hun belangen niet worden geschaad vooral indien de CVSE de bevoegdheid zou kunnen krijgen om in laatste instantie en toch vlug een beroep te doen op de Verenigde Naties. Ik meen dat zo iets moet kunnen worden afgesproken. De NAVO zou nog een uitdovende doch belangrijke taak overhouden als motor voor de afbraak van de nog ongehoorde offensieve wapeningen. De controle op de maatregelen tegen de verspreiding van het nucleaire zou ook aan het

Atlantisch bondgenootschap in opdracht van de VN kunnen worden toevertrouwd. Indien de VS geloven dat hun belangen op deze manier beter en zuiniger aan bod kunnen komen is er hoop. De druk om de CVSE meer armslag te geven neemt toe. Indien men inziet en aanvaardt dat dit kan zonder veel specifieke militaire middelen moet in principe een consensus in het bereik liggen. De nationale regeringen zouden dan nog wel eenheden rechtstreeks ter beschikking van de Verenigde Naties moeten stellen doch zouden die inspanningen gemakkelijk kunnen uitsparen op alle mogelijke acties in NAVO verband of voor een Eurocorps dat so wie so nog geen opdracht heeft. De veiligheid in Europa moet vervrezen worden met de betrokken volken en zonder gevaarlijke machtspeletjes. De begrijpelijke onrust in Centraal-Europa kan enkel door vertrouwenwekkende maatregelen weggenomen worden en niet door militaire pacten en domme afdreigingen. Het zeer erg versleten cliché dat de NAVO-uitbreiding niet tegen Rusland is gericht kon in de tijd van de koude oorlog nog als goedkoop exkuus gebruikt worden. Het is beschamend zulke onnozelarijen nu nog in de krantekoppen tegen te komen.

11 december '93
Victor Stuyck

Militair budget voor ontwikkelingssamenwerking?

Minister Delcroix liet een ballonnetje op om op langere termijn te streven om 0.3 % van het BNP (15 à 17 miljard) te besteden aan humanitaire militaire acties. Terwijl ontwikkelingssamenwerking (OS) in 1992 geen 0.4 % van het BNP haalde. Delcroix meende wel dat deze 0.3 % moet dienen om het streefcijfer voor ontwikkelingssamenwerking op te trekken tot 1 %. Als België ondertussen z'n belofte zou nakomen om 0.5-0.7 % te geven)

Het is natuurlijk een handige manier om de bestaande plafonnering van het budget van defensie te omzeilen. Deze 0.3 % van het BNP zou op een verhoging van de huidige defensiegelden met minstens 15 % neerkomen. Tegelijkertijd gaat het om een debudgettering, kun je stellen. Defensie gaf nu een deel van haar geld uit aan de interventie in Somalië. In de gedachtengang van Delcroix zal hij nog grotere operaties uitvoeren (de huidige interventies kosten nu minder dan de helft van z'n 0.3 %) maar ze wel bovenop z'n begroting financieren door dit extra humanitair "defensie"-fonds. Anderzijds is het een teken voor de manier waarop ontwikkeling wordt bekeken. Samenwerking wordt weer hulp, paternalistisch medelijden: "Het lenigen van de grootste nood", meent minister Delcroix. Maar er wordt hierdoor totaal voorbij gegaan aan de oorzaken van mogelijke problemen, noden, uitbarstingen. En de lange-termijnvisie dat men verder militair wil tussenkomen houdt

meteen in dat men aan de onderliggende fundamenteën van conflicten niks zal doen, dat men blijft vasthouden aan een 'end of the pipe'-redenering. Essentieel in het debat is de veronderstelling dat het militair optreden bijdraagt tot werkelijke stabilisering. Dit is naar alle waarschijnlijkheid niet zo, zelfs niet als we een "belangenvrije" interventie zouden beschouwen (in de nogal theoretische veronderstelling dat die zou kunnen bestaan). Want dergelijke 'humanitair' militair optreden houdt precies de buitenstaanderoplossing in zich. De interventie verdringt de lokale maatschappelijke krachten eigenlijk van het toneel en stelt de 'weidoende westerse soldaat' in de plaats. Elke politiek, elk beleid dat de ontwikkeling, de eigen maatschappelijke veranderingen niet in de handen van de betrokkenen zelf legt, zal nooit een duurzame en diepgaande verbetering voor de mensen betekenen, vrees ik.

Wat baat het rivaliserende gewapende groepen uiteen te willen houden als de oorzaak van het conflict (geen toegang tot grond, tot eerlijk overleven, tot ontplooiing, geen sociale rechtvaardigheid) niet wordt weggenomen? Vroeg of laat komt de oorlog dan toch terug. Het enige dat de huidige westerse 'vredespolitiek' de mensen uit de derde wereld, of uit Oost-Europa, aan te bieden heeft als conflictoplossing, is een geforceerde meerpartijenverkiezing en het inschakelen van de economie in de wereldmarkt. Dat precies deze inschakeling oorzaak is (althans in zeer vele gevallen) van hongersnood, uitbuiting, daling van het levensniveau - in het algemeen, en van mogelijkheden voor onderwijs en gezondheidszorg in het bijzonder - dat vergeten we meestal. Elke militaire 'humanitaire' interventie die daartoe bijdraagt is er een die de onderontwikkeling bestendigt.

G.S.

Een week op doorreis in het land van belofte

Zo'n 34 leden van het Masereelfonds brachten begin november een bezoek aan Israël-Palestina. Ze hadden er een reeks kontakten en bezochten zowel Israël zelf als Gaza en de West Bank. Hieronder brengen we u een aantal uittreksels uit het reisverslag dat Claudine Huyghe samenstelde voor de Palestina Nieuwsbrief.

Jerusalem

Naar buiten uit, vooral voor de internationale publieke opinie, houdt Rabin het beeld op van bevestiging van de settlements. Dat is echter niet zo voor Jerusalem. Hij gaat door Jerusalem te "besettlen".

Israël wil met haar bouwvergunningspolitiek kost wat kost beletten dat er een Palestijnse hoofdstad komt; een echte hoofdstad die de noden kan opvangen, die industrieën en diensten heeft. Deze laatste moeten worden ingedijkt en zeker ook de mogelijkheid tot groei. Zo vertrekken velen naar Bethlehem en Ramallah.

De eerstvolgende drie jaar zijn heel essentieel voor de Palestijnse Gemeenschap als zij een daadwerkelijk claim op Oost-Jerusalem willen leggen als hun hoofdstad. Het is hun centrum: het is een stad met mogelijkheden voor de Palestijnen. Als zij dus de volgende drie jaar geen politiek zullen formuleren ten aanzien van Jerusalem zal dat voor de Palestijnen desastreus gevolgen hebben.

Vredesblok "Gush Shalom"

In Tel Aviv hebben we een gesprek met Adam Keller, een vredesaktivist van het eerste uur en nu voortrekker van Gush Shalom, het nieuwe vredesblok, dat werd opgericht na de deportatie van 140 Palestijnen naar Libanon. Vooral het feit dat de deportatie werd uitgevoerd door een "bevriende" regering, waarin Labour en Meretz zetelen, zit Adam Keller en de medestanders binnen Gush Shalom zeer hoog.

Op onze vraag hoe Adam Keller, hoofdredacteur van 'The Other Israel' tegen het net bereikte akkoord aankijkt, ontwaart Keller een aantal negatieve aspecten. Een eerste ernstig probleem is dat van de settlers: de Joodse settlers zullen niet onder de controle van de Palestijnse maar onder controle van de Israëlische politie blijven. Het worden met andere woorden bewapende enclaves midden Palestijns grondgebied.

Een tweede minstens even ernstig probleem vormt dit van de Palestijnse vluchtelingen: het gaat om verpauperde families, verbitterd door een decennia durende bezetting. Het nieuwe vredes-

blok pleit voor een terugkeer van alle Palestijnse vluchtelingen van na '48. In het huidige vredesakkoord wordt enkel gewag gemaakt van de vluchtelingen van na de oorlog in '67. Het vluchtelingenprobleem vormt een heel delicaat probleem: bij een definitieve oplossing van het vluchtelingenprobleem komt de Joodse meerderheid, uitgangspunt voor de oprichting van de staat Israël, in het gedrang.

Een derde probleem vormt dit van Jerusalem. Dit is wel het meest geladen probleem van alle. Het blijft onder Israëlische controle. Volgens Keller is het feit dat de Palestijnen uit Oost-Jerusalem mee kiezen voor een Palestijnse Raad, in uitvoering van het huidige akkoord, een positief punt. Israël zal uiteindelijk een Palestijnse staat naast zich moeten duiden.

Een zeer belangrijk aandachtspunt voor Adam Keller vormen de economische relaties tussen Israël en Palestina. Momenteel is de Palestijnse economie zeer afhankelijk van de Israëlische economie. Dit zal in de toekomst, in uitvoering van het Oslo-akkoord, niet veranderen. Vooral de internationale industrieën willen vrede: zij mijden Israël, wegens de Arabische boycot.

Adam Keller besluit: 'I prefer a capitalist peace for a capitalist war'.

Een niet minder belangrijk probleem is dit van de Palestijnse gevangenen. Momenteel zitten nog zo'n 12.000 Palestijnen gevangen. Op grond van welke beschuldigingen? Allen moeten dringend vrijgelaten worden. Het vrijlaten van de gevangenen vormt momenteel één van de heetste knelpunten in de vredesbesprekingen. Er zal duidelijk naar een oplossing moeten gezocht worden.

Wat moet er verder met Syrië en Libanon? Intern binnen Israël wordt de terugtrekking van de troepen uit de Gaza en de westelijke Jordaanoever gevraagd: dit is zelfs een populair thema.

De settlers evenwel op de Golanhoogte zijn hoofdzakelijk van Labour-strekking. Er is een akkoord nodig met Syrië, dat sterk genoeg is om druk te blijven uitoefenen op Israël. Al wie niet akkoord gaat met het huidige Gaza en Jericho-akkoord, heeft zijn hoofdkwartier in Damascus. Syrië kan veel kwaad blijven berokkenen.

Ook Zuid-Libanon wordt bezet door Israël. Als er een akkoord komt over de Golanhoogte, zal er ook een akkoord uit de bus komen voor Zuid-Libanon.

Het Syrische leger vormt het grootste

gevaar voor Israël. Jordanië heeft geen probleem met Israël. Het zal echter geen vrede sluiten met Israël zonder rugspreek van de Palestijnen met Syrië. Israël staat een grote toekomst te wachten als het een werkelijke democratische staat wordt. Dat impliceert evenwel een grote verandering binnen Israël, besluit A. Keller.

Palestijns kamp

Woensdagnamiddag trokken we richting Betlehem voor een bezoek aan de Geboortekerk en het Deheishe-vluchtelingenkamp onder leiding van een Palestijnse medewerker van het Alternative Information Center (anti-zionistisch centrum waar Warshawski directeur is) en inwoner van datzelfde kamp. Het kamp werd opgericht in de nasleep van de grote uitvlucht van Palestijnen uit de noordelijke streken van Israël. Tot halverwege de jaren vijftig leefden de kampbewoners er in tenten. Pas later werden er huizen opgetrokken. Daar de UNWRA (United Nations World Relief Agency) werden vooral openbare nutsvoorzieningen opgetrokken, zoals scholen en een polikliniek, waar de huidige dokter van dienst gemiddeld 90 mensen ziet tussen 8 uur 's morgens en 8 uur 's avonds. In '67 telde het kamp zo'n 15.000 inwoners; momenteel 8.500 op 1 km². De rest is weggevlucht naar Jordanië, na de annexatie van de West-Bank door Israël.

Het Deheishe-vluchtelingenkamp staat bekend voor zijn militante opstelling in de strijd tegen de Israëlische bezetting. In '91 vlak na de Golfoorlog werd het kamp gedurende 110 dagen afgesloten, wat iedere vorm van sociaal leven fel bemoeilijkte. Na het uitbreken van de Intifada in '87 zijn de scholen alles samen zo'n 3,5 jaar gesloten geweest op de West-Bank, zo ook in Deheishe. Lesgeven thuis werd als alternatief voorzien; hierop stonden zware straffen van 6 tot 7 jaar gevangenisstraf. Herhaalde keren werden ook water- en elektriciteitsvoorziening afgesloten door middel van militaire orders vanwege de bezettende overheid.

Na de Golfoorlog sloeg de werkloosheid massaal toe in Deheishe: 85 % van de bevolking werd er werkloos.

Ook nu nog krijgen de inwoners van het Deheishekamp voedselpakketten vanwege de UNWRA toegestopt: deze bevatten 2 kilo rijst, vlees in blik en 2 kilo suiker.

Als inwoner van het kamp ervaart onze gids aan den lijve dat voor de bezetter het doel de middelen wettigt: de bevolking verjagen.

Tekenend voor de sfeer daar nu ter plaatse is dat sedert de ondertekening van het vredesakkoord dd. 13 september er nog geen enkele gevangene afkomstig van Deheishe is vrijgelaten.

Onze gids is vooral bekommerd voor het vrijwaren van de democratie binnen de PLO: volgens hem moeten er allereerst verkiezingen komen binnen de PLO.

Bij het verlaten van het Deheishe-kamp viel ons de spiksplinternieuwe moskee op, die er gekomen is met Saoedi-Arabische steun. Is dat het manna uit de hemel waar de bevolking in Deheishe zit op te wachten?

Ondertussen moeten we met de invalende duisternis oppassen niet in de (nog) open rioleringen van het kamp terecht te komen? Her en der wappert een Palestijnse vlag en ons bezoek aan het kamp eindigt bij een martelaarfamilie, wiens zoon in de Intifada gestorven is.

Kibboets

Donderdag brachten we een bezoek aan de kibboets Ein Dor. Na een rit door bezet gebied langs Ramallah met langs de weg op iedere heuvel nagenoeg de onvermijdelijke Joodse settlements, hier en daar de Palestijnse vlag en de Palestijnse atennes (onder de vorm van kleine Eifeltorens), reden we het vruchtbare Galilea binnen. Water vormt hier duidelijk geen probleem.

Kibboets Ein Dor was de eerste kibboets opgericht onder de nieuwe staat Israël in de Onafhankelijkheidsoorlog op 15 juni 1946. Hij is verbonden met de Kibboets Artzi-federatie en de meerderheid van haar leden hangen de MAPAM partij aan. De stichters waren afkomstig uit Israël zelf, Hongarije en de USA. Later volgden hen Zuid Amerikanen, Joden uit Argentinië, Uruguay en Colombia.

Naast landbouw is de industriële activiteit onder de vorm van een draadtrekkerij-fabriek de voornaamste broodwinning. Na ons bezoek aan de fabriek ontspon zich een interessante discussie over de situatie van de kibboets in het huidige Israël: eilandjes van collectieve organisatie binnen een voor de rest kapitalistisch georganiseerde maatschappij? Inzake tewerkstelling binnen de fabriek deden zich recentelijk problemen voor in die zin dat er te weinig arbeiders vanuit de kibboets zelf konden geleverd worden: dan maar buiten de grenzen. Eerst kwamen Israël's uit Israël, dan Russische joden en in laatste instantie Arabieren (nota bene: geen Palestijnen volgens onze gids) uit de naburige Arabische stadjes in aanmerking.

Bij ons verdere bezoek aan de kibboets zagen we inderdaad de onvermijdelijke

stacaravans: ook de kibboetsen moeten verplicht een x-aantal Russisch-joodse families opvangen.

Anderzijds zien veel jongeren het binnen de kibboets niet meer zitten en stappen het gewone leven in: er is duidelijk een generatieconflict. Nochtans is de kinderopvoeding binnen Ein Dor nog steeds collectief, een uitzondering stilaan.

Schoolkinderen uit het naburige Arabische stadje waren op bezoek in de kibboets voor een spelnamiddag rond de oude olijpers. Een confrontatie met de roots van de Arabische beschaving. Wij hield de vraag voortdurend bezig waarom de Arabische kinderen zonnig in de kibboets met hun roots, de nog ambachtelijke technieken moeten geconfronteerd worden? Is dit niet tekenend voor de bevoogdende mentaliteit van Israël tegenover zijn Arabische inwoners die zich afstraalt ook in de overigens economische afhankelijkheid van Arabieren tegenover Israël's?

Officieel luidde het antwoord van onze gids: dit is een Mapam-geaffilieerde kibboets, die de ideologische stelling van de tweestaten-oplossing voorstaat. In dit kader zoeken zij naar een goede nabuurschap met de Arabische inwoners binnen Israël.

's Avonds brachten we nog een bezoekje aan Nazareth: we hadden er een kort gesprek met een afgevaardigde van de Arabische Raja Agbarie-partij. De Israëlische Arabieren trokken massaal naar de stembus. De door de communisten geleide Hadash-partij won er ruimschoots de verkiezing: Twatiq Zayad is hun aanvoerder.

In ieder geval komen de Arabische Israël's versterkt uit de verkiezingsstrijd. Vele partijen stuurden een afgevaardigde naar de PLO-kantoren in Tunis om zich van de PLO-steun te vergewissen, want dat is een heet onderwerp onder de Arabische bevolking binnen Israël: wat kunnen zij en wat willen ze van de PLO?

Gaza

Vrijdag dan eindelijk het bezoek aan Gaza.

Onze gids voor die dag, een verslaggever voor Reuter uit Gaza begeleidde ons op een uiterst interessante rondrit doorheen Gaza. Aan de hand van een zeer didactische kaart van Gaza van de UNWRA kregen we een goed zicht op de 30 % grondgebied (de meest vruchtbare grond) van Gaza dat beseteld wordt door Joodse kolonisten. Ook hier weer de onvermijdelijke stacaravans voor de Russische Joden.

Aan de kust - de meest triestige kust die

ik ooit te zien kreeg - staan een paar grote huizen van de Palestijnse middenklasse, vooral actief in de groenten- en fruitteelt en in de visserij. Zullen zij straks de met buitenlandse financiële steun nieuw leven ingeblazen Palestijnse economie op gang trekken? Zal dit volgens het klassieke Westerse recept van de vrije markt economie gebeuren? Zal dat een einde brengen aan de ghetto-toestand waarin het overgrote deel van de Gaza-bevolking leeft? Dit zijn de vele vragen die ons beroeren.

In de steden, zoals Khan Yunis, zagen we veel opeengepakte ellende: nauwe straatjes, open riolen, opeengestapelde olievaten om het de patrouillerende Israël's niet al te makkelijk te maken. Maar ook hier wappert de Palestijnse vlag en verschijnen er aan de wanden prachtige vredestaferelen in de Palestijnse direkleur. In Khan Yunis zagen we dan weer vele Hamas-boodschappen aan de muren gekleefd.

West Bank

Terug op weg naar Jerusalem, brengen we in de bezette Westelijke Jordaanoever een bezoek aan Hebron. Iedere vrijdagavond tot zaterdagavond wordt het centrum van Hebron afgezet om het treffen tussen gelovige Joden en Palestijnse Moslims te vermijden. Op zaterdag vernamen we via onze gids in de Bir Zeit-universiteit, afkomstig uit Hebron, dat ook na ons vertrek op vrijdagavond uit Hebron er reilen zijn uitgebroken. Hebron is ongeveer de grootste brandhaard uit de bezette Westelijke Jordaanoever.

Godsdienst verzacht dus duidelijk de zeden niet.

Momenteel wordt er veel gewag gemaakt van een Joodse Intifada in Hebron en Gaza van de Joodse kolonisten. Rabin laat duidelijk balonnen op in de richting van de noodzaak van het verlaten van bepaalde settlements. Het is ook niet duidelijk of de Joodse settlements in Gaza al dan niet onder Palestijnse politiebescherming zouden komen. Iets wat de Joodse kolonisten een doorn in het oog is.

Alles samen gaat het om een bevolkingsgroep die nu de prijs betaalt van de Israëlische agressie-politiek.

Op zaterdag, onze laatste dag brengen enkelen van ons een bezoek aan de Bir Zeit-universiteit.

Nieuwsgierig naar de motivatie van de vele gesluierde studentes die aan de universiteit studeren, wagen we ons aan een gesprek met enkele onder hen. Het is duidelijk: ze komen voor het overgrote deel uit grote gezinnen, ze behoren tot

de oudsten in het gezin en er wordt dus geïnvesteerd in hun opleiding. Naar onze vraag naar hun beroepsperspectieven zien zij toch wel wat uitkomsten binnen de bezette gebieden, maar vooral in de overige Arabische landen, vooral dan Saoedi-Arabië. Israël behoort duidelijk niet tot de mogelijkheden.

Hun grootste bezorgdheid is evenwel de toekomst van de bezette gebieden en ook die van Bir Zeit, na het bereikte vredesakkoord. Wat met ons? is een veel gestelde vraag en wat kunnen wij nog van de PLO verwachten?

Een week later worden er verkiezingen gehouden voor de studentenafvaardiging binnen Bir Zeit. Deze verkiezingen zijn een belangrijke politieke graadmeter voor de aanvaarding binnen de Palestijnse studentenbevolking van het bereikte akkoord. Ondertussen zijn de resultaten van de verkiezingen bekend: Fatah leed een nederlaag, Hamas en het linkse

afwijzingsfront (Habache, Hawatmeh) haalden de meeste stemmen.

Jericho

Onze laatste middag brengen we door in Jericho. In het centrum wordt het bereikte vredesakkoord reeds volop commercieel uitgebaat: T-shirts en Palestijnse vlaggen zijn er te koop.

Wij worden op een korte wandeling door Jericho, een oasestad, binnengeloodst in een vluchtelingenkamp, dat ook door de UNWRA in de nasleep van '48 werd opgericht. Onze jonge Palestijnse gids was pas afgestudeerd: schrijnwerker aan een technische school. Op de vraag of hij straks tewerkgesteld wordt door Yasser Arafat in zijn nieuwe hoofdkwartier in Jericho, lachte hij met zijn familie schamper. De weg naar het 'rijke' westen lonkt nog steeds, ook voor de Palestijnen uit Jericho.

Claudine Huyghe

Turks Koerdistan

De regeringsgezinde Turkse krant "Hürriyet" begroette met zegekrreet "Danke Herr Kohl" de door de Duitse regering genomen beslissing om alle Koerdische organisaties op Duits grondgebied te ontbinden. Het was een zonderling toeval dat gelijktijdig ook de Franse regering overging tot een reeks aanhoudingen van Koerdische militanten en tot talrijke huiszoekingen.

Aan de andere zijde maakte de Turkse regering afspraken met Iran en Syrië om samen de Koerdische bevrijdingsbeweging te bevechten. Intussen voert Turkije zijn moorddadige bombardementen verder uit op de bevolking van de Koerdische regio maar tevens in Irak.

De Turkse NAVO-bondgenoot, lid van de Raad van Europa en kandidaat E.G.-lid kan bij dit alles op de sympathie en de steun rekenen van zijn Westerse vrienden. En het zijn dezelfde heren die praten over "mensenrechten", dezelfde die gisteren - in naam van de vrijheid - de Iraakse Koerden ter hulp kwamen - die vandaag medeplichtig zijn aan het uitmoorden van de Turkse Koerden. Commentaar overbodig. (ads)

Gaat de geschiedenis zich herhalen?

De verkiezingsuitslagen in Italië waar de M.S.I. (neo-fascisten) onrustwekkende resultaten behaalde en de uitslag van de Russische verkiezingen waar de uiterst rechtse partij van Zjirinovski de sterkste partij wordt moeten tot nadenken stemmen. Merken we ook niet dergelijke gelijkaardige verschijnselen, zij het dan minder uitgesproken, in Duitsland, Oostenrijk, Frankrijk en ook bij ons? Opnieuw spreekt extreem-rechts met zijn populistische slogans, zijn nationalistisch vertoon, en rassenhaat een deel van het kiezerskorps aan. Het is niet de eerste maal dat een volk op een schijnbaar democratische wijze voor een toekomst kiest die alles behalve democratisch is.

Maar de voedingsbodem, de reden van de groeiende ontevredenheid, hebben diegenen die zich als democraten voorstellen voor hen voorbereid. Gaat de geschiedenis zich herhalen?

In Italië beleven we opnieuw omvangrijke corruptieschandalen in de politieke en financiële wereld, maar terzelfertijd aanslagen op de koopkracht van de werkende bevolking en beperkingen in de sociale zekerheid.

In Rusland bestaat er een groeiende en schreeuwende ongelijkheid, verliest de werkende bevolking alle vroegere sociale voorzieningen en heersen werkloosheid en een toenemende armoede. Maffiapraktijken en een groeiende onveiligheid zijn andere aspecten van een explosie van het wilde kapitalisme.

Maar voor het Westen ziet de toekomst er voor velen niet mooier uit. Achttien miljoen werklozen en veertig miljoen armen in de nochtans rijke E.G.-lidstaten is een bilan waarover men niet fier moet zijn.

Ondertussen worden de zoveelste crisisplannen uitgedokterd met het enig perspectief dat men het volgende jaar opnieuw begint. En... terwijl de rijken al slapende goed verdienen zijn het de zwaksten die men de kosten van de crisis doet betalen.

Deze schreeuwende onrechtvaardigheid speelt in de kaart van extreem-rechts.

Het is de voedingsbodem dat rechts toelaat met populistische en demagogische propaganda, aangevuld met racistische haatkampagnes tegen de migranten (de zondebokken) gewone mensen op sleeptouw te nemen.

Het wordt tijd dat de regeringsleiders zich het verleden herinneren, en zich rekenschap geven dat zij door de door hen gevoerde politiek, een grote verantwoordelijkheid dragen voor de huidige vooruitgang van extreem-rechts in alle landen van Europa!

A.D.S.

Canada - Parlement - 25/10/93

De Canadese verkiezingen die, naar Brits model, volgens het meerderheidssysteem in een ronde verlopen, zorgden voor een werkelijke omwenteling.

Canada telt 27 miljoen kiezers, en is inzake oppervlakte na de ex-Sovjetunie het grootste land in de wereld.

De Liberalen (eigenlijk sociaal democraten) behaalden er 178 zetels met 41,6 % van de stemmen (voorheen 79 zetels). Het Blok Quebecois (die de onafhankelijkheid van de Franse regio voorstaat) 54 zetels met 14 % van de stemmen; (voorheen 8 zetels). De ultra-conservatieve Reform Party 52 zetels met 18 % van de stemmen. De nieuwe democraten 8 zetels met de 6,6 % van de stemmen (voorheen 43). De conservatieven 2 zetels en 16 % van de stemmen (voorheen 154 zetels). De onafhankelijken 1 zetel (voorheen 3). In totaal 295 zetels.

De conservatieven inkasseerden een indrukwekkende nederlaag. Zelfs de gewezen eerste minister werd niet herkozen. Met 178 zetels, alhoewel ze slechts 41,6 % van de stemmen haalden, beschikken de Liberalen van Jean Chrétien over de absolute meerderheid in het parlement. De kersverse eerste minister kondigde reeds aan opnieuw met de V.S. en Mexico te zullen onderhandelen voor een herziening van het vrijhandelsakkoord NAFTA. Het Blok Quebecois wordt naar Engels model de "Loyal Opposition", d.w.z. de eerste oppositiepartij in het parlement. Voor 1994 wordt een referendum voorzien over de onafhankelijkheid van Quebec.

Jordanië - Parlement - 8/11/93

De eerste meerpartijen-verkiezingen werden door Koning Hussein in die mate aangepast dat niet per partijlijst maar per kandidaat moest worden gestemd.

Met deze tribale en familiale stemming, volgens het uninominaal stelsel in een ronde, bereikte de regering haar

doel. Met name de ideologische partijen, de islamitische en linkse partijen benadelen.

De moslimbroeders die na de verkiezingen van 1989 niet minder dan 32 van de 80 zetels veroverden hebben er nu nog 18. Links houdt slechts drie van haar acht zetels over. De oppositie zal dus nog over 21 zetels beschikken.

De andere zetels gaan naar notabelen onder wie een twintigtal gewezen ministers.

Opvallend is wel dat voor de eerste maal een vrouw, mevr. Toujan Faycel, sinds jaren een schietschijf van de moslims, haar intrede doet in de kamer.

De deelname aan de verkiezingen bedroeg 68 % tegenover 40 % in 1989.

Wat de senaat betreft worden de 40 leden door de Koning benoemd...

Nieuw-Zeeland - Parlement - 6/11/93

De recente verkiezingen die, zoals in Groot-Brittannië, volgens het meerderheidssysteem per distrikt gehouden worden, eindigden met een nipte overwinning van de regeringspartij, de Nationale Partij. De 200.000 stemmen per correspondentie gaven uiteindelijk de doorslag.

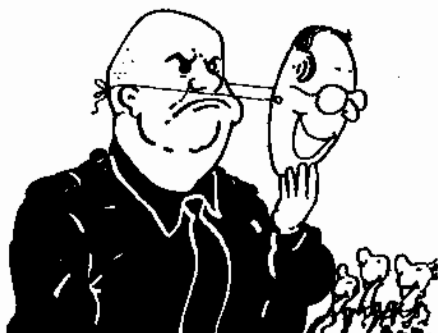
De Nationale Partij behaalde 50 zetels tegen 45 voor Labour. Twee kleine formaties, de Alliantie (coalitie van de nieuwe arbeiderspartij, groenen, e.a.) en Nieuw-Zeeland Eerst (een afscheuring van de Nationale Partij) behaalden elk twee zetels. In 10 kiesdistrikten bedroeg het verschil tussen de beide grote partijen minder dan 500 stemmen. In het 11e distrikt waar de zetel met een voorsprong van 126 stemmen eerst aan de Labour werd toegekend, won de Nationale Partij uiteindelijk met een meerderheid van 52 stemmen. Ondanks de toenemende werkloosheid, afdankingen, privatiseringen en aanslagen op de sociale zekerheid is de Nationale Partij er in geslaagd een nipte meerderheid te bewaren. Gelijktijdig met de verkiezingen werd een referendum gehouden over het invoeren van een evenredig kiessysteem. De grote meerderheid van de kiezers schaarde zich achter dit voorstel.

Italië - Gemeenteraden 21/11 - 5/12/93

De Italiaanse gemeenteraadsverkiezingen verlopen volgens een ingewikkeld systeem. Er wordt afzonderlijk gestemd voor de gemeenteraadsleden en de burgemeester.

Deze laatste kan door een coalitie van partijen worden voorgesteld maar moet in de eerste ronde meer dan de helft van de stemmen halen.

Eens verkozen wordt de helft van de gemeenteraadsleden aan de Burgemeester toegewezen, de anderen worden pro-rata van het aantal stemmen die de partijen behaalden, verdeeld. De burgemeester mag in zijn college mensen opnemen die niet verkozen werden.

Het ligt voor de hand dat in dergelijke omstandigheden de hoofdaandacht naar de verkiezing van de Burgemeester gaat, gezien hij een grote macht bezit.

Bij de huidige verkiezingen kwamen verschillende coalities tot stand.

Daar de Kristen-Demokraten en Socialisten, o.m. tengevolge van de vele financiële schandalen van de kaart werden geveegd, waren de meeste kandidaat burgemeesters enerzijds afkomstig van de P.D.S. (ex-K.P.) gesteund door Rete (anti-maffia partij), Refondazione Comunista, Groenen, socialisten en sommige Kristen-Demokraten en anderzijds van de M.S.I. (neo-fascisten) en de populistische Lega Nord beiden gesteund door rechtse Kristen-Demokraten.

In Rome won Francesco Rutelli (PDS en groen) met 53,1 % van Gianfranco Fini (MSI). Deze laatste, die sekretaris is van de neo-fascistische MSI, kreeg de steun van de media magnaat Silvio Berlusconi (een man die drie nationale T.V.-ketens en verschillende kranten controleert).

In Napels won Antonio Bassolino (PDS) met 55,6 % van Alexandra Mussolino (de kleindochter van de Duce) die 44,4 % behaalde.

In Venetië was het Maximo Cacuari (PDS) die het met 55,4 % won van Aldo Marronda (Lega Nord) 44,6 %.

In Genua Adriano Sanse (PDS) met 59,29 % tegen Enrico Serra (Lega Nord) 40,8 %.

In Trieste Ricardo Illy (PDS) met 53 % tegen Giulio Staffieri (Lega Nord) 47 %.

Links wint ook in La Spazia, Pescara, Macerata waar het tot nog toe Kristen-Demokratische Burgemeesters waren.

In Palermo werd Leoluca Orlando (Rete) reeds tijdens de eerste ronde met meer dan 70 % van de stemmen verkozen. De D.C. behoudt haar bolwerk in Casuta, de neo-fascisten winnen in Latinie, Chieta en Caltamisetta (Sicilië). In Corenza won de socialist Giacomo met een onafhankelijke lijst.

De politieke wereld is in Italië volledig door elkaar geschud. Het is nu afwachten wat de Parlementsverkiezingen, die in de lente zullen plaats hebben, gaan brengen.

De PDS dringt zich in ieder geval op als de spil van een nieuwe progressieve meerderheid, de enige macht die het oprukkende neo-fascisme en het populistische Lega Nord de pas kan afsnijden.

Duitsland - Gemeenteraden 5 en 12/12/93

De gemeenteraadsverkiezingen in land Brandenburg (ex-DDR) hebben voor een verrassing gezorgd. De CDU van Kohl (Kristen-Demokraten) kreeg er zware klappen.

Met 20,5 % verloor ze niet minder dan 11,3 % van de stemmen die ze haalde in 1990.

Ze wordt voorbijgestoken door de PDS (ex-SED) die 21,2 % van de stemmen behaalt of 6 punten meer dan in 1990. In Potsdam, de hoofdstad kwam haar kandidaat voor het burgemeesterschap, Jörg Kutzmutz, op 40,3 % van de stemmen. Deze had zijn campagne gevoerd met als thema "Mijn leven begint niet in 1980". De SPD was grote winnaar en klimt van 28,1 % tot 33,5 %.

De gewezen socialistische burgemeester Gramlich behaalde echter slechts 17 %.

De FDP (liberalen) wonnen 1,1 % en komen uit op 7,1 % terwijl de Groenen licht vooruitgaan en 3,8 naar 4,2 stijgen. De verkiezingsdeelname bedroeg 60 %.

In de tweede ronde werd de PDS kandidaat-burgemeester Kutzmutz verslagen met 46,3 % tegen 53,7 % voor de SPD kandidaat Gramlich.

In deze tweede stemronde verzamelden alle partijen van de Sociaal-Demokraten, over de CDU (Kristen-Demokraten, Liberalen, Groenen en zelfs uiterst rechts) zich rond Gramlich om de PDS kandidaat Kutzmutz te verslaan.

De politieke wereld in Bonn reageerde opgelucht gezien de PDS er niet in slaagde de verantwoordelijkheid van burgemeester in Potsdam te veroveren.

Portugal - Gemeenteraden 12/12/93

Terwijl de socialisten winst boekten en de kommunisten hun posities handhaafden ging de regerende PSD (rechts liberaal) in verhouding tot 1989 achteruit.

Volgens de officiële resultaten ziet de uitslag er als volgt uit: P.S. 36 % van de stemmen en de meerderheid in 127 gemeentebesturen

P.S.D. 33,7 % van de stemmen met een meerderheid in 116 gemeentebesturen

K.P. 12,7 % van de stemmen en een meerderheid in 49 gemeenten.

De belangrijkste verliezer was de C.D.S. (rechtse katholieken) met 8,4 % en 13 gemeenten.

In Lissabon werd de socialistische burgemeester herkozen op een gemeenschappelijke lijst: P.S.-K.P.

Rusland Parlement - referendum 12/12/93

Slechts twee maand nadat Jeltsin het parlement ongrondwettelijk had ontbonden en, met brutaal militair geweld en honderden doden een einde had gesteld aan de bezetting van het parlamentsgebouw, schreef hij nieuwe verkiezingen uit.

Vooraf werden nog een aantal kranten en organisaties buiten de wet gesteld. Sommigen onder hen konden, na enkele weken toch opnieuw legaal aan bod komen maar dan met uiterst beperkte middelen.

Ondertussen had Jeltsin zijn belofte in juni presidentsverkiezingen te houden opnieuw ingeslikt alsof zoiets de normaalste zaak van de wereld is.

Door Jeltsin en zijn entourage werd wel een nieuw kiessysteem

uitgedokterd en de media, in bijzonder de nationale T.V. en radio werden onder zijn controle geplaatst.

Pas enkele weken voor de verkiezingen werd ook aangekondigd dat er gelijktijdig een referendum over een nieuwe grondwet zou gehouden worden die aan de president meer macht zou verzekeren. De tekst van de grondwet werd slechts op enkele honderdduizenden exemplaren verspreid zodat de overgrote meerderheid van de kiezers onwetend waren over de inhoud ervan.

Jeltsin verklaarde eveneens dat een meerderheid van 50 % van de helft van de uitgebracht stemmen zou volstaan om de nieuwe grondwet geldig te verklaren.

In die omstandigheden over democratische verkiezingen spreken is toch wel een lachertje. Voor de Westerse media en politieke leiders was er echter geen vuiltje aan de lucht.

Volgens het nieuw kiesstelsel wordt de helft van de Kamer van Volksvertegenwoordigers (Doema) volgens het evenredig kiesstelsel verkozen met een kiesdrempel van 5 %. De andere helft van de 450 zetels volgens het meerderheidsprincipe per kiesdistrikt. De Hoge Kamer, de Senaat, wordt samengesteld uit twee verkozen afgevaardigden per regio.

Referendum

De partijen die zich tegen het referendum uitspraken werden heel wat moeilijkheden in de weg gelegd. Heel wat druk, ook vanwege het Hoge Gerechtshof, was nodig om Jeltsin te verhinderen deze partijen te verbieden hun standpunt terzake bij T.V.-uitzendingen bekend te maken.

De afzetting van de directeur van de T.V. was ten andere het eerste besluit dat Jeltsin nam na de verkiezingen.

In principe waren er 107 miljoen ingeschreven kiezers. Bij het referendum in april 1993 waren 107.310.000 ingeschreven kiezers. Bij de opening van de verkiezingsbureaus wees het bureau van de president er op dat het om 106.241.000 kiezers ging. Bij het bekend maken van de uitslag had men het dan plots over 105.284.000 kiezers. Ondertussen had Jeltsin eveneens bekend gemaakt dat geen rekening zou gehouden worden met de uitspraak van de 490.000 Techchteense kiezers. Het is wellicht dank zij deze operatie dat 50 % van de ingeschreven kiezers werd bereikt schrijft "Le Monde". Uiteindelijk hebben, volgens de officiële uitslagen, 54,8 % personen aan het referendum deelgenomen waarbij de nieuwe grondwet zou zijn goedgekeurd met 58,4 % van de uitgebrachte stemmen.

Alles bij mekaar hebben er zich slechts 30 % van de ingeschreven kiezers voor Jeltsin's grondwet uitgesproken. Nog niet één kiezer op drie. Over democratie gesproken...

Zjirinovski: Doe alsof ik er niet was.

Doema

Volgens de officiële uitslagen namen bij de verkiezingen volgens het evenredig kiesstelsel 55 % van de 106 miljoen stemgerechtigde kiezers hun stem uit.

De 225 zetels werden als volgt verdeeld.

Liberaal Democratische Partij (extreemrechts - Vladimir Zjirinovski) 22,27 % en 59 zetels.

Ruslands Keuze (steun aan Jeltsin - vice-Premier Gaidar) 15,38 % = 40 zetels.

Kommunistische Partij: 12,35 % = 32 zetels (1).

Vrouwen van Rusland: 8,1 % = 21 zetels.

Agrarische Partij: 7,9 % = 21 zetels.

Hervormingspartij (steun aan Jeltsin - Javlinsky) 7,83 % = 20 zetels.

Partij v.d. Eenheid (steun aan Jeltsin - vice-Premier Sjakraj): 6,76 % = 18 zetels.

Democratische Partij (Travkin): 5,5 % = 14 zetels.

Er namen dertien partijen aan de verkiezingen deel. Zes onder hen overschreden de kiesdrempel van 5 % niet.

(1) Vier andere fracties die zich eveneens op het kommunistisch gedachtengoed beroepen, hadden opgeroepen om het referendum en de verkiezingen te boycotten. De officiële uitslag van de verkiezingen van de 250 volksvertegenwoordigers volgens het meerderheidsstelsel zal pas half januari bekend zijn.

Volgens voorlopige resultaten zou de Liberaal Democratische Partij er 11 bijkomende zetels behalen, Ruslands Keuze 56, de Kommunistische Partij 33, de Agrarische Partij eveneens 33, de Democratische Partij 7, de Vrouwen van Rusland 4, de Hervormingspartij 18, de Partij v.d. Eenheid 9.

Onder de partijen die de kiesdrempel van 5 % niet behaalden zijn er enkele die dank zij dit kiesstelsel toch nog enkele verkozenen zullen hebben, o.m. de Civiele Eenheid (nationale bedrijfsleiders onder leiding van Arkadi Volkski) 18 zetels, de Partij van Anatoli Sobjtsjak, burgemeester van St.-Petersburg, 8 zetels, de Partij van de oudstrijders 3 zetels.

Globaal zou in het nieuwe parlement de Jeltsingezinden over 174 verkozenen beschikken en de oppositie over 207. Daarnaast zullen er nog 79 zijn die voorlopig niet in een kamp kunnen ondergebracht worden.

Als men weet dat Roeslan Chasboelatov en Alexander Roetskoj, die door Jeltsin aan de dijk werden gezet voorheen zijn trouwe bondgenoten waren, dan is het niet moeilijk om in te zien dat er nog heel wat te gebeuren staat.

Jeltsin rekent intussen op zijn nieuwe grondwet die hem haast diktatoriale machten geeft. Of ieder zich daar zal bij neerleggen is een andere vraag.

Zwitserland - Genève 14/12/93

Bij de verkiezing voor de regering van het kanton Genève won rechts, voor de eerste maal sinds 1945, alle zetels. Het systeem bestaat er in dat de zeven kandidaten die de meeste stemmen behalen de regering uitmaken. Deze moesten een minimum van 33 % van de stemmen behalen. De drie rechtse partijen, die samen aan de verkiezingen deelnamen, schakelden alle andere partijen uit. Zodoende zullen de andere partijen, die 44 % van de kiezers vertegenwoordigen, niet in de regering vertegenwoordigd zijn. De socialistische partij die voorheen over twee van de zeven regeringszetels beschikte werd nu aan de dijk gezet.

Vorige maand hadden in het zelfde kanton parlementsverkiezingen (100 zetels) plaats. De Zwitserse Arbeiderspartij die voorheen 8 op de 100 zetels had, nam deze maal deel met een nieuwe lijst: Linkse Alliantie. Hiervan maakte naast de voornoemde Arbeiderspartij nog onafhankelijke personen deel van uit o.m. uit de Socialistische Partij, zoals Christian Grobet, voorzitter van de uittrekkende regering. De Linkse Alliantie veroverde meteen 21 zetels en wordt daardoor de tweede grootste partij. Samen met de socialisten en de groenen vertegenwoordigen ze 44 % in het Parlement, tegen

56 % voor rechts.
In Zwitserland bedraagt de kiesdrempel 7 %.

Servië - Parlement - 19/12/93

Na de breuk tussen de Socialistische Partij van Milosovic en de ultra rechtse Radikale Partij ontbond de president het parlement.

President Milosovic's partij ging met 10 % van de stemmen vooruit en behaalde 29 % van de stemmen. Zijn vroegere koalitiepartner viel terug op 10 %.

De DEPOS-koalitie van Vuk Draskovic behaalde 17 %. De Partij van Demokraten bekam 11 % en de Demokratische Partij 4,2 %. De Partij van de Eenheid van de extreemrechtse Raznotovic, Alias Atkan, die in Kosovo opkwam, slaagde er niet in de kiesdrempel van 5 % te overschrijden.

Alle partijen, zonder onderscheid, voerden een nationalistische campagne.

De kieswet bevoordelt de grote partijen. Zo kreeg de Socialistische Partij van Milosovic met 28 % van de stemmen niet minder dan 40 % van de zetels.

Deze partij hoopt nu, dank zij herverkiezingen die nog moeten plaats hebben, 126 van de 250 zetels in de wacht te slepen.

Migranten verkozen in Denemarken

In Denemarken, waar de vreemdelingen die vijf jaar in het land wonen aan gemeenteraads- en provincieraadsverkiezingen deel kunnen nemen, werden op 16 november vijftien migranten verkozen tegen dertien in 1985. Het gaat om 10 Turken, 2 Pakistanen, 1 Jordaniër, 1 Iranier en 1 Marokkaan. Ze werden vooral verkozen op de lijsten van de regerende Sociaal Democraten en de Socialistische Volkspartij.

Voor het eerst veroverde een kandidaat, de Pakistaan Walfait Khan, op een onafhankelijke lijst die voornamelijk uit vreemdelingen was samengesteld, een zetel in het bureau van de gemeenteraad van Kopenhagen. Een andere Pakistaan, Lubna Thahi, lid van de Socialistische Volkspartij, heeft met 7.956 voorkeurstemmen alle records gebroken inzake populariteit. Hij kwam aldus op de derde plaats in Kopenhagen en op de 12de plaats wat de voorkeurstemmen betreft voor gans Denemarken.

De lokale en provinciale raden behoren 43 % van alle openbare staatsuitgaven.

Algemeen stemrecht

Nee, dit artikel hoort niet thuis in onze reeks "terugblik". Het gaat over het stemrecht van alle belastingbetalende inwoners van dit land. Of beter gezegd, het niet-bestaan van dit recht.

De linkerrand slaapt al decennialang de idee met zich mee, dat iedereen die enige tijd in een maatschappij functioneert ook mee moet kunnen beslissen hoe deze maatschappij moet worden georganiseerd, bestuurd. Dat betekent recht (in België plicht) om te stemmen, recht om zich kandidaat te stellen voor een politiek mandaat.

Reeds lange tijd was de laagste trap van dit denken breed maatschappelijk overgenomen: stemrecht op gemeentelijk vlak voor al wie hier vijf jaar verbleef. Een reeks politieke partijen hadden dat ooit al in hun programma opgenomen, allerlei sociale en socio-kulturele organisaties stelden er zich achter.

Dat werd door de progressieven steeds als veel te zwakjes beschouwd maar kon toch misschien een eerste stap betekenen.

Jaren geleden ook al werd de wet Gol gestemd, die eigenlijk een tegenovergestelde redenering volgde. Wie wenst deel te nemen aan het politiek gebeuren moet maar Belg worden. En een aantal partijen sleutelden wat aan de naturalisatievoorwaarden.

Vandaag laait dit debat weer op. Er is het reusachtig werk van Objectief 479917

dat sedert 30 november 1991 om en bij de driekwart miljoen(!) handtekeningen heeft ingezameld voor stemrecht via de automatische naturalisatie na vijf jaar verblijf in dit land. Deze weg is de eenvoudigste om alle wettelijke discriminaties die er bestaan - niet alleen wat stemrecht betreft - snel en efficiënt op te ruimen, zegt het wetsvoorstel Harnie. Hand in Hand staat sedert een aantal weken ook openlijk voor dezelfde fundamentele opties: alle wettelijke beperkingen op basis van nationaliteit moeten worden weggevoerd. Dus actief en passief stemrecht, ook de voorwaarden voor een job bij de openbare diensten, enz... Alleen verbindt men het hier niet met naturalisatie. SP-voorzitter Frank Vandebroecke maakt zich daarom kwaad op Hand in Hand en legt nogmaals uit dat de enige manier is om de inschakeling van 'allochtonen' te realiseren in de verbetering van de naturalisatiecriteria ligt. Het automatische van het Harnie-wetsvoorstel is hem echter te radicaal, en politiek niet haalbaar.

Dat er qua zachte versoepeling van de naturalisatievoorwaarden voldoende 'democraten' zouden zijn, is misschien een realistische veronderstelling want ook CVP-voorzitter Van Hecke ging in Markant dezelfde weg op.

Er is ook een resolutie van het Euro-

parlement die stelt dat niet-EG-burgers zouden moeten kunnen deelnemen aan het plaatselijk politiek leven. Gestemd door onze groenen, onze socialisten en kristendemocraten, en liberalen. Aan beide zijden van de taalgrens. Waarop wachten ze dan?

Minister De Galan meent ook dat er nogal wat durft scheeflopen in het interpreteren van de criteria voor naturalisatie. Bureaucratie, pesterijen, willekeur, meent ze. Wie wil daar dan iets aan doen, buiten Harnie of de groenen?

In Denemarken, bijvoorbeeld, kunnen niet-Denen passief en actief deelnemen aan gemeenteraadsverkiezingen. (zie ook onze rubriek 'verkiezingen') Niemand is daar blijkbaar geschokt. Nergens is er een fundamentalistische golf. Waarop wachten wij dan?

Het thema ligt op dit ogenblik niet zo opportuun, omdat het alleen de extremisten zal versterken, aldus Vandebroecke, met name uiterst rechts en uiterst links. Electorale speculatie dus. Jammer maar fundamenteel democratische rechten liggen niet zo goed in de markt, dus handen af.

G.S.

■ **VIJF MILJOEN DAKLOZEN:** De Europese Federatie van nationale verenigingen die zich met daklozen inlaat heeft bekend gemaakt dat het aantal daklozen in de EG-lidstaten opgelopen is tot vijf miljoen.

Meer dan 70 % onder hen is jonger dan veertig jaar. Sinds vorig jaar is het aantal daklozen van minder dan dertig jaar verdubbeld. Ook het aantal vrouwen en kinderen is aanzienlijk toegenomen.

De personen die dakloos zijn hebben een levensverwachting die vijftientig jaar lager ligt dan het normaal gemiddelde, voegt Catherine Parmentier, de voorzitter van de Federatie er aan toe.

■ **BANKEN-WERKLOOSHEID:** Uit een onderzoek door het adviesbureau Andersen bij financiële instellingen in 21 landen blijkt dat ongeveer 10 % - een kwart miljoen - banen in de volgende zes à zeven jaar zullen verdwijnen. Dit zal het resultaat zijn van het opdoeken van talrijke kantoren. Telefonisch bankieren en de uitbreiding van het aantal bankautomaten moeten, volgens de financiële instellingen, deze afslanking mogelijk maken...

Boek

La tiers-mondisation de l'ex-URSS

door Prof. J. Nagels - *economist*
Naz'n eerste werk "Du socialisme perverti au capitalisme sauvage" is dit nieuwe boek een onmisbaar instrument, voor diegenen die het Frans machtig zijn, om beter de huidige situatie van en in de ex-Sovjetunie te grijpen. Nagels vertrekt van de massieve industrialisatie tussen de twee oorlogen met een nochtans achterlijke technologie. Over de wederopbouw na de wereldoorlog waarin het land op menselijk en materieel vlak zo zwaar getroffen werd en de daaropvolgende groei met de bestaande technologie. Verder zoekt hij de reden van de economische ineenstorting van het systeem. Hij onderzoekt de reden van de huidige evolutie: de desindustrialisatie, de "dogma's" van het IMF, de dagdagelijkse aftakeling waarvan de meerderheid van de bevolking het slachtoffer is en voor wie hij de toekomst somber inschat. Als besluit zoekt hij naar een alternatieve politiek die het proces kan verhinderen van een afglijden naar een derdewereld-situatie.
Uitgave: Editions de l'Université de Bruxelles "Comprendre le Progrès" - prijs 500 fr.

■ **FRANKRIJK - MICKEYPRETPARK:** De komst van het pretpark van de Walt Disney Company in Marne-la-Vallée zou volgens de toenmalige Premier Laurent Fabius en de Parijse Burgemeester Chirac 100.000 banen opleveren voor de Parijse regio.

Met dit als argument werden aan de Amerikaanse maatschappij enorme financiële voordelen toegespeeld. Vandaag zijn de dromen voorbij. In Euro Disney worden nog slechts 11.000 laagbetaalde mensen tewerkgesteld waarvan 8.500 met een kontrakt van beperkte duur. De wonderen van de Amerikaanse pretparken-technologie hebben niet verhinderd dat de tewerkstelling jaar na jaar daalde en dat de Disney Company met miljoenen verlies wordt gekonfronteerd. Een reden om ongerust te zijn voor de vele kleine bedrijven die nog niet betaald werden voor de door hen uitgevoerde werken, zoals tevens voor de overheid die haar miljarden nuttiger had kunnen investeren.

■ **SPANJE - WERKLOOSHEID:** Tegenwoordig van de sociale onrust waarmee ook de Spaanse regering te kampen heeft, heeft zij bekend gemaakt dat tijdens het derde kwartaal van '93 het officieel aantal werklozen opgelopen is tot 23 %. Opvallend is dat 35 % van de schoolverlaters geen baan vindt. Op een bevolking van 39 miljoen inwoners telt Spanje 3,55 miljoen werklozen. Dit maakt het hoogste procent uit in de Europese unie. Ondertussen hebben de Spaanse vakcentrales een algemene 24 uurstaking aangekondigd tegen de nefaste sociale regeringspolitiek.

■ **WELVAARTSTAAT:** Volgens de Britse Minister voor sociale zaken, Peter Liley, moet de welvaartstaat naar een systeem evolueren van "elk voor zich zelf". Deze rechtse minister gaat er van uit dat in de toekomst de sociale zekerheid nog slechts een veiligheidsnet mag zijn voor armen en behoeftigen en dat de mensen maar meer moeten sparen met het oog op hun pensioen...

■ **EG-KOMMISSARISSEN:** De EG-kommissarissen die meedogenloos van de Europese burgers offers vragen zien het anders als het om hun eigen "preetje" gaat.

Een gewone commissaris verdient niet minder dan 593.000 B.fr. bruto per maand (7,1 miljoen per jaar) waarvan slechts 2 % afgaat. Allerlei vergoedingen zijn hier niet meegerekend. Voorzitter Delors gaat als voorzitter met 712.000 fr. per maand naar huis (8,5 miljoen per jaar). Kostenvergoedingen niet meegerekend. De zes vice-voorzitters rapen van hun kant 645.000 fr. (7,8 miljoen per jaar) op.

Op dit ogenblik leveren deze "grote Europeanen" een bitter gevecht uit over centen. Gezien het Verdrag van Maastricht slechts één voorzitter en één of twee ondervoorzitters voorziet, zullen er vier moeten ophoepelen en zich met een kleiner "preetje" moeten tevreden stellen. Het is nu bekvechten tussen de zes ondervoorzitters om te zien wie de duimen zal leggen.

■ **WERELDBANK OVER HONGER IN DE WERELD:** Uit de statistieken van de Wereldbank voor 1990 blijkt dat 1,13 miljard mensen honger lijden in de wereld. Daar bovenop worden twee miljard mensen geconfronteerd met ondervoeding en nog eens twee miljard gebruiken onvoldoende vitaminen. De honger treft in het bijzonder Zuid-Oost-Azië (562 miljoen mensen) en Afrika (216 miljoen). Hierop volgen Oost-Azië (164 miljoen), Latijns-Amerika (108 miljoen), Noord-Afrika en het Nabije Oosten (elke 71 miljoen). In Oost-Europa met inbegrip van Turkije en Cyprus schat de Wereldbank het aantal op vijf miljoen.

De mens als maat van alle dingen

En daar zijn we dan weer kleine rechters met de pet op - oordelen wij over goed en kwaad wat mag en niet mag

We tellen aandachtig bommen en doden - een kind telt voor twee een soldaat soms voor tien en soms helemaal niet.

Gladgeschoren of met snor met whisky of thee in salon of tent: we tellen hun doden en daden hun woorden tellen niet meer mee ze onthullen en verhullen slechts leugens en lijken.

We tellen hun doden van nu en later en schuiven het geld al naar nieuwe wapens.

Er staat geen cijfer op de angst van kinderen op het geluid van bommen in hun hoofd op de klevigheid van het bloed in de straten.

Er staat geen cijfer op het leed angst of pijn blijven onleesbaar en niet interessant voor de verkochte geleerde de moderne zakenman de stille wapenfabrikant.

P. Lasben

India en de kinderarbeid

Kinderarbeid in onze moderne wereld is een objectief gegeven waarvan bepaalde economische machtsgroepen in zekere landen profiteren, maar ook multinationals die de miserabele levensomstandigheden van de bevolking in deze landen uitbuiten om hun bestendig streven naar meer winst bij hun handelsverrichtingen een gunstiger uitgangspositie te geven.

De meeste regeringen in deze derde wereldlanden laten de kinderarbeid toe, dit helpt hen bij het realiseren van het B.N.P. of om aan hun schuldverplichtingen tegenover de buitenlandse geldschieters tegemoet te komen, anderzijds wanneer ze toelaten dat kinderen werken leveren deze een bijdrage om het gezinsinkomen te verbeteren en zo trachten ze te vermijden dat deze miserabele sociale levensomstandigheden tot explosie komen. Marx zegde: "dat het tewerkstellen van kinderen op zeer jonge leeftijd door de kapitalisten niet alleen een fysieke beschadiging is, maar ook een sociale degeneratie".

India levert 1/3de van de kinderarbeid in Azië en 1/4de van de kinderarbeiders in de wereld. Wanneer men deze feiten vaststelt moet men ook de vraag stellen: welke zijn de oorzaken dat men een zo groot aantal kinderen in India in het productieproces betreft?

Het I.L.O. (1) schatte in een van zijn rapporten dat 52 miljoen kinderen op onze aarde werken. In India zijn 5,22 van de actieve bevolking kinderen. 43,21 % van de kinderbevolking werkt in de landbouw en vormen 9 % van de werkers in deze sector. 93 % van de kinderarbeiders vindt men in de landelijke gebieden en 7 % in de steden.

Een onderzoek ingesteld door het Ministerie van Arbeid van India in 1985 toont aan dat minstens 44 miljoen kinderen werken, dat 1 op 6 kinderen zeer jong is; dat 1 op 3 gezinnen een kind heeft dat werkt, dat 1 op de 4 kinderen zich bevindt in de leeftijdsgroep van 5 tot 15 jaar.

Een recente studie heeft aangetoond dat 29,7 % van de kinderen begint te werken tussen 6 en 9 jaar, 48,4 % in de leeftijd tussen 10 en 12 jaar, 26,9 % tussen 13 en 15 jaar.

Kinderarbeid vindt men voor 80 % bij de migranten families en 19 % bij de vaste of oorspronkelijke inwoners van de regio. Kinderarbeid komt het meest voor in de ongeorganiseerde sector: landbouw, hotels, winkelhulp, schoenpoetser, bouw, rickshaw, theestalletjes, straatventers enz.

Wat zijn de oorzaken van de kinderarbeid?

De hoofdoorzaak van de kinderarbeid is de extreme armoede waarin de meerderheid van de bevolking leeft, de lage inkomens, de werkonzekerheid en de onwetendheid. Kinderarbeid komt meer voor op het platteland dan in de steden; meer bij de ongeschoolde gezinnen, dan in de gezinnen waarvan de ouders reeds een schoolopleiding hadden. Kinderarbeid is verbonden met de hoge werkloosheid onder de volwassenen, de onregelmatige tewerkstelling met extreme ongelijkheden van bezoldiging.

Kinderarbeid staat in relatie met de economische toestand van het land, streek of regio. Voor de werkgevers en handelaars is kinderarbeid een bron van extra winst en verstrekt hen een betere concurrentiepositie tegenover de concurrenten op de in- en buitenlandse markten. Ook zijn de kinderloonslaven zeer manipuleerbaar, zonder rechten, en zij bieden geen weerstand tegen de onmenselijke werkvoorwaarden. Ze verschaffen aan de werkgever een minimale investering voor een maximale opbrengst. Kinderarbeid biedt aan de

grootgrondbezitter de mogelijkheid zijn landeigendom bestendig uit te breiden. Wanneer we vaststellen dat armoede de hoofdoorzaak is van het probleem, kunnen we dit staven door de diverse federale staten van India nader te bestuderen. Zo zien we dat kinderarbeid het meest voorkomt in die staten die een zeer slechte economische infrastructuur hebben en waar de schoolopleiding van de kinderen zeer gebrekkig is. De schoolopleiding heeft ook een belangrijke functie te vervullen in de strijd tegen kinderarbeid.

Men kan zo vaststellen dat de staten met een goed uitgebouwd schoolsysteem en met een groot percent van ouders die zelf een schoolopleiding hadden, de kinderarbeid in een lagere frekwentie voorkomt.

Men moet natuurlijk zeer voorzichtig zijn met de getallen die men publiceert. Alles hangt af van wat men verstaat onder kinderarbeid en welke inhoud men eraan geeft. En dit verklaart ook waarom de cijfers die men publiceert nogal grote verschillen kunnen vertonen.

Kinderarbeid, zoals we reeds vaststelden komt het meest voor op het platteland, dit

Kinderarbeid frekwentie per staat

staat	% verhouding tot arbeid				met schoolopleiding basisschool	armoede %
	kinderarbeid jongens	meisjes	alle leeftijd mannen	vrouwen		
Andra Pradesh	9,70	7,29	57,12	27,02	29,9	36,4
Bihar	4,38	1,56	49,19	9,06	26,2	49,5
Gujarat	4,32	2,23	52,19	11,03	43,7	24,3
Haryana	3,93	1,11	48,94	4,69	36,1	15,6
Karnataka	8,28	4,83	53,90	18,95	38,5	35,0
Kerala	0,79	0,79	41,04	12,77	70,4	26,8
Madhyv-Pradesh	5,57	4,86	52,51	22,35	27,9	46,2
Orissa	7,40	2,45	54,38	10,70	34,2	42,8
Punjab	5,39	0,25	53,14	2,27	40,9	13,8
Rajasthan	5,27	2,92	49,92	9,32	24,4	34,3
Tamil Nadu	5,68	4,57	55,85	22,36	46,8	39,6
Uttar Pradesh	4,26	0,98	50,31	5,39	27,2	45,3
West Bengalen	4,02	0,93	48,71	5,81	40,9	39,2
India	5,46	2,95	51,62	13,90	36,2	37,4

Bron: jaarboek 86-87 van de volkstelling 1981

komt omdat in Indië $\pm 50\%$ van de bevolking in de landelijke gebieden onder het levensminimum leven. Onder deze omstandigheden is de inbreng van de arbeid van de kinderen een welgekomen financiële bijdrage om in het levensonderhoud van het gezin te voorzien. Door de onregelmatige werkgelegenheid van de ouders zijn deze dikwijls verplicht hun kinderen te laten werken op de landbouwbedrijven van de grondbezitters om zo het gezin toch nog een inkomen te verzekeren. Op het platteland vindt men ook de zeer jeudige kinderarbeiders, ze kunnen daar reeds tewerkgesteld worden vanaf 4-5 jaar om bepaalde taken uit te voeren en zodoende van een schoolopleiding verstoken blijven.

Zo kan het gebeuren, wanneer beide ouders werken op het bedrijf van de landbezitter, dat de kinderen de taak krijgen om op broertjes en zusjes te passen, water aan te halen, brandhout te sprokkelen, koemest te verzamelen, de koe of waterbuffel van de familie te laten grazen enz. Dit is onbetaalde kinderarbeid, maar noodzakelijk om beide ouders van deze taken te bevrijden opdat zij de nodige inkomens voor het gezin zouden kunnen verdienen. De eigenaars van de landbouwbedrijven betalen aan hun landarbeider geen uurloon, ze betalen het loon uit volgens de bewerkte oppervlakte of volgens een of andere werknorm; bij pieken op het bedrijf zal de landbouwer alle beschikbare werkrachten inzetten die in zijn gezin voorhanden zijn om het werk uit te voeren, zo hoopt hij vlugger klaar te zijn en bijkomende werkopgaven van de werkgever te krijgen en zo het gezinsinkomen toch enigszins te verbeteren. Onder deze levensomstandigheden is het voor arme gezinnen het hebben van veel kinderen geen last, ze zien het hebben van kinderen, liefst jongens, als een bijkomende werkracht, die, hoe bescheiden ook, een bijdrage kan leveren om de strijd om te overleven verlicht.

Daarentegen worden de meisjes beschouwd als oorzaak van grote familiale uitgaven, voor hen moet men trachten, wanneer ze kunnen uitgehuwelijkt worden, een bedrag voor de bruidschat samen te sparen of men is verplicht hiervoor geld te lenen bij de geldlener of bij de bazen van de landbouwbedrijven. Dikwijls om deze bedragen terug te betalen is de familie verplicht hun kinderen op het bedrijf van de geldschieter te laten werken tot de lening is terug betaald. Aangezien de meeste families op het platteland bestendig in geldnood zitten is men verplicht nieuwe leningen aan woekerintresten aan te gaan en kunnen deze kinderen zich onmogelijk vrijmaken van deze werkverplichting en

zijn ze praktisch lijfeigenen van de hereboer of lokale handelaar.

Wanneer het gezin geplaagd wordt door tegenslagen, zoals werkloosheid van de ouders, onvoorziene financiële uitgaven door ziekte enz. wanneer men onmogelijk het nodige voedsel kan aankopen, dan wordt het voor de meisjes zeer moeilijk, want men zal eerst aan de vader, de jongens, het nodige voedsel geven, blijft er nog wat over dan komt de moeder aan de beurt en de meisjes moeten zich maar tevreden stellen met de rest. Bij ziekte zal men vlugger voor een jongen medische kosten doen dan voor meisjes. De jongens brengen bij hun huwelijk een inkomen binnen, voor de meisjes moeten de ouders aan de ouders van de jongen betalen.

Dat is dan ook een van de redenen waarom de ouders meer geneigd zijn om voor de jongens een financiële inspanning te leveren, om ze een schoolopleiding of een beroepsopleiding te laten volgen. Zo kan men later de prijs van de bruidschat opdrijven, het is een vorm van investering voor de toekomst. Dat is ook een van de redenen waarom men meer jongens op de schoolbanken vindt dan meisjes en waarom men een lichte daling ziet in het aantal jongens en een stijging van het aantal meisjes in het totale pakket van kinderarbeiders.

Volgens een schatting van de plankommissie, maart 1983, waren er in India 33.060 miljoen kinderarbeiders, die als volgt onderverdeeld waren:

- 17.360.000 kinderen in de leeftijd van 5 tot 10 jaar
- 15.700.000 kinderen in de leeftijd van 10 tot 14 jaar.

Wanneer we ze opdelen volgens de begrippen, landelijk of stedelijk, naar gelang waar ze hun arbeid verrichten, dan krijgen we volgende procentuele cijfers:

- Landelijk : 59,83 % jongens	
31,31 % meisjes	
	91,14 %
- Stedelijk : 6,60 % jongens	
2,26 % meisjes	
	8,86 %

Volgens de gegevens van de volkstelling van 1981 kan men de kinderarbeid in de diverse economische sectoren als volgt onderverdelen:

Kinderen van landbouwers	35,73 %
Kinderen van landarbeiders	42,75 %
Veeteelt, landbouw, visserij,	
plantages	6,40 %
Mijnbouw, steengroeven	0,21 %
Thuiswerkers	3,87 %

Andere dan thuiswerkers	4,86 %
Bouw	0,76 %
Handel	2,23 %
Transport	
pakhuis-communicatie	0,32 %
Andere diensten	2,87 %
	100,00 %

In de steden vindt men de kinderen in loondienst vooral als huis- of hotelpersoneel, als hulpje in de winkels, theestalletjes, garages en andere kleine ambachten. Men vindt ze ook in de tapijt-, textiel- en glasnijverheid terug. In de steden werken ze ook als papierrapers, rickshawjongens, straatventers voor handelaars. Ook vindt men ze terug op stortplaatsen om daar alles wat recycleerbaar is te verzamelen. Bij een steekproef onderzoek over de betaalde lonen onder de kinderarbeiders stelde men het volgende vast: 51,25 % bekommt een maandloon van 30 tot 60 roepies, 25 % tussen de 60 tot 90 roepies, 12,50 % van 90 tot 120 roepies, 10 % van 120 tot 150 roepies en 1,25 % heeft een maandloon van ± 150 roepies.

Het gemiddelde loon situeert zich rond 60 roepies per maand, waarvoor ze, in de meeste gevallen, 10 tot 14 uur per dag moeten werken, en in aanraking soms komen met chemische producten die zeer schadelijk zijn voor de gezondheid, of anderen hun werk moeten doen in zeer ongezonde werkplaatsen.

Extreme wantoestanden van kinderarbeid vindt men vooral in de glas- en tapijtbedrijven, daar kan men spreken van 'kinder-slaven'. In vele gevallen worden de kinderen door hun ouders aan deze bedrijven verkocht; ze bekommen van de bedrijfseigenaars een voorschot op het loon van hun kind, die, voor de opleiding en de terugbetaling van het vooruitbetaalde loon, moet werken in het bedrijf. De werkomstandigheden en de betaling van het loon zijn erbarmelijk, dikwijls worden de kinderen voor het gepresteerde werk beboet en wordt de schade van het loon afgehouden, waardoor de terugbetaling moeilijker wordt het kind verplicht wordt nog langer als loonslaaf in het bedrijf te blijven werken. Bij een onderzoek werd vastgesteld dat kinderen geslagen worden of voeding onttrokken omdat ze de gestelde werknorm niet bereiken. In vele van deze bedrijven leven de kinderen praktisch als gevangenen onder bestendige bewaking, zodat vluchten uit zo'n bedrijf onmogelijk is.

Andere bedrijfstakken waar op grote schaal kinderen tewerkgesteld worden zijn de luciferfabrieken, de bedrijven voor vuurwerk en deze waar de Bidi (volks-sigaretten) gerold worden.

De meeste kinderen werken in kleine productie-eenheden: winkels, garages, landbouwbedrijven en zijn niet georganiseerd; de bestaande syndikale organisaties verdedigen de rechten van de arbeiders in de grote bedrijfssectoren, maar hebben geen oog voor de problemen van deze kinderloonslaven. Zonder verdediging tegenover de onmenselijke werkvoorwaarden hen opgelegd door hun werkgevers zijn deze kinderen zeer kwetsbaar, zowel lichamelijk als geestelijk voor de rest van hun leven.

Onderzoeken in India hebben uitgewezen dat in de landelijke gebieden 50 % en in de steden 40 % van de bevolking onder het levensminimum leeft. Zo kan men begrijpen dat deze mensen verplicht zijn alle beschikbare werkkrachten van het gezin inclusief de kinderen, in het productieproces te zenden, het gaat hier immers om de overlevingskansen van het gezin te verzekeren.

Men moet hier zeer voorzichtig zijn met het stellen van voorwaarden in onze handelsrelaties met landen uit de Derde Wereld. Persoonlijk heb ik een zeker voorbehoud tegenover de eis van sommige organisaties die vragen, voor wat India betreft, geen tapijten in te voeren wanneer deze door kinderen geknoopt zouden zijn. Men vraagt van de verkoper een certificaat dat geen kinderhanden het produkt gemaakt hebben.

Mijn vraag is: hoe gaat men dat controleren?

Iedereen die India kent weet dat het niet zo moeilijk is om de controlerende instanties om te kopen. Vele van deze bedrijven liggen op afgelegen plaatsen en de kinderen die er werken hun ouders wonen op honderden kilometers van de werkplaatsen of in een andere staat van India. Zelf wanneer de regering controle zou willen uitoefenen, dan verkeert ze in de financiële onmogelijkheid de nodige controleurs in dienst te nemen. Trouwens men moet de inbreng van de kinderarbeiders in de handel niet onderschatten, het helpt India om zijn produkten op de handelsmarkten af te zetten. Waarom zou de bij ons zo geliefde handels slogan van de liberale vrije markt 'wil men op de internationale markt kunnen concurreren dan moeten de loonkosten naar beneden' voor India niet van toepassing mogen zijn?

Wanneer ze ons dagelijks voorhouden dat de loonkosten te hoog zijn, dat dit onze concurrentiepositie in het gedrang brengt, dan kan men het de Indische regering niet kwalijk nemen dat ze zich passief opstelt tegenover het probleem van de kinderarbeid.

Trouwens we zouden de controle tot de eis tot import best kunnen uitbreiden tot de diamant sector en deze van de andere edelstenen, waar ook zeer veel kinderen

Het probleem is niet eenvoudig, men kan het niet oplossen met populaire slogans die het bij ons misschien goed doen, maar, wil men het probleem van de kinderarbeid aanpakken dan moet men de moed opbrengen de sociale en economische oorzaken aan te klagen.

De armoede een van de hoofdoorzaken

De strijd tegen de kinderarbeid is in de eerste plaats de strijd tegen de armoede, tegen de miserabele levensomstandigheden van de meerderheid van de bevolking in India. Dit houdt in dat werk moet gemaakt worden om een sociaal net uit te bouwen om het leven in de steden en op het platteland draaglijker te maken voor deze die het nodig hebben. Men moet in de landelijke gebieden een grondverkaveling doorvoeren voor de boerenbevolking zonder land. Men moet de gezondheidszorg verbeteren en toegankelijk maken voor iedereen en dicht bij de bevolking brengen vooral op het platteland.

Zoals we reeds aangetoond hebben gaan de meeste kinderen van de landelijke gebieden niet naar school en vindt men daar ook het grootste percentage schoolverlaters. Men moet de ganse schoolpolitiek en structuur herzien want het is zo dat in zeer vele dorpen in India er maar één onderwijzer is voor alle leeftijdsgroepen en de kinderen zeer onregelmatig naar school gaan omdat er thuis sommige werken door hen moeten uitgevoerd worden, of bij de oogst, of bij het wieden of dat ze met hun ouders op het land

van de hereboer moeten helpen.

Vele gezinnen kunnen zich de schoolkosten zoals uniform, schoolboeken, schoolmaaltijden enz. niet veroorloven, dus houdt men de kinderen thuis en kunnen ze de bepaalde taken uitvoeren die bijdragen om het levensonderhoud van de ganse familie te verzekeren. Wil men de ouders overtuigen hun kinderen in de school in te schrijven, dan zal de overheid financieel over de brug moeten komen en de kosten voor schooluitgaven, leerlingenvervoer, schoolmaaltijden, medisch schooltoezicht enz. voor haar rekening moeten nemen, zodat deze kosten niet langer een belasting zijn voor de financiële mogelijkheden van het gezin.

tewerkgesteld zijn. De Antwerpse diamantwereld laat in India een groot deel van haar edelstenen bewerken, die dan als juwelen bestemd voor de binnen- en buitenlandse markt bij ons verder afgewerkt worden.

Trouwens wat de tapijtindustrie betreft vele tapijten worden geknoopt thuis in gezinsverband. De grondstoffen en het knoopgetouw worden door de tapijthandelaar geleverd. Het ganse gezin, inclusief de kinderen, neemt deel aan het vervaardigen van de opdracht. Welke zijn hier de controle mogelijkheden, gaat men ook deze mensen hun werk weigeren, want ze hebben geen andere mogelijkheid om de kost te verdienen en het bestaan van het gezin te verzekeren.

Deze inspanningen moeten vooral de meisjes ten goede komen opdat zij een degelijke schoolopleiding zouden krijgen, want, zoals reeds aangetoond, verkeren zij in een zeer moeilijke positie in de huidige Indische samenleving.

Wanneer men een jongen opleidt, vormt men een man; als men een meisje een degelijke opleiding geeft dan vormt men een familie met later een gans andere kijk op de maatschappij. De praktijk heeft reeds de juistheid van deze stelling aangetoond. Van al de federale staten heeft Kerala de hoogste quota van gealfabetiseerde inwoners, zowel mannen als vrouwen. In Kerala zijn maar 0,73 % meisjes in het werkproces betrokken en 70,40 % volgen een schoolopleiding. In Andra Pradesh zijn daarentegen 7,29 % meisjes in het arbeidscircuit en zijn er maar 29,90 % ingeschreven voor een schoolopleiding.

Kan India deze taken aan?

Wil India de strijd tegen kinderarbeid grondig aanpakken dan zal ze een grote financiële inspanning moeten doen. De vraag is, kan India gezien haar huidige financiële toestand zich deze uitgaven veroorloven? Wil de regering van India wel iets ondernemen om de kinderen en hun ouders te helpen om er een eind aan te maken?

Wanneer men de politiek op het vlak van de kinderarbeid en de armoedebestrijding bekijkt van de huidige Indiase regering, dan ziet men geen verbetering, het wordt alsmaar erger. Vele politici die mede het beleid bepalen in Delhi of in de deelstaten zijn corrupt of zelf betrokken rechtstreeks of via via bij de kinderarbeid. Van de internationale organisaties zoals het I.M.F., wereldbank e.a. hoeft de regering geen hulp te verwachten, deze stellen zeer harde voorwaarden voor nieuwe leningen of schuldherschikkingen aan de regering van India, hulp die haar zou moeten toelaten economisch te herademen. Ze eisen dat India haar uitgaven voor de sociale sector zou beperken, dat ze de sectoren en grondstoffen die ze nu nog beheert zou privatiseren, dat ze haar economie zou openstellen voor het buitenlandse kapitaal met het recht dat deze ook de gemaakte winsten mogen exporteren en niet verplicht worden in het land te herinvesteren. Dergelijke politiek van het I.M.F., de wereldbank verwondert ons niet als we weten wie het voor het zeggen heeft in deze internationale instanties. Het is eigen aan de reden van hun bestaan, het maken van winst door economische en politieke onderwerping van de volkeren uit de Derde Wereld, het is de kolonisatie van

deze landen, maar nu met meer verfijnde middelen waar ieder sociaal gevoel ontbreekt om dit te bereiken. Door deze verplichtingen en voorwaarden op te leggen aan de Indiase regering berooft men de overheid van de middelen en mogelijkheden dat beetje sociaal beleid dat ze voert verder uit te bouwen. Door de verplichting staatseigendom (grondstoffen) en economische sectoren te privatiseren, ontnemt men India de financiële middelen om een degelijk sociaal vangnet uit te bouwen voor het overgrote deel van haar bevolking en ontnemt men haar de mogelijkheid de armoede en de kinderarbeid grondig aan te pakken.

K. Marx schreef in *Das Kapital*: "Om de meerwaarde van hun winsten gebruiken de kapitalisten vrouwen en kinderen. Het kapitalisme heeft een onmededogenloze passie en wolfshonger naar surplus van de werkkraft, die niet alleen de grenzen van de moraal, maar ook deze van de fysische werktijd overschrijdt. Het verwerpt de tijd van groeien, ontwikkeling en het behoud van de menselijke gezondheid. Onder het kapitalisme verkoopt de werknemer niet alleen zijn werkkraft, maar ook zijn vrouw en kinderen".

Op onze planeet leven 3/4de van de mensen in landen van de Derde Wereld, op het einde van deze eeuw zullen het er 4/5de zijn.

Men voorziet dat in de jaren negentig 360 miljoen mensen, voornamelijk jongeren uit deze landen de arbeidsmarkt zullen vervoegen. Zijn we in staat al deze mensen werk te geven in de huidige liberale vrije markteconomie? Dit betekent dat het probleem van armoede en kinderarbeid in deze landen een gevaarlijk peil zal bereiken, met gevaar van grotere internationale spanningen tussen het rijke Noorden en het arme Zuiden, het gevaar van het ontstaan van gewapende regionale conflicten zal toenemen.

Willen we de vrede verzekeren, dan moeten we in ons streven de strijd tegen armoede en analfabetisme een duidelijker plaats geven. Dan moeten we onze verhouding tegenover het armere Zuiden een andere dimensie geven. Moeten we eisen dat niet het I.M.F., Wereldbank, G 7* en C*, de Gatt-onderhandelaars het toekomstig wereldbeeld bepalen, maar de Derde Wereld.

Antoine Uytterhaeghe

1) I.L.O.: International Labour Organisation
(*) Dimensie G 7.

Personalia

- * Te Oostende overleed Gustaaf Makenberge, vader en schoonvader van Suzy en Urbain Camerlynck. Aan hun beelden, de echtgenote en de familie bieden we onze blijken van innige deelneming.
- * Jaak Withages, een bekend arbeiders- en vredesmilitant, overleed te Antwerpen. Zijn levensgezellin Joske Debaever, Ilse en Roelant Jacobs, zijn dochter en schoonzoon, zijn familie en vrienden bieden we onze oprechte deelneming aan in de rouw die hen treft.
- * Te Oostende overleed Mari Dewulf, weduwe van Gerard Dagheliet, medestichter van de BUV.
- * Vrede Regio Oostende. Aan Monique en Bernard Pieters, haar dochter en schoonzoon, de familie en vrienden, betuigen we onze innige deelneming.
- * Onze blijken van innige deelneming aan Rita en Louis Sorel-Vandecasteele en familie bij het overlijden van hun moeder en schoor moeder Irène Mechels.
- * Ook de familie en vrienden van Jules Baudewijns uit Ninove bieden we onze deelneming aan in het verlies dat hen treft.

- * Onze oprichte gelukwensen aan Guy Hillaert en Anne Van Swieten uit Kontich bij het huwelijk van hun dochter Sandra met Carlos Tablada aan wie we het beste toewensen in Cuba.

- * Onze gelukwensen aan: Sonja Fernandez en de grootouders Alberto en Lotty Fernandez. Verwaast bij de geboorte van Joël.
- * Siddon Mohamed Kreimeth-Gihan bij de geboorte van Ari.
- * Cathy Van Keymeulen en Georges Spriet bij de geboorte van Nico.
- * Onze vriend Raoul Servais bij de uitreiking van de cultuurprijs van de stad Gent voor zijn animatiefilmwerk.
- * Rita Merlier en Lucien Bollaert bij de geboorte van Charlotte.

Zuid-Afrika: De erfenis

Het resultaat van decennia raciale segregatie is indrukwekkend. De helft van de bevolking die vandaag in de "townships" woont is werkloos. De blanken, één zesde van de bevolking, hebben 66 % van de inkomsten tegen 25 % voor de zwarten die 3/4 van de bevolking vertegenwoordigen. Onder de zwarten telt men zeven miljoen daklozen en meerdere miljoenen squatters. Men schat dat om een oplossing te vinden voor het woonprobleem er niet minder dan 550 woningen per dag zouden moeten gebouwd worden en dit tot het jaar 2020. Er is dus nog werk op de plank om aan de sociale apartheid een einde te stellen. (ads)

Azië: Economie en armoede groeien

Politiekers en media hebben het in de laatste tijd veel over de "kleine" en "grote" tijgers in Oost-Azië waar op economisch vlak zo'n vooruitgang wordt geboekt.

Allemaal goed en wel maar wat levert dit op voor de kleine man? De Verenigde Naties heeft in een recent rapport de aandacht er op gevestigd dat de armoede er blijft toenemen en de kloof tussen armen en rijken steeds groter wordt.

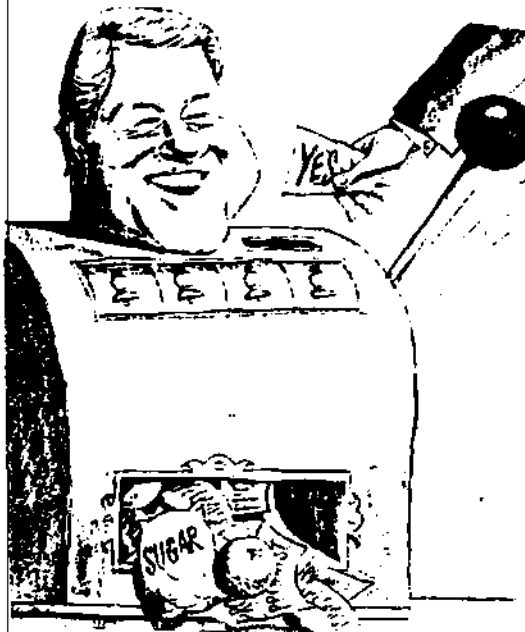
Het rapport onderzocht tien landen waar de welvaart zagezegd groeide en kwam tot de vaststelling dat, tussen de jaren zeventig en tachtig, in negen van deze landen de armoede toenam. Een van de meest verontwaardigende verschijnselen in de Aziatische steden blijkt tevens de kinderarbeid te zijn. Het aantal prostitutees van minder dan 12 jaar groeit aan in Thailand. In India is een van de vier arbeiders een kind jonger dan 14 jaar. In Zuid-Korea steeg tussen 1970 en 1986 in principe het inkomen per hoofd maar het aantal gezinnen dat in krotten woont bleef konstant op 17 %. In Bombay (India) woont de helft van de bevolking nog in sloppenwijken. In Hongkong hebben 1 miljoen mensen gezondheidsproblemen als gevolg van de vervuiling.

Volgens het rapport zal de stedelijke bevolking in Azië, in 1990 geschat op 991 miljoen, tot 2,44 miljard oplopen in het jaar 2020. Dit zou 55 % van de wereldbevolking uitmaken. Deze toename zal zich het sterkst doorzetten in de lage loonlanden die er het slechtst op voorzien zijn: China, India, Pakistan en Bangladesh. Onrustwekkend! (ads)

NAFTA-akkoord

Op 7 oktober werd in Texas tussen de Verenigde Staten, Canada en Mexico het NAFTA-akkoord ondertekend (Noord-Amerikaanse vrijhandelszone). Het gaat hier om een handelsunie die zich tot doel stelt binnen de vijf tot tien jaar de zowat 20.000 bestaande douane grenzen tussen de drie landen af te schaffen of te verminderen. Dit verdrag betreft alleen de vrije circulatie van goederen. De drie parlementen moesten het verdrag ratificeren voor de startperiode die voorzien is op 1 januari 1994.

The great NAFTA bazaar

Opvallend is wel dat in het Amerikaans Kongres meer Republikeinen dan Democraten (de partij van Clinton) voor het verdrag stemden. De Amerikaanse Vakbonden waren tegen het verdrag omdat zij er een verlies van tewerkstelling van verwachten, o.m. omdat vele bedrijven zich in het lage-loonland Mexico zullen gaan vestigen. NAFTA vertegenwoordigt een markt van 6.500.000 miljard dollar, 7 % van de wereldproductie, met een bevolking van 370 miljoen inwoners.

Washington hoopt met NAFTA over een wapen te beschikken tegen de concurrentie van de Europese Unie en Japan. Chili en Venezuela hebben reeds bekend gemaakt na de ratificatie zich eveneens bij NAFTA te zullen aansluiten. (ads)

Westelijke Sahara: Uitstel referendum

In een rapport van de sekretaris-generaal van de VN, Boutros Ghali, aan de Veiligheidsraad wijst deze er op dat het voorziene referendum over de onafhankelijkheid van de Westelijke Sahara niet zal kunnen plaats hebben voor, ten vroegste, half 1994. We herinneren er aan dat dit referendum, zoals door het Polisario en Marokko te Genève was afgesproken, reeds had moeten doorgaan in januari 1992.

Dit referendum had moeten plaats hebben op basis van de laatste volkstelling die in deze regio onder het Spaans bewind gehouden werd. Koning Hassan stelde intussen echter nieuwe eisen en wenste een aanzienlijk aantal Marokkaanse burgers, zogezegde afstammelingen van vroegere inwoners uit de Westelijke Sahara, aan de lijst toe te voegen. Dit zou hem de absolute zekerheid geven dit referendum te winnen en de Westelijke Sahara in te palmen.

Ondertussen is de VN onder de druk van Marokko steeds door de knieën gegaan.

Boutros Ghali zegt nu opnieuw dat "inspanningen moeten geleverd worden om de beide partijen bij rechtstreekse onderhandelingen tot een aanvaardbaar compromis te brengen". Ondertussen haalt Hassan II zijn slag thuis. Tijd winnen om het Polisario te verzwakken. (ads)

Reagan heeft kongres misleid

Het magazine "New Yorker" heeft bekend gemaakt dat de regering Reagan berichten van haar diplomaten achterhield die betrekking hadden op de moord op 700 Salvadoraanse boeren door het leger in de regio El Mozote in december 1981. De Washington Post en de New York Times hadden reeds in die periode de massamoord bekend gemaakt. Reagan logenstrafte deze berichten en liet de journalisten die dit meldten onder druk zetten. Zijn regering verklaarde toen eveneens dat de kranten misleid werden door de "opstandelingen". President Reagan gaf ondanks deze onweerlegbare feiten aan het Kongres de verzekering dat in El Salvador "vooruitgang werd geboekt inzake mensenrechten" met als gevolg dat het Kongres een belangrijke militaire hulp aan de rechtse regering van El Salvador toekende. (ads)

Cuba erop of eronder?

Het lijkt wel of sinds het verdwijnen van het socialisme in Oost-Europa Cuba onder alle mogelijke plagen bedolven wordt. In een opgemerkte reeks over het land (Vrede nrs 299, 300 en 301) kloegen we niet enkel de dubbele blokkade van West en Oost aan. We probeerden ook de politiek-ekonomische en structurele zwakheden aan te geven, wat niet door iedereen in dank afgenomen werd. Toch blijkt onze analyse door meer en meer Cubanen gedeeld te worden. Wanneer Cuba op de voorpagina van Time verschijnt (6.12.93), met "Castro's Cuba: het einde van een droom", als titel, dan kan dat echter wel eens een vergiftigd Klaasgeschenk zijn. Dubbel opletten dus.

Het jaar één van de moeilijkste periode

Volgens berekeningen van specialisten heeft het Amerikaanse embargo de Cubaanse ekonomie al meer dan 38.000 miljoen dollar schade toegebracht. Sinds het wegvallen van de Oosteuropese handel daalde de invoer van 8.100 miljoen dollar (1989) tot 2.100 miljoen in 1992. In 1989 werd nog 13 miljoen ton petroleum geïmporteerd. In 1992 was dat nog amper 6 miljoen en tot 13 mei dit jaar kon slechts 2 miljoen ton in het buitenland aangekocht worden. (1)

In 1989 kon Cuba nog een export van 8.139 miljoen dollar waarmaken. Maar op enkele maanden van datzelfde jaar was alle handel met het Oostblok weggevaallen. Niet minder dan 90 % van die handel gebeurde voordien met het ex-socialistische kamp. In 1992 werden amper 2.236 miljoen dollar exportinkomsten geteld en in 1993 wordt nog slechts 1.719 miljoen dollar verwacht. (2) Dat betekent dat Cuba's koopkracht in de wereld op nog geen 4 jaar tijd met meer dan 75 % daalde. Cuba bezit nog steeds zo'n 20 miljoen voorraad aan nikkel. Dat vertegenwoordigt 37 % van de wereldvoorraad en waarborgt nog een uitbating van 200 jaar... Maar op de wereldmarkt daalde de nikkel met 1.500 dollar per ton. Ook de prijs van garnalen en koffie, eveneens Cubaanse uitvoerproducten, daalde.

Dat alles brengt er de Cubaanse journalist Nicanor León Cotayo toe 1992 terecht "het jaar één van de moeilijkste periode van de geschiedenis van het socialistische Cuba" (1) te noemen.

Gevolgen voor het dagelijkse leven

Bovenstaande katastrofale en in het buitenland geplande, ekonomische ineenstorting, bleef niet zonder gevolgen voor de gewone Cubaan. Door brandstoftekort was men reeds in de landbouw overgeschakeld op dierentrekkracht. In juli en augustus jl. was het land totaal verlamd. Alle petroleum was op. Fabrieken en verkeer lagen stil. Een boot met petroleum moest in juli weken in de haven

liggen omdat Cuba niet de 5 miljoen dollar (in vreemde deviezen) had om de olie te betalen.

Tot 1989 kon nog voor elk kind tussen 0 en 13 jaar, en voor de 65-plussers en zieken, één liter melk per dag gegarandeerd worden. Datzelfde jaar produceerde Cuba immers nog 750 miljoen liter melk. Daarnaast werd nog eens 600 miljoen liter uit de Sovjetunie en de DDR ingevoerd, en 6.000 ton melkpoeder, goed voor 60 miljoen liter, op de Europese markt gekocht. In 1992 produceerde Cuba, door gebrek aan veevoer, nog amper 330 miljoen liter melk. Melk kon toen nog enkel aan kinderen tot 7 en zieken gewaarborgd worden.

Geconcentreerde melk in blikjes kan niet meer geproduceerd worden door gebrek aan grondstoffen voor de blikjes. Kindervoeding in glazen potjes is er niet meer, door gebrek aan potjes. (1) Niet minder dan 285 dagelijkse verbruiksartikelen verdwenen van de markt. Het openbaar vervoer viel stil. Bedrijven moesten sluiten uit. Is het niet uit gebrek aan grondstoffen, dan is het door energietekort, of het daardoor gekreëerde transportgebrek. (3)

1993: het rampenjaar

Vorig jaar werd Cuba getroffen door de mysterieuze oogziekte. Die lijkt vandaag onder controle dankzij het dagelijks gratis uitdelen van 11 miljoen vitaminepreparaten.

Dit jaar was klimatologisch een waar rampenjaar. Overvloedige regens en stormen, vanaf januari reeds, hebben de oogst vernietigd. VN-waarnemers schatten de schade toen reeds op 1 miljard dollar.

In juni trof een orkaan de 6 provincies die tot dan toe gespaard gebleven waren. De totale bananen oogst en 10.000 woningen vernield. En ook in het najaar werd Cuba buitenmatig door storm en regen geteisterd.

Een eiland in een vijandige wereldeconomie

Het verschil met de hoger vermelde plagen is echter dat de klimatologische niet bewust

gepland zijn vanuit een imperialistische wereldeconomie die het socialisme op het eiland de nek wil omwringen.

De ekonomen wijzen de jongste tijd voortdurend op wat zij "de globalisering van de ekonomie" noemen. Bedrijven gaan internationaal, niet enkel meer wat de verkoop betreft, maar ook wat de productie betreft. Zowel Europa, de VS als Japan hebben duidelijk af te rekenen met dit fenomeen waarvan de trek naar de lage-loonlanden slechts een aspect is. Sinds het verval van het socialistische kamp slaan de grijparmen van het imperialisme wereldwijd om zich heen. Tussen de van oudsher belangrijkste ekonomische blokken ontstaat een toenemende concurrentie, die niet in te dijken is door "wetten over de concurrentiekracht" of andere "krisispakten".

Alle landen gaan ekonomisch gebukt onder het zich uitbreidende imperialisme. Ook landen die vroeger tegen het oprukkende kapitalisme een dam opwierpen, zoals Vietnam en China, moeten noodgedwongen hun grenzen voor het buitenlandse kapitaal open zetten.

Cuba, dat als eiland in die globalisering van het imperialisme zich nog strikt aan de socialistische principes van een planekonomie hield, wordt door de Torricelli-wet (4) geviseerd. Daarbij komt dat het imperialisme Cuba niet enkel ekonomisch wil wurgen, maar evenzeer politiek.

De nieuwe Minister van Buitenlandse Zaken, Roberto Robiana, formuleert het, in wat wel eens een historisch interview zou kunnen worden, als volgt: "Wij hebben het verlangen en de wil om ons aan te passen aan de wereld waarin we leven. Wij zijn er absoluut van overtuigd dat de wereld zich niet aan Cuba zal aanpassen. Er zijn veel sectoren waarvoor we de grondstoffen bezitten, maar zowel het kapitaal, als de technologie en de afzetmarkten missen. Dat is precies waar we een breed proces van gemengde bedrijven, "joint-ventures" met buitenlandse, gestart zijn, in sectoren zoals toerisme, nikkel, olie, citrusvruchten, computers, elektronica." (5)

De Cubaanse gemengde- economische toegevingen

De Cubaanse economie, krakend onder internationale druk en onvoorziene natuurrampen en nog niet hersteld van een onveroorloofde afhankelijkheid van de vroegere Comecon, kondus niet anders dan toegevingen doen.

Vroeger wezen we reeds op de politieke gevaren die daardoor het land binnengeloofd werden. Zo wakkert een gemengde toeristische sektor duidelijk de zwarte markt en de prostitutie aan.

Sinds 1992 moest Cuba overgaan tot het openen van meer sectoren voor gemengde bedrijven. Volgens de vroegere wet van 1982 werd de inbreng van het buitenlandse privé-kapitaal nog tot 49 % beperkt. Volgens de wet van 1992 kan daarvan nu afgeweken worden. Nu meldt Robiana aan de kapitaalcrachtige lezers van International Business Week: "Aandelen kunnen variëren, bijvoorbeeld 50 - 50 of 60 - 40." (5)

Invoer van grondstoffen en afzet van de produkten kan ook al door de kapitalistische partner verzorgd worden. Hierdoor wordt het staatsmonopolie op de buitenlandse handel opgeheven. Onroerend goed, loon- en werkvoorwaarden blijven echter door de Cubanen bepaald, in ruil voor een gegarandeerde opbrengst.

Ook de mogelijkheid tot het oprichten van gemengde banken en filialen van buitenlandse banken is een vergaande opening naar buitenlandse kapitaal. Enerzijds is die maatregel duidelijk ingegeven door het grote deviezentekort. Anderzijds brengt het de gevaarlijkste kapitalistische vijand, het financieringskapitaal, binnen en legaliseert het in feite het zwarte circuit van dollars.

Op het vlak van financiën werd de invoering van de mogelijkheid van kredietopname en sparen gekoppeld aan de invoering van belastingen. M.a.w. het blijft zo dat een zelfstandige, zich al dan niet gevestigd met krediet of spaargeld, niet enkel voor zichzelf kan werken, maar ook tot de gemeenschap moet bijdragen.

De legalisering van de zwarte markt

De Cubaanse overheid moest toegeven dat er tussen 100 en 200 miljoen dollar illegaal in omloop was. Die kwam zowel van de toeristische sektor, als uit zendingen vanuit het buitenland. Toch waren we verrast toen half dit jaar niet alleen het bezit van buitenlandse deviezen gedepenaliseerd werd, maar ook het recht ingevoerd werd om rekeningen in deviezen te openen.

Als men daarbij ook nog weet dat

Cubaanse immigratie open staat en het bezoekrecht met geldtransferten uitgebreid werd, dan is het duidelijk dat de wegen voor economische en politieke infiltratie en ondermijning van binnenuit zullen gebruikt worden.

Met die maatregelen worden trouwens ook 2 soorten Cubanen geofficialiseerd: zij die (vroeger illegaal) dollars hebben en familie in het buitenland die er hen toestuur, en zij die enkel een inkomen uit eigen arbeid hebben. Erg socialistisch is dit niet. De werklust en het nationaal en politiek entoesiasme van de Cubanen zullen er ongetwijfeld onder lijden.

Bij de viering van de 40ste verjaardag van de aanval op de Moncada-kazerne zei Fidel Castro: "Vandaag heeft ons land een prioriteit, die we als volgt gedefinieerd hebben: het vaderland, de revolutie en de verworvenheden van het socialisme redden. Ik zeg 'verworvenheden van het socialisme', want dat is waarvoor we vandaag moeten vechten, maar zonder ooit aan het socialisme te verzaken..." (3)
Minister van Buitenlandse Zaken, Roberto Robiana, verklaarde aan Business Week: "Wanneer we vandaag spreken over het redden van de verworvenheden van het socialisme, dan hebben we het, zonder schrik, over het openen van de deuren voor buitenlandse kapitaal. We spreken niet over een totale markteconomie." (5)

De structurele veranderingen in de eigen economie

In onze vroegere artikelenreeks hadden we reeds structurele zwakheden in de Cubaanse economie aangegeven. Met de (verplichte) overname van het Oost-europese model werd ook een logge administratie en bureaucratie ingevoerd. De produktiviteit lag er meestal laag tot zeer laag. Motivatie en inzet werden vooral ideologisch opgewekt. Het nationalisme en de verdediging van de onafhankelijkheid en het socialisme moesten tegen economische wetmatigheden opboksen. Zo was het dezelfde Roberto Robiana, toen nog eerste sekretaris van de kommunistische jeugdorganisatie UJC, die realistische toefag: "Hier is een jeugd die bereid is grootse dingen te doen als het erop aankomt te vechten tegen de gringos; dan zijn er altijd zeer vele mensen paraat. Maar als het erom gaat van 8 uur tot half 5 op zijn werk te zijn en deze arbeidstijd volledig te benutten, dan functioneert dat niet." (6)

Vandaag verklaart dezelfde Robiana: "De

hele wereld wil weten welk model we in Cuba aan het opbouwen zijn. Welk land zullen we kopiëren? We zijn eenmaal door die hond gebeten, door de Soviëts over te nemen, maar we zullen er geen tweede keer door gebeten worden. (...) We moeten (wel) het overdreven paternalisme op Cuba verdrijven. We moeten opnieuw aansporingen en competitie invoeren. We moeten een vrijheid invoeren die de mensen toelaat voor eigen rekening te werken. Utopisch geloofden we dat de staat alles kon regelen zonder onze brillen of fietsen te herstellen. Dat kon het niet. Vorige maand hebben we 110 beroepen geliberaliseerd. Twee weken geleden begonnen we land aan de boeren te verpachten voor onbeperkte duur. Er is een veranderingsproces bezig." (5)

De, vanuit socialistisch oogpunt terecht, Cubaanse beperking op de mogelijkheid om voor eigen rekening te werken is wel dat er geen loonarbeid mag mee gemoeid zijn.

Zowel op landbouw- als op bedrijfsvlak zijn echter belangrijke structurele veranderingen ingevoerd. Zij zijn duidelijk op een grotere motivatie en inzet, en dus produktiviteit, gericht door de produktie dichter bij de producent, de arbeider en boer, te brengen.

In de landbouw worden, naast de hoger vermelde herinvoering van de zelfstandige boer, de staatsboerderijen tot produktie-koöperatieven omgevormd. Dat betekent dat de boeren niet langer als loonarbeiders voor de staat in de landbouwsector zullen werken. Hun inkomen zal rechtstreeks afhankelijk zijn van hun produktie, dus van hun inzet, arbeid en beheer. Trouwens het belangrijke pakket maatregelen in de landbouw van september jl. laat ook meer autonomie en uitbouw mogelijk voor de economische sektor (zelf) beheerd door de Poder Popular, of de lokale organisatie- en beslissingsstructuur van de mensen zelf.

Trouwens het managementsprincipe van het verhogen van motivatie en inzet door responsabilisering, dat ook in het kapitalisme gehanteerd wordt, wordt ook op het ondernemingsvlak doorgetrokken. Terwijl vroeger het Ministerie van Economische Zaken bevoegd was voor het benoemen en afzetten van de bedrijfsleiding, zullen nu de arbeiders meer aan het bestuur van de onderneming deelnemen.

Het socialisme afgeschreven?

Het valt op dat bovenstaande, diepgaande veranderingen veelal lijnrecht tegen vorige besluiten en verklaringen staan. Verwijzend naar de nasleep van Gorbatsjovs perestrojka werd eerder tegen economische veranderingen geageerd.

Zowel met het binnenhalen van buitenlands kapitaal, als met de binnenlandse structuurveranderingen zal zich op Cuba wellicht een felle politiek-ekonomische strijd ontwikkelen. Aan de ene kant blijft er de tegenstelling tussen de nationale onafhankelijkheid en de imperialistische druk. Anderzijds zal zich nu ook, binnen het socialistische kamp, een tegenstelling ontplooiën tussen "kommunisten van het Sovjetmodel" en vernieuwers, en dit zowel op ekonomisch als op politiek vlak. Hopelijk worden de vernieuwers niet als vroeger als tegenstanders van het socialisme en dus automatisch als imperialistische handlangers gebrandmerkt. De structurele hervormingen zijn vervolgens mij nodig om zowel ekonomisch te overleven als om de hoop en het geloof in een socialistisch alternatief hoog te houden. Trouwens het bezit van deviezen of het uitoefenen van zelfstandige arbeid is uitdrukkelijk verboden voor alle partijfunctionarissen, militairen en ministeries. De jongste tijd was het blazoen van de KP immers te vaak door corruptie aangetast. Hopelijk bedoelen Castro en Robiana hetzelfde wanneer ze beiden verwijzen naar "het redden van de verworvenheden." (zie kader)

L. Bollaert, 9.12.93

- (1) cijfers geciteerd door de Cubaanse journalist Nicanor León Cotayo in *Solidair*, nr. 24/1993.
- (2) Maggy Doumen, "Gesprek met Carlos Tablada, Cubaans professor ekonomie" in *Solidair* nr. 17/1993.
- (3) Granma van 11 augustus 1993.
- (4) De Torricelli-wet verscherpt de 30-jaaroude Amerikaanse blokkade, o.a. naar Amerikaanse filialen in het buitenland, en onderwerpt derden die handel met Cuba voeren, aan Amerikaanse sancties, zoals in beslagname van schepen in de Amerikaanse territoriale wateren. De wet werd reeds door de VN afgekeurd.
- (5) zie "The new, softer voice that speaks for Cuba" in *International Business Week* van 18 oktober 1993.
- (6) Martin Braem & Maggy Doumen, Cuba: Mijn slinger is die van David, EPO 1990, p. 219.

Er roert wat

Op 24 november 1992 werd door de Algemene Vergadering van de V.N. een resolutie goedgekeurd waarin in de V.S.-blokkade van Cuba, o.m. ook de recente "Cuba Democracy Act" veroordeeld werd.

Negenenvijftig landen ondersteunden deze resolutie (landen van Latijns-Amerika en derde wereld maar ook Westerse landen als Frankrijk, Spanje en Canada).

Drie landen: de V.S., Israël en Roemenië stemden tegen.

Eenenzeventig landen o.w. België onthielden zich en zevenenveertig landen namen niet aan de stemming deel.

In vele landen werd resolutie positief onthaald als een eerste stap om een einde te stellen aan de sinds dertig jaar voortgezette blokkade van Cuba door de V.S.

Ook het Europees Parlement stemde intussen, bij consensus, een resolutie waarin het embargo tegen Cuba werd veroordeeld.

In ons land werd in diverse middens, o.m. door ex-CVP-Volksvertegenwoordiger Luc D'Hoore geprotesteerd tegen het embargo en de dubbelzinnige houding van de Belgische regering terzake.

Het bestuur VREDE-Regio Oostende richtte zich in een schrijven tot alle Parlementairen van het Arrondissement met de vraag tussen te komen opdat België zijn houding zou wijzigen en omdat tevens België, als voorzitter van de E.G. gepaste initiatieven zou nemen. Niet minder tien van de twaalf aangeschreven Parlementsleden lieten weten dat zij zich in die zin tot Willy Claes, Minister van Buitenlandse Zaken hadden gericht.

Ondertussen stond op 3 november 1993 op de dagorde van de Algemene Vergadering van de V.N. opnieuw een resolutie voor de opheffing van het V.S. embargo tegen Cuba.

Deze maal stemden achtentachtig landen voor de resolutie (59 in 1992) o.w. ook de Westerse landen Frankrijk, Spanje, Canada, Griekenland en... België.

Zevenenveertig landen onthielden zich (71 in 1992).

Vier stemden tegen: de V.S., Israël, Paraguay en Albanië.

Hier mag dus wel gesproken worden van een verheugende verschuiving. Intussen heeft de E.G. eveneens een subsidie toegekend van 1,8 miljoen dollar (± 60 miljoen B.fr.) voor aankoop van materiaal bestemd voor de ziekenhuizen van La Havanna, Pinai de Rio en Santiago de Cuba.

Dit alles zijn wellicht kleine maar niettemin betekenisvolle resultaten.

Deze zijn een aansporing om de acties voor Cuba verder te zetten en de druk op de regeringen op te drijven opdat ook zij het aan de V.S. zouden duidelijk maken dat zij een einde moet stellen aan haar menonwaardig embargo tegen Cuba. (ads)

met Pasen naar PRAAG en BUDAPEST (met tussenstops in WENEN en BRATISLAVA) vertrek: vrijdagavond 1 april - terug: zondagmorgen 10 april

Wij bieden een begeleid cultureel/toeristisch basisprogramma. Verder geven we volop mogelijkheden om te kiezen uit het cultureel aanbod en of georganiseerde contacten met progressieve, syndicale, groene en nieuwe democratische bewegingen in Slowakije, Hongarije en de Tsjechische republiek.

deelnameprijs: 14.700 fr. (-25) of 15.800 Fr. (+25)

org. IMAVO vzw en Jeugddienst Graffiti vzw

info: (02) 514 00 08 of (09) 346 97 63 (Robert Crivit) of (02) 512 19 36 (Ria Van Herck)

Nog steeds wordt er vermoord in El Salvador

Het vredesakkoord dat twee jaar geleden werd afgesloten wordt op veel gebieden niet (of slechts gedeeltelijk) toegepast. De nieuwe politie kreeg een groot aantal overplaatsingen te slikken uit de vroegere repressiecorpsen, en heeft geen werkingsgelden. Ook het Mensenrechtendepartement heeft nauwelijks een budget. Het leger patrouilleert opnieuw in de straten om "tegen delinquenten op te treden". Tegen de grondwet in werd er amnestie verleend aan verantwoordelijken van mensenrechtenschendingen. De aanbevelingen van de Commissie van de Waarheid worden niet opgevolgd. Nog maar een derde van de gronden werd aan rechthebbenden overgedragen.

Intussen heeft de verkiezingsmachine zich in werking gesteld. De propaganda op de televisie startte al weken voordat de campagne officieel open was. Eind november zouden er echter nog honderdenduizenden wachten op hun verkiezingspas. En de kandidaat van de regeringspartij ARENA (uiterst rechts), Calderon Sol, wordt door recent vrijgegeven VS-documenten in verband gebracht met doodseskaders. Maar deze feiten lijken niemand te storen. Deze doodseskaders hebben hun activiteiten de laatste tijd bijzonder opgedreven.

Na de moord op tientallen basismilitanten van het FMLN, en op vier belangrijke kaderleden lijkt het wel duidelijk. De doodseskaders blijven hun rol spelen, met name het uitschakelen van al diegenen die het FMLN vooruit helpen. Het begon zowat zes maanden geleden met de moord op Grimaldi, een kader van het FPL, (een van de vijf partijen van het FMLN). Sindsdien worden wekelijks basismilitanten van het FMLN vermoord teruggevonden: een dertigtal in de loop van dit jaar, dikwijls met tekenen dat ze gemarteld werden. Op 25 oktober dan krijgt Francisco Velis (commandante Manuel Hernandez van de PRTC) een kogel door het hoofd, op het ogenblik dat hij zijn tweejarige dochtertje naar de kribbe brengt. 30 oktober wordt Heleno Castro (commandante Carmelo van de ERP) met een kogel in de borst en twee in het hoofd afgemaakt.

De oprichting van de onderzoekscommissie naar "gewapende clandestiene groepen met politieke doeleinden" deed heel even een klein beetje hoop ontstaan dat er toch nog wat terecht zou komen van de aanbevelingen van de Commissie van de Waarheid.

Op 9 december echter, twee dagen na de oprichting van de fameuze onderzoekscommissie, worden Jose Mario Lopez (commandante Venancio van de PRTC) en zijn lijfwacht aangevallen, waarbij Venancio zwaar wordt gewond en enkele uren later overlijdt in het ziekenhuis.

Twee dagen later wordt een FMLN-kandidaat voor het burgermeesterschap van Guazapa vermoord.

De regering weigert toch nog altijd de thes, dat de doodseskaders hiervoor

(Vooraan links op de foto) Marco Lopes was in 1984 hier in Gent de gast van Vrede. (foto A.F.)

verantwoordelijk zijn, te aanvaarden. Steeds opnieuw brengen de officiële instanties de moorden uitsluitend in verband met de stijgende delinquentie in het land. "Gewone ruzies of criminaliteit", "drugconnecties", "passioneel drama" tot "interne afrekeningen binnen het FMLN" zijn de aangehaalde verklaringen vanwege het gerecht. President Cristiani weigert zelf het onderzoek over de moord op Venancio aan voornoemde commissie over te laten.

De tegenwerking van president Cristiani, en van de Arena-ministers, moet vermijden dat in de huidige verkiezingsstrijd de bestialiteiten van Arena aan het licht komen. Tegelijkertijd wordt het FMLN ernstig getroffen, en mogelijke sympathisanten afgeschrikt. En... misschien trekt het FMLN zich dan wel terug uit de verkiezingen?

Morgen zal de internationale gemeenschap dan weer een paar momenten schrikken als er tegengeweld vanuit de bevolking, en vanuit de vroegere guerrillero's komt.

Het huidige vredesproces brengt dus zeker geen vrede. En de meerpartijenverkiezing zal geen democratie brengen. De VN meent nochtans dat El Salvador een positief voorbeeld is van vredeshandhaving. Omdat de gewapende strijd niet opnieuw

is opgelaaaid. Maar de sluipmoorden vanwege de doodseskaders ziet men gemakkelijkshalve over het hoofd. Intussen worden Noord Amerikaanse militairen het land binnengehaald als adviseurs of coöperanten. En NGO-fotografen, waaronder de Belg Dirk Holvoet, worden bedreigd.

Er is echter ook geen economisch perspectief voor grote delen van de bevolking. De afspraken rond grond-voor-de-boeren worden niet nageleefd. Van toegang tot zachte kredieten is er ook voorlopig niet veel sprake.

Het is de vraag of dergelijke vredesprocessen genoeg diepgang kunnen halen om werkelijk een uitweg te bieden voor de mensen, om werkelijk vrede mogelijk te maken. Verschillende FMLN-mensen, o.m. "Venancio" meenden dan ook dat de akkoorden enkel maar het kader zouden scheppen om een 'politieke' (lees niet-militaire) strijd mogelijk te maken, want het repressie-apparaat zou worden uitgeschakeld. "De oorlog is voorbij, de strijd gaat door". Maar de VN is er nog nergens in geslaagd om de onderhandelende akkoorden ook reëel en volgens het tijdschema te laten uitvoeren. Straffeloosheid lijkt wel de regel. Ook in El Salvador. Op die manier blijven vele oorzaken van het conflict bestaan. Op die manier blijft het geweld aanwezig.

Het vertrouwen in de toekomst?

27 april '94 wordt hoedanook een dag om te onthouden voor alle Zuidafrikanen en voor iedereen die zich met het land betrokken voelt. Dan worden er immers democratische verkiezingen gehouden; de eerste ooit in dat land. Daarmee zal het apartheidsysteem voorgoed verleden tijd zijn; en dat moet gerekend worden tot die enkele gebeurtenissen die van belang zijn voor de gehele mensheid. Wie ooit zijn solidariteit met het Zuidafrikaanse volk heeft betuigd, of acties tegen de apartheid heeft gevoerd of ondersteund mag trots zijn.

Zuid-Afrika is nu reeds niet meer wat het geweest is. De hervormingen zijn op een punt gekomen dat ze onomkeerbaar zijn. Er is een interim-grondwet, er zijn verkiezingen aangekondigd, er werd een 'Overgangsexecutieve' (Transitional Executive Council; TEC) geïnstalleerd en het (voorlopig nog ondemocratisch drie-kamer-) parlement heeft net een wet aangenomen die alle inwoners van de zogenaamde thuislanden opnieuw het Zuidafrikaans staatsburgerschap verleent. Het zijn enkele van de meest opmerkelijke veranderingen ten goede die doorgevoerd werden in een steeds snellere opeenvolging. Die maatregelen creëren een situatie die op zijn beurt weer andere gebeurtenissen mogelijk maakt: de sancties verdwenen; de E.U. knoopte onlangs nog diplomatieke betrekkingen aan met Pretoria,...

Apartheid wordt begraven en de grafkuil is al gedolven, met de verkiezingen laat men de kist neer en bedelft men die met aarde. Het moet ons optimistisch stemmen, maar toch is voorzichtigheid geboden: is apartheid wel dood?

27 april '94 wordt het orgelpunt van een strijd die het ANC al sedert 1912 aan het voeren is en die sinds zowat de jaren '70 steeds breder gesteund werd door de mondiale publieke opinie (het resultaat van een geslaagde mobilisatie die in goede banen werd geleid door de onlangs overleden Oliver Tambo; de enige van de drie historische leiders (Mandela/Sissulu/Tambo) die niet in de gevangenis zat); maar het wordt geen eindpunt. Met het begraven van apartheid is de wereld nog niet verlost van onrechtvaardige en/of racistisch geïnspireerde regimes. En ook voor Zuid-Afrika zelf betekent het niet noodzakelijk het einde van de onrechtvaardigheid en ongelijkheid. Vooral aan die ongelijkheid zal men een moeilijke klant hebben. Ze opheffen betekent in de eerste plaats iedereen een fatsoenlijk bestaan garanderen: werk, opleiding, een inkomen, een woonst, ... Uiteindelijk komt het daar op neer. En dat veronderstelt dan weer een economische opleving waarvoor Zuid-Afrika ten minste voor een deel afhankelijk is van de internationale situatie.

We hebben de neiging democratie te vereenzelvigen met een bepaalde wijze van het aan de macht brengen van geregeerd (technische kwestie); maar

dat is een leeg begrip als die geregeerd niet die maatregelen kunnen/willen nemen die iedereen/de meerderheid ten goede komen (inhoudelijke kwestie). Een geslaagde transitie van apartheid naar democratie zal slechts een feit zijn als een inhoudelijke democratie een feit is.

Op initiatief van NCOS, CNCD, Akza, CCDA, Europeans against Apartheid, FOR, Oxfam België, Oxfam Wereldwinkels/Magasins du Monde, Mensenbroeders, Graffiti en Vrede, werd een 'Steunfonds voor een Democratisch Zuid-Afrika' opgericht dat geld wil inzamelen voor de campagne en de kiezers-educatie programma's van het ANC in het kader van de verkiezingen van 27 april. Je kunt je deel in het zakje doen door: deel te nemen aan de fondsenwervings-activiteiten die worden opgezet, door zelf zo'n activiteit (tuif, info-avond, ...) op te zetten (vermeide organisaties willen je daar bij helpen) en/of door je bijdrage te storten op het rekeningnummer van het Steunfonds, Vlasfabriekstraat 11, 1060 Brussel: 035-1617569-39. Giften vanaf 1.000 fr. zijn aftrekbaar van de belastingen.

Schietgeweren en wolffijzers

Passen we deze algemene stelling toe op het 'geval' Zuid-Afrika, dan zien we meteen een aantal problemen en valkuilen. Ten eerste zal een democratisch verkozen parlement en een legitieme regering de macht moeten hebben om concrete veranderingen door te voeren. Die macht zal teruggaan op een (democratisch aanvaarde) grondwet en zo ver zijn we nog niet. Die zal o.a. de staatsstructuur bepalen: wordt Zuid-Afrika een federale staat en in welke mate? Een verregaande federalisering zal het moeilijker maken om een nationale solidariteit (van de 'rijkere' delen van het land met de 'armere' delen) waar te maken.

De instelling van de TEC heeft nog maar eens duidelijk gemaakt dat de kwestie van macht(-deling) in Zuid-Afrika een delicate zaak is. De TEC vervangt de regering niet, maar moet adviserend werken t.o.v. een aantal zaken. Maar in hoeverre en op welke terreinen de TEC

ook een veto heeft tegenover de regeringsbeslissing is onderwerp van discussie.

Ook de strijdkrachten vormen een probleem. Hoe die geïntegreerd zullen worden en hoe die onder controle zullen kunnen gehouden worden, zal van cruciaal belang blijken voor de toekomst van het land. Het is zonneklaar dat in veel gevallen, de strijdkrachten (of delen daarvan; of op z'n minst individuen daarbinnen) de hand hebben in het geweld dat het land maar blijft teisteren. Een andere zaak wordt de legitimiteit van het te verkiezen parlement en regering. Om het volgend regime democratisch en wettelijk te maken, zal het volk er zich moeten kunnen herkennen. Dit veronderstelt niet alleen vrije verkiezingen die eerlijk verliepen. De mensen, waarvan de meesten nooit eerder hebben gestemd, moeten echt geconsulteerd kunnen geweest zijn. Het zal hen moeten duidelijk gemaakt geweest zijn waarover het gaat, hoe het gaat, wat de alternatieven zijn, wat de consequenties zijn, etc... De verschillende partijen zullen gelijke mogelijkheden moeten hebben gehad om hun programma en voorstellen bekend te maken. De media, die nu in handen zijn van de regering, zullen zich moeten openstellen ook voor anderen. Een partij als het ANC, heeft niet dezelfde middelen om in de verkiezingsstrijd te werpen. Zonder steun van de internationale gemeenschap zullen de verkiezingen niet echt vrij en eerlijk kunnen zijn, gewoon omdat de (financiële) middelen daarvoor ontbreken.

Daarnaast lopen er mensen rond in Zuid-Afrika die er nu reeds geen geheim van maken dat ze de legitimiteit van een volgende, democratisch verkozen regering in twijfel zullen trekken. Extreemrechtse krachten (AWB, Volksfront en Inkatha Freedom Party (deze laatste, Zoeloe-nationalistische organisatie zou naar verluidt contacten onderhouden met Duitse neo-fascisten)) zullen misschien wel bereid blijken het nieuwe regime gewapender hand te bestrijden. Een burgeroorlog à la Angola, wellicht het bloedigste conflict dat op dit ogenblik plaatsheeft op de wereld, is dan niet ver weg meer. Dat gevaar bedwingen is een prioriteit!

Maar er is ook goed nieuws op dat front.

Ten eerste zijn er regelmatig besprekingen met die krachten in de hoop dat er een compromis kan uitgewerkt worden. Het plaatsvinden van de gesprekken is op zich al positief al heeft het tot nog toe niets concreets opgeleverd. En ten tweede zou het (extreem-links genoemde) Pan Africanist Congress onlangs aangekondigd hebben in het hervormingsproces te stappen en hun gewapende strijd op te schorten.

Kortom: de stabiliteit van een regering zal niet alleen afhangen van het feit of ze de (belangen van de) meerderheid vertegenwoordigt; maar ook van het al dan niet aanvaarden van die meerderheid door de minderheden. In een kruisvat als Zuid-Afrika kunnen zij immers een vonk geven die de boel laat ontploffen.

Uiteindelijk zal echter de toekomst van het land afhangen van de economische verbeteringen voor de meerderheid van de bevolking die al dan niet kunnen gerealiseerd worden. Er is dringend nood aan opleiding, werk en inkomen voor de gemiddelde Zuidafrikaan. Er is nood aan een perspectief. Zonder dit zal zelfs een ANC-regering niet in staat blijken het volk vreedzaam samen te houden. De geschiedenis van de strijd en de solidariteit die doorheen die geschiedenis werd opgebouwd zal niet voldoende blijken. Concrete resultaten, dat is wat er van een volgende regering verwacht wordt.

Zo'n regering zal echter niet in staat zijn om de situatie in één twee drie te veranderen. De economie is er erg aan toe. Buitenlandse (her-) investeringen zullen het nieuwe Zuid-Afrika mee moeten mogelijk maken; dat en de internationale solidariteit. Te vaak hebben we gezien hoe de publieke opinie zich afkeert van een volk eenmaal het de bevrijding van onderdrukking achter de rug heeft. We kunnen alleen maar hopen dat dit met Zuid-Afrika niet nog eens gebeurt. Iedereen zou moeten weten dat het niet het moment is om achterover te leunen in onze zetel.

Over de steun die moet geleverd worden aan het ANC in de verkiezingsstrijd, lijkt men het nog eens te zijn. Het ANC kan op hulp van buitenaf (van ons) rekenen voor het voeren van hun campagne en voor de 'kiezers-educatie' van de bevolking (in het bijzonder van de rurale bevolking en van de analfabetische delen van die bevolking) e.d.m., zodat de hoop bestaat dat de verkiezingen ten minste tot op redelijke hoogte écht eerlijk en vrij zullen kunnen zijn.

Maar wat daarna? Laten we ons dan demobiliseren? Dat zou een vergissing van het zelfde formaat kunnen zijn als de overwinning die nu werd bereikt met het uitschrijven van de verkiezingen.

Jaak Perquy

GATT en IMF creëren onderontwikkeling

Paul Van Lerberghe, coördinator FDS in Zimbabwe, had een gesprek met Carol Thompson* in Harare. Een kort uittreksel over de gevolgen voor Zuidelijk Afrika (SADC-landen) van GATT en de IMF-politiek.

GATT wil de subsidies aanpakken. Wij vermoeden dat de subsidies wel wat zullen verlagen, maar dat ze hoofdzakelijk een andere naam zullen krijgen. Zo bijvoorbeeld: 'support voor produktiekosten'. Bepaalde produktiekosten zullen gesubsidieerd worden in plaats van subsidie voor het produkt of voor de producent. Colin Stoneman en ikzelf hebben in onze studie vooral de markt van maïs bestudeerd. Onze schatting is dat de internationale prijs van maïs tijdens de komende jaren slechts 2 tot 3 pct. zal stijgen.

Tegelijk zal GATT eisen dat Zimbabwe en de overige SADC-landen hun tarieven en non-tarifaire beperkingen van importen zullen verminderen. Indien ze dat niet doen kan de GATT tegenmaatregelen nemen. Aan de SADC-landen wordt gevraagd om hun voedselmarkten open te gooien in een stadium van hun economische ontwikkeling waarin de EG en de VS nooit zouden overwogen hebben om hetzelfde te doen. De eis tot wederkerigheid van ongelijke partners is unfair.

De landen van SADC kunnen toch ook de GATT-regulaties aanwenden en een klacht formuleren tegen eventuele dumping?

Veronderstel even dat Zimbabwe vaststelt dat dumping toegepast wordt en het legt klacht neer tegen de EC bij de GATT. Hoelang zal die klacht aanslepen voor er een uitspraak is? Over welke gegevens moet een land beschikken om zo'n zaak hard te kunnen maken? Waar zal Zimbabwe die gegevens halen? En hoe groot is het risico op politieke repressailles, bijvoorbeeld door inkrimping van hulp, handelsrelaties en andere vormen van relaties als gevolg van de klacht? Zo zie je dat een zwak land in de praktijk behoorlijk gehandicapt is om zijn recht te laten gelden in GATT-verband. Het is politiek riskant, het biedt juridisch en economisch weinig kans op slagen. Daarenboven, een land kan slechts optreden tegen dumping in eigen land. Zimbabwe kan zichzelf niet verdedigen indien het zijn markt in Mozambique verliest wegens eventuele dumping van EC-produkten in dat land.

In uw studie zegt u dat de EG de subsidies zal verminderen en dat internationale prijzen kunnen stijgen. Biedt dat geen mooie toekomst voor Zimbabwe?

Het is al de vraag of er ernstige reducties in de subsidies zullen komen. Ik geloof dat ze minimaal zullen zijn. Dat kan in elk

geval de voedselimport-landen helpen. Het kan de lokale producenten daar helpen om hun produktie te verhogen.

Een potentiële voedselexporteur zoals Zimbabwe zou in principe zijn voordeel doen, maar als land zonder toegang tot de zee zijn de kosten voor uitvoer enorm hoog. De voordelen zijn marginaal, tenzij de prijzen dertig tot veertig procent stijgen. De eerste markt waar Zimbabwe competitief kan worden met zijn maïs is Noord-Afrika, waar de VS veel maïs verkopen. Maar de prijzen zullen slechts een schamele drie procent stijgen. Uiteindelijk blijft de wederkerigheid van de liberalisering een grote vraag, het is een onduidelijkheid in GATT, een wanordelijk domein.

Zimbabwe bijvoorbeeld heeft een twintig procent tarief op suikerinvoer uit Zuid-Afrika. Zimbabwe heeft dat tarief nodig om zijn eigen suikerindustrie leefbaar te houden. GATT zal Zimbabwe beïnvloeden om dat tarief te verlagen. Op die manier worden "General Agreements" zo rigide dat ze geen rekening meer houden met het ontwikkelingsniveau van een land, met zijn comparatieve voordelen. Het bevestigt de Agreements op een niveau waar ze niet voordelig zijn voor de voedselexporteur noch voor de voedselimporteur in het Zuiden. Het GATT-akkoord is werkelijk geschreven op maat van de landbouwrelaties tussen de EG en de USA. En dat is alles.

We zien de resultaten in landen waar dit beleid al langer opgelegd werd. De IMF-politiek mag toch niet toelaten dat zelfs de voedselveiligheid ondermijnd wordt? En toch, het gebeurt. De ondervoeding in Tanzania en Zambia is zodanig dat je een generatie met achterlijke, onvolgroeide kinderen krijgt. Hoe kan je daarop een lange termijn ontwikkeling bouwen? De meeste economen zeggen dat landen als Tanzania en Zambia nooit hun schuld kunnen terugbetalen, zelfs niet met de drastische maatregelen van de SAP's. Dus in naam van het terugbetalen van de schuld wordt aan die landen een draconisch beleid opgelegd, maar met de grootste waarschijnlijkheid dat ze - onder meer door de vergissingen van dat draconisch beleid - nooit hun schuld zullen kunnen terugbetalen.

Er komt een generatie van langzaam stervende landen, onder regentschap van het Noorden. Er komt geen ontwikkeling, er is geen soeverein land meer. Men creëert onderontwikkeling.

(*) Prof Carol B. Thompson is docente aan het departement Political and Administrative Studies van de University of Zimbabwe.

Vrouwen in 't zwart

Aan de vergadering van Europese vredesbewegingen te Wenen van 19 tot 21 november namen ook twee jonge vrouwen uit ex-Joegoslavië deel. Nadezda Cetkovic en Inidar Kajocevic vertegenwoordigden er de feministische organisatie "De vrouwen in 't zwart" die afdelingen heeft in Belgrado, Split, Ryeka, Zagreb, Zenica en Sarajevo.

De beweging gestart als "Centrum voor vrouwelijke oorlogsslachtoffers" in 1992 oefent enerzijds haar werking uit in 12 vluchtelingenkampen rond Zagreb en organiseert anderzijds iedere woensdag van 15.30 u. tot 16.30 u. met in 't zwart geklede vrouwen demonstraties in het centrum van Belgrado tegen de oorlog, het nationalisme, de etnische zuiveringen, en alle vormen van geweld.

De "Vrouwen in 't zwart" werkten vroeger samen met een anti-oorlogsbeweging maar hebben zich van deze gedistancieerd omdat deze voorstander is van het embargo en van een militaire interventie vanwege de NAVO of de V.N.

Zij gaan er van uit dat sancties, militaire of economische, uiteindelijk de inspanningen van de democratische krachten verzwakken en uiteindelijk de chaos bevorderen.

De "Vrouwen in 't zwart" leggen in bijzonder de nadruk op het leed van alle vrouwen in alle streken van ex-Joegoslavië. Door de huidige oorlogssituatie zijn het aantal misdaden aanzienlijk toegenomen. Verkrachtingen zijn er een alledaags verschijnsel. Om de slachtoffers van deze misdrijven ter hulp te komen hebben ze dan ook een opvangcentrum opgericht onder de naam "S.O.S.-telefoon voor vrouwen en kinderen slachtoffers van geweld".

Een feministisch alternatief voor nationalisme en oorlog

In 1978 heeft een feministische groepering een rapport gepubliceerd over de oorlog tegen de vrouwen, die bij ons in Belgrado, in Servië, in Joegoslavië, maar ook in Oost- en West-Europa eeuwig blijft voortduren. De feministische groepering "Vrouwen en maatschappij" bracht aldus een voorafspiegeling van de tijd van politieke conflicten die we 14 jaar later kennen.

Deze feministische groepering heeft het leven van de vrouwen in de maatschappij in de openbaarheid gebracht. Een hele tijd al voor de oorlog, was dit een getuigenis over de ernst en uitbreiding van het mannelijk geweld.

Een van de feministische projecten is "SOS" of "hot line". Ikzelf ben een van de stichtsters van "SOS luistert" voor de vrouwen en kinderen, slachtoffers van geweld. Het is een zelfstandige en niet-goevernamentele organisatie in Belgrado. Onze jarenlange ervaringen tonen dat: een vrouw geslagen wordt om de 15 minuten; een vrouw verkracht wordt om het half uur; een vrouw op twintig is slachtoffer van bloedschande; een op de tien is slachtoffer van seksuele kwellingen. Op 4.500 oproepen komen er ongeveer 92 % van vrouwen, 5 % van kinderen.

90 % van de vrouwen getuigen dat de geweldpleging gebeurd is op plaatsen, waar zij zich normaal veilig hadden moeten voelen, dat ze uitgevoerd werd door een echtgenoot, een ex-echtgenoot, een vriend, een zoon, een vader. De helft van de vrouwen leeft elke dag in een atmosfeer van geweld. 60 % zijn slachtoffers van geweld sedert verschillende jaren en in 38 % van de gevallen heeft het geweld plaats gehad onder invloed van alcohol. 32 % van de verkrachten bedreigden hun slachtoffers met de dood. De slachtoffers van verkrachting zijn van verschillende leeftijd, opvoeding, nationaliteit, beroep of levensstandaard.

Sedert het begin van de oorlog heeft men een toename van alle vormen van geweld

kunnen vaststellen en de oproepen van vrouwen zijn verdubbeld.

De getuigenissen hebben het over echtelijke verkrachtingen na terugkeer van het front over verkrachtingen gepleegd door bekende of onbekende mannen. Ook verkrachtingen gepleegd door neven of vrienden op de gevluchte vrouwen die hen onderdak geven. Er zijn verkrachtingen van minderjarigen (meisjes van 12, 13, 14 jaar) en verkrachtingen gepleegd onder bedreiging van een wapen.

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken heeft geschat dat het aantal wapens in Belgrado tot 200.000 oploopt. Maar het veronderstelt dat er twee- of driemaal meer zijn en dat een op twee mannen gewapend is; zonder te spreken van hen die van het front terugkeren met messen, bommen en kalachnikovs.

Volgens het televisiejournaal, dat de officiële televisie uitzendt en dat ten minste een kwartier van de wreedheden van de oorlog wijdt, werd een sterke vermeerdering van het geweld tussen echtgenoten vastgesteld.

Sommige vrouwen melden het bestaan van prostitutiehuizen voor de soldaten van het UNPROFOR, voor hen die van het front terugkeren en voor de "krijgheren". In die huizen worden Servische, maar ook Russische, Oekraïense, Poolse, Tsjechische, Slovaakse vrouwen, enz. behandeld als echte slaven.

De oorlog heeft al de resultaten, die tot nog toe door vrouwen op het grondgebied van ex-Joegoslavië bereikt werden, te niet gedaan.

De oorlog heeft getoond dat de vrouwen eigendom zijn van de mannen, en echte voorwerpen in de handen van de soldaten. Zoals in iedere oorlog, betalen de vrouwen de grootste prijs. Het aantal verkrachte, mishandelde, uitgehongerde vrouwen is enorm. De vrouwen hebben ook weer de rol van verpleegster, behoedster van de haard, op zich genomen. Van hen wordt meer het verwekken van kinderen geëist, van nieuwe soldaten voor de oorlogen. Zij worden voorbestemd om de mythische rollen van "moeder Jugovica" en "de dochter van Kosovo" te vervullen... (de moeder die zonder een traan te laten, aan het vaderland negen zonen en de echtgenoot schenkt, en het meisje dat de gekwetste soldaten verzorgt en bemoeit).

Sinds het begin van de oorlog hebben de feministen van Belgrado contact gezocht met de verkrachte vrouwen. Uit hun getuigenissen blijkt dat de vrouwen vooreerst de verkrachter als "man" ervaren en slechts op het tweede plan verwijzen naar nationaliteit of godsdienst. Deze vrouwen herinneren zich vooral vuile, stinkende en zwelende mannen. De meerderheid van de slachtoffers wenst ook alles te vergeten. Ze weigeren erover te praten, en willen het doen voorkomen, voor zichzelf of voor de anderen, alsof de verkrachting en de agressie nooit hebben plaats gehad. Voor de duidelijkheid wil ik nog stellen dat wij

slechts contact hebben met gehospitaliseerde vrouwen, ofwel in psychiatrische klinieken, ofwel in gynecologische diensten. Bovendien voelden deze slachtoffers de druk van deze instellingen, waar zij in heel slechte omstandigheden leven.

Voor de verkrachtingen in Bosnië en voor de oorlog in Joegoslavië, waren oorlog en verkrachtingen ook al aanwezig. Het staat vast dat verkrachtingen overal een onderdeel vormen van de oorlogsstrategie. De verkrachting heeft de etnische zuivering als doel. De vrouwen willen op de vlucht slaan voor verkrachting en de gevolgen ervan. Een vrouw is vanuit Belgrado naar Australië vertrokken, zover mogelijk weg. Verkrachting maakt overal waar er oorlog woedt, deel uit van de strategie. Verkrachting behoort tot de mannelijke strategie. In oorlog is verkrachting voor mannen een recht, voor ons, vrouwen, een oorzaak van angst. Het zijn niet de vrouwen die de nationaliteit schenden, maar de mannen. Nationaliteit is voor hen slechts een voorwendsel. Als de oorlog begint, betekent het alleen maar dat de mannen doen wat ze willen. Er bestaan geen goede en slechte oorlogen, verdedigingsoorlogen en agressieoorlogen, primitieve en beschaafde oorlogen. Alle oorlogen zijn misdadig. Alle oorlogen vernietigen ons recht, beperken onze vrijheid, schenden onze integriteit en onze eigenheid.

Veertig jaar na de verkrachtingen op het einde van de Tweede Wereldoorlog in Duitsland, hebben de feministen een analyse gemaakt. De propaganda-machine heeft deze besluiten heel vlug op de oorlog in Bosnië betrokken. Ik ben er bijna zeker van dat de onderzoeksters van de geschiedenis van de vrouw op zekere dag tot dezelfde besluiten zullen komen. Het gebruik van de analyses en hun gevolgen, en in het bijzonder met de medewerking van sommige feministen in de mediacampagne, bijvoorbeeld mevrouw Mec Kinon uit de Verenigde Staten, is maar een manipulatie en inmenging van het patriërchaat, de mannenmaatschappij, in de zaak van het feminisme. De oorlog in Bosnië heeft het seksueel misbruik en de verkrachting de koppen doen halen in de dagbladen, alhoewel het seksueel misbruik en de verkrachting problemen zijn, die ook in al de ontwikkelde landen aan de orde zijn.

De feministen weten pertinent dat de verkrachters geen psychiatrische gevallen zijn: het zijn brave huisvaders, naarstige werklui, lieve burens en flinke soldaten.

Men moet de vraag stellen, waarom de massamedia een dubbele maat gebruiken voor het mannelijk geweld in Bosnië en dat in de rest van de wereld. Ik stel die vraag niet om noch de Servische, Kroatische, noch de Muzelmaanse soldaten te verontschuldigen. Ik wil enkel zeggen dat het mannelijk geweld de kern uitmaakt van de culturele meerderheden in de wereld. Indien wij niet verbeteren de kiemen van mannelijk geweld bestrijden, zal de Joegoslavische toestand zonder ophouden herhaald worden.

Voor vele feministen onder ons heeft de oorlog de kans geboden het beste van onszelf te geven. De vrouwenlobby van Belgrado heeft in demonstraties en in meer dan vijftig protestacties de verschillende uitingen van nationalisme, seksisme, vrouwenhaat en van vreemdelingenhaat aangeklaagd. Het vrouwenparlement stelt dat de parlementen van streken uit ex-Joegoslavië in de handen zijn van mannen. Het parlement van Servië bijvoorbeeld bestaat nu maar uit 3,2 % vrouwen, tegenover een bevolking met 52 % vrouwen. Dit is het laagste percentage in Europa. Daarom is naar onze mening, het mannelijk Servische parlement niet wettelijk. Het vrouwenparlement heeft tegen veel nieuwe wetsontwerpen geprotesteerd, omdat de vrouwen beetje bij beetje de rechten die zij hadden verworven, verliezen. Ook tegen de nationalistische politiek in de uitzuivering van de bevolking, die opnieuw opduikt, hebben zij verzet aangetekend. In deze opvatting spelen de vrouwen de rol van broedmachine, onderworpen aan de wil van de Staat, de Kerk en de Natie. De groep "Vrouwen in 't zwart - vrouwen

tegen de oorlog" komt elke woensdag, in stilte en in het zwart gekleed op het plein van de Republiek samen om te demonstreren tegen de oorlog.

De feministen van ex-Joegoslavië hebben de stellingen van de nationalistische regimes niet aanvaard. Onze voortdurende contacten in de strijd tegen de oorlog, grijpen het meest plaats in het buitenland. Verleden jaar in oktober te Jidloviste, dichtbij Praag, hebben wij samen de vraag aan de Veiligheidsraad van de UNO ondertekend, om "verkrachting" als misdaad tegen de mensheid uit te roepen en om een internationaal Gerechtshof voor verkrachting in oorlog in het leven te roepen.

Ook hebben wij een overeenkomst gesloten, om de gemeenschappelijke plannen tegen mannelijk geweld voort te zetten.

Het autonoom huis van vrouwen uit Zagreb en de SOS-telefoon voor vrouwen en kinderen, slachtoffer van geweldpleging, in Belgrado zijn geen etisch zuivere instellingen. Zij helpen vrouwen, wat ook hun nationaliteit, godsdienst of sociale status weze.

Om die reden, hebben veel feministen van ex-Joegoslavië problemen ondervonden. Hun werking werd openlijk afgekeurd in de media en ze werden uitgescholden als verraders van hun volk.

En tenslotte, iets persoonlijks. Ik denk dat het belangrijkste deel van mijn leven zich hier afspeelt en dat ik in deze situatie de kracht gevonden heb om NEEN te zeggen aan het nationalisme, NEEN aan de oorlog, NEEN aan het troosteloze van mijn toestand, NEEN aan de onderwerping aan de vader van de natie, maar JA aan mijn zoon wat desertie betreft, en in het openbaar als "vrouw in 't zwart" met mijn lichaam, Ja te zeggen. Ik ben TEGEN de mannelijke patriarchale cultuur en TEGEN de oorlog.

Aan de burgers van Europa, smee ik, al de pacifistische en feministische vrouwen van alle landen en van ex-Joegoslavië aan te moedigen, in hun individuele inspanningen en hun gemeenschappelijke plannen tegen de oorlog en in hun solidariteit en zusterschap te ondersteunen.

Nadvistu Cetkovic
vrouwen in het zwart, Belgrado
vertaling en bewerking
H. Vandenabeele

Toch vrede in Noord-Ierland

Ik zou de laatste hand leggen aan een eerder pessimistisch artikel over dit onderwerp toen de radio de 'Gemeenschappelijke Verklaring' van de Britse en Ierse Eerste Ministers de wereld inzond. Woensdag 15 december 1993 zal de Ierse geschiedenisboeken ingaan als de dag waarop Vrede een unieke kans werd geboden, en premier Reynolds als de man die een punt zette achter de nationalistische furie van de stichter van zijn Partij, de Valera.

Mijn aanvankelijk geschrift was gebaseerd op een interview van John Hume, leider van de Social Democratic Labour Party, afgedrukt in *Le Monde* van 2 december 1993. En de overweging dat Hume's onderhandelingen met Gerry Adams van Sinn Féin, de politieke vleugel van het IRA, geen bijdrage konden leveren tot het vredesproces, omdat het van de aanvang af door de Unionisten in Noord-Ierland gezien werd als een poging om een 'Nationalistisch Blok' te vormen, gericht tegen hen, wat in tegendeel zou leiden tot een eskalatie van het geweld. Dat was ook de mening van de oppositiepartijen in de Republiek en de feiten hebben bewezen dat die analyse juist was. Aanvankelijk steunde de Ierse Regering het Hume-Adams initiatief, maar het IRA zelf zorgde voor een dramatische ommekeer: de zinloze slachting van 9 onschuldige mannen, vrouwen en kinderen op de drukke protestantse Shankill Road op het middaguur van zaterdag 23 oktober 1993 en de bloedige weerwraak van de loyalistische paramilitaire benden verplichtte de regering bakzeil te halen, en serieus werk te maken van de besprekingen met haar tegenpartij de Britse regering, waarvan we nu weten dat ze al een tijdlang aan gang waren.

Eigen beslissing

De 'Gemeenschappelijke Verklaring' is onbetwistbaar een zorgvuldig uitgebalanceerd document dat rekening houdt met de gewettigde verzuchtingen, zowel van de nationalistische, als van de unionistische in Noord-Ierland.

Beide regeringen erkennen het recht van de volken van Ierland, Noord en Zuid, om zelf over de toekomst van hun eiland te beschikken, en beide delen van het eiland te herenigen als dat hun democratische wens is. Maar de uitoefening van dat recept is afhankelijk van de goedkeuring door een meerderheid in beide delen afzonderlijk. In geval van hereniging, verbindt de Britse regering zich ertoe de nodige wetgeving uit te vaardigen om de keuze van haar kant te bekrachtigen. Maar zolang de meerderheid in Noord-Ierland wenst in het Verenigd Koninkrijk te blijven, verbindt de Ierse Regering zich ertoe die keuze te eerbiedigen. Er zijn natuurlijk een boel andere bepalingen in het document maar deze lijkt wel de sluitsteen te zijn. De reactie van alle

politieke partijen in de Republiek, en zowel van de gematigde Unionisten als van Hume's SDLP, is in zijn geheel genomen gunstig.

Zonder overdrijving kan men zeggen dat nooit in het 70-jarig bestaan van beide staten zulk een graad van consensus werd genoteerd. Er bestaat weinig twijfel dat de publieke opinie zich in overgrote meerderheid achter de 'Verklaring' zal scharen.

Beide premiers maakten er echter geen geheim van, dat het vraagteken achter 'Vrede?' alleen zal weggenomen worden door de terroristen: het is aan Adams, aan het IRA om te aanvaarden dat de beslissing over de toekomst van het eiland Ierland moet overgelaten worden aan de democratische wil van het volk, en niet kan opgedrongen worden met de wapens. Ze moeten trouwens wel begrepen hebben, na vijftig jaar zgn 'gewapende strijd', dat die optie niets heeft opgeleverd, en niets kan opleveren, dan meer grafstenen in de kerkhoven. En dat hun eigen gemeenschap er een veel te zware prijs voor betaalt, met name door de economische ontreding van Noord-Ierland, en de hoge werkloosheid. Er is een gevoel bij waarnemers en politici dat een deel van de IRA leiding inderdaad naar degelijke gedachtengang evolueert. Hun antwoord wordt niet vóór Kerstmis verwacht. Als het IRA ermee stopt, zal ook het terrorisme aan loyalistische kant ophouden, het wordt algemeen gezien als een reactie op het IRA-terrorisme, en bovendien heeft het een minder grote basis in de unionistische gemeenschap, dan het geval is voor het IRA in de nationalistische getto's.

Grondwet

Het enige punt waar geen voldoende vooruitgang werd geboekt is dat van de Grondwettelijke aanspraak op het Noordelijke grondgebied - de fameuze artikels 2 en 3, in 1937 in de Grondwet geschreven door de Valera - de voornaamste steen des aanstoots voor de unionisten, en het anker voor de republikeinse extremisten, de dubieuze wetgeving voor hun paramilitaire acties en terreurkampanjes. De Ierse Regering zegt wel toe die artikels te veranderen zodra een globaal akkoord bereikt is, maar dat akkoord wordt gehypothekeerd door precies die twee artikels. De

extremistische dominee Paisley van de Democratic Unionist Party heeft ze reeds als de grondslag gekozen voor een campagne tegen de 'Gemeenschappelijke Verklaring', die hij 'de uitverkoop van Ulster aan het IRA' noemt.

Op het ogenblik dat ik deze regels schrijf, is de reactie van Sinn Féin nog niet gekend, maar het gevaar is niet denkbeeldig dat het de zoveelste scheuring, de zoveelste nieuwe splintergroep oplevert, die de onzinnige 'bevrijdingsstrijd' zou voortzetten. Er is trouwens reeds zo een groep, Republican Sinn Féin, die momenteel nog niet schijnt te beschikken over de nodige wapens en bommaterialen. Het kan dus nog wel even wachten wezen voor er zekerheid bestaat omtrent het neerleggen van de wapens, en de deelname van Sinn Féin aan het democratische proces om de structuur van het vredzame Noord-Ierland te bespreken. Dat Sinn Féin zal uitgenodigd worden, als het definitief afziet van het gebruik van geweld, is een ander punt van de 'Gemeenschappelijke Verklaring' waarvoor algemeen consensus lijkt te bestaan.

Mocht het IRA weigeren de strijd te staken, dan zou het zich in de huidige omstandigheden volstrekt isoleren van de overweldigende meerderheid van de publieke opinie in Noord en Zuid, en er zou dan geen enkel ekskuis meer bestaan voor de Ierse regering om de wapendepots van het IRA in de Republiek radikaal op te ruimen, en de Noordierse kopstukken van het IRA die al jarenlang een onderkomen hebben gevonden aan deze kant van de grens op te pikken en huiswaarts te sturen. Mocht Paisley besluiten om de weg van het geweld op te gaan, dan zouden de Noordierse ordediensten deze keer evenmin een uitvlucht kunnen vinden om er geen korte metten mee te maken.

Er hangt dus nog wel een schaduw over het vredesproces, en het is te betreuren dat de kern ervan ligt bij twee artikels van de Ierse Grondwet, die de meerderheid in het Zuiden bereid is te wijzigen (opiniepeiling 27.11.1993), die bovendien geen kracht van wet hebben en in strijd zijn met het internationaal recht, in de mate dat ze aanspraak maken op het grondgebied van een soevereine staat.

Wederopbouw

Een andere noodzakelijke vereiste voor de bestendiging van de vrede in Noord-Ierland is een radicale en onverwijde aanpak van de economische, sociale en materiële wederopbouw van de 'provincie'. Vijftientwintig jaar van bloedvergieten en vernieling hebben niet alleen de bevolking geteisterd en duizenden slachtoffers gemaakt. Massale bommen van het IRA hebben de economische centra van talrijke stadjes, en commerciële centra van Belfast in as gelegd, en potentiële investeerders afgeschrikt. De werkloosheid is de hoogste van het Verenigd Koninkrijk, om en bij de 20 %, met pieken van 70 en 80 % in de katholieke en protestantse arbeiders (of werklozen) getto's.

Het is in deze milieus dat de Provisionals en de terroristen van het (UVF) Ulster Volunteer Force hun aanhang rekruteren, het vertrouwde patroon van extreem-nationalistische, extreem-rechtse en fascistische organisaties alover Europa. Een snelle ingreep in dat domein, bijvoorbeeld met de steun van de Europese Unie, zou het zekerste middel zijn om de extremisten het gras voor de voeten weg te maaien. De E.U. lijkt bereid te zijn die stap te overwegen.

Er wordt nu een unieke kans geboden om een einde te stellen aan 25 jaar bloedvergieten en terreur. Twee staten die mekaar 70 jaar geleden de rug toegekeerd hebben, onderzoeken de mogelijkheden om samen te werken op economisch en sociaal gebied zonder daarom direkt over hereniging te praten - het is trouwens te betwijfelen of die zaak vandaag een meerderheid zou halen in de Republiek. Dialoog en samenwerking, bevrijd van de achterdocht en het wantrouwen dat de betrekkingen tussen Noord en Zuid, moet kunnen bijdragen tot het herstel van vertrouwen en respect voor de eigen aard, gewoonten en gebruiken zoals die evolueerden in 70 jaar afzonderlijke ontwikkeling, en is de beste garantie voor een eventuele hereniging. Maar hoe belangrijk is die hereniging, een droom van alleen maar een deel van de Ierse natie, in een Europa waar de grenzen verdwijnen? Zijn de gebeurtenissen in Oost-Europa geen dwingende waarschuwing voor al wat zweemt naar agressief nationalisme? Momenteel lijkt de meerderheidsoptie: laat ons goede vrienden wezen en elk ons eigen tuintje wieden.

Wie dat verhindert, zal de geschiedenis ingaan als de 20ste eeuwse gesel van Ierland.

(Frans Frison,
Dublin, 16 december 1993)

Vaarwel kinderen van Liverpool...

Meer dan 100.000 Britse kinderen werden tussen 1947 en 1967 gedeporteerd naar verschillende landen van het Britse Gemenebest om het imperium van "nieuw blank bloed" te voorzien. Michael Jenkins heeft schroomvallig deze tragedie verfilmd.

Het wedervaren van Lily en Ben, de hoofdrolspelers, geven een dramatische realiteit weer. Ze zijn de symbolen voor de meer dan 100.000 wezen en verlaten kinderen die na de tweede wereldoorlog per boot werden verstuurd naar verschillende landen van het Gemenebest. En dit alles met de steun en de medewerking van de Protestantse en Katholieke kerken! Het doel van deze reis? Het herbevolken door blanken van het Britse Imperium.

Eenmaal in Australië, Nieuw-Zeeland, Rhodesië of Canada, werden deze kinderen dikwijls als echte slaafjes fysiek gebrutaliseerd of seksueel misbruikt door het bewakend personeel. Dit alles is erg belastend voor het Imperium en daarom werd het zonder twiifel zolang stilgehouden. Inderdaad, pas in 1986 werd deze monsterachtige deportatie onthuld door een wijskrachtige vrouw, Margaret Humphreys. Deze gemeentebediende uit Nottingham ontving op zekere dag een brief uit Australië. Dit werd het vertrekpunt voor de ontmaskering van een der grootste schandalen van het land. Deze brief ging uit van een vrouw die beweerde dat ze als vierjarige alleen werd weggestuurd naar Australië. Ze smeekte om hulp om haar ouders terug te vinden. Margaret Humphreys was erg geschokt en zette een onderzoek in dat zou leiden tot iets dat ze nauwelijks had durven veronderstellen. Ze ontdekte niet alleen dat dit geen alleenstaand geval was, maar ook en bovendien dat zowel de kerken en de staat niet vrijuit gaan! Margaret Humphreys: "Tijdens het onderzoek van een twintigtal gevallen heb ik vlug begrepen dat ik geconfronteerd werd met een realiteit die men geprobeerd heeft te begraven. Kortom, het gaat hier om een zeer complexe zaak, die daarbij nog hoogst belangrijk is".

The Observer

Sinds 1987 heeft "The Observer" met haar samengewerkt en publiceerde twee artikels over dit onderwerp. Margaret Humphreys schreef dan een boek "Lost Children of the Empire" dat verscheen bij Harper en Collins. Dat werk werd dan verfilmd in een documentaire, getiteld "The Leaving of Liverpool" wat vrij vertaald zoveel betekent als "De Afval van Liver-

pool". In Australië werd deze film uitgezonden door de TV-keten ABC en vervolgens kwam hij op de BBC in Groot-Britannië. Hij verwekte grote beroering bij de TV-kijkers.

"De publieke opinie was vreselijk geschokt bij het vernemen wat er was gebeurd", konstateerde Margaret Humphreys, die sindsdien een vereniging had opgericht onder de naam "Child Migrants Trust" en dit om hulp te verlenen aan de families, slachtoffers van de deportatie.

"In tegenstelling wat betreft de politiekers, moet ik zeggen dat hun reacties maar koel waren. Ik heb onmiddellijk aan de Eerste Minister gevraagd om een onafhankelijk onderzoek in te stellen over deze zaak. Zijn antwoord was negatief zonder motivering of rechtvaardiging van zijn weigering. Ik heb ook een onderhoud aangevraagd met John Major en dit nog voor het einde van dit jaar". Tot zo ver Margaret Humphreys. De TV-film van Michael Jenkins geeft pakkend het wedervaren mee van deze kinderen. De inhoud ervan zou niet anders dan een bewogen geschiedenis kunnen zijn, waarin het dramatische tot het uiterste zou kunnen uitgespeeld worden. Maar niets van dit alles, Jenkins vermeed deze klip en koos resoluut voor het serene.

Door een meesterlijke "mise en scène", een verstandige begeleiding van de jonge acteurs en een strenge montage heeft hij een film gerealiseerd die de lotgevallen van deze "verloren" kinderen schrijnend weergeeft, vooral dan hoe ze tijdens de overtocht brutaal van kind tot volwassene werden geschopt.

Onze westerse democratieën, die de mensenrechten zo hoog in het vaandel dragen en de pretentie hebben dat ze het monopolie ervan in hun bezit hebben, zouden zich wat minder hooghartig dienen op te stellen in de internationale organisaties. Ons land gaf onlangs een sein in de goede richting door tegen het embargo te stemmen dat Cuba ontwricht. Wanneer zal ons land ook de moed opbrengen om "besmette" produkten, verworven door kinderarbeid uit de lage-loonlanden zwaar te belasten aan onze grens?

Afwachten maar en kritisch blijven!

René Van Nerum
Bron: "Le Monde Radio-Télévision"

Als men een put graaft voor een ander...

Toen in de herfst van 1918 in het bos van Compiègne de wapenstilstand tussen Duitsland en de Westelijke geallieerden werd ondertekend, verzocht de Duitse generaal Ergberger om een onderhoud met de Franse maarschalk Foch. Ergberger, lid van de Duitse delegatie, handelde in opdracht van generaal Hoffmann van de Duitse legerstaf.

Aan Foch verklaarde Ergberger zich bij het verlies van de Duitse kolonies neer te leggen. De Duitsers hadden geen grond om in het Westen wraak te nemen. De westerse machten konden hun oorlogsbuit behouden. Er bestond het "Ostraum" waar het "Aldeutsche Programm" kon verwezenlijkt worden. Met andere woorden: laat ons in het "Ostraum" de vrije hand en we laten u met rust.

Dat Foch en de Westelijken zo maar niet terstond in het Duitse voorstel haptten was begrijpelijk. Daar was, ten eerste de publieke opinie die zulks zo maar niet zou aanvaarden. Vervolgens was er het feit dat de Westelijken zich ook voor dat "Ostraum" interesseerden. Op 8 maart 1917 waren er al Engelse troepen in de Russische havenstad Moermansk aan wal gegaan. Franse, Italiaanse, Amerikaanse, Griekse en zelfs Japanse legereenheden waren aan de verovering van dat "Ostraum" begonnen. België deed er ook aan mee met een bataljon 'cyclisten'. De eventuele buit kon niet gedeeld worden met hen die voor kort nog vijand nr één waren.

In 1921 was echter de geallieerde interventiemacht verslagen. Van de warme oorlog stapte men over naar de koude oorlog. Het duurde tot de jaren dertig vooraleer het ene land na het andere het nieuwe regime in de Sovjetunie erkende en diplomatieke betrekkingen werden aangeknoopt. België deed dat in 1934. Dat betekende nog niet dat aan de koude oorlog een einde kwam. Die werd via allerlei andere kanalen verder gevoerd.

Het Duitse imperialisme moest met de nieuwe situatie rekening houden. Het eiste niet langer het "Ostraum" voor zich alleen op. Dezelfde generaal Hoffmann publiceerde in 1923 zijn "Denkschriften" waarin hij pleitte voor een gemeenschappelijke interventie in de Sovjetunie. Het lucratieve aspect van dergelijke interventie werd ook belicht: "Achter de militaire opmars moet een geweldige opmars van alle Europese industriële staan", schreef Herr General Hoffmann. In de inmiddels ontstane Nazi-partij zagen de Duitse industrieheren een factor voor de verwezenlijking van de oude droom. De "Adolf Hitler spende" van de Duitse industrie zag weldra het licht en de Nazi-partij kreeg de nodige financiering. Ook buitenlandse kapitaalgroepen kwamen ter hulp. Hitler was nog maar enkele weken aan de macht gebracht door de Duitse kapitaalgroepen of de regeerders van Frankrijk en Engeland gingen met hem onderhandelen voor de afsluiting van een akkoord waarin nazi-Duitsland zich zou kunnen herbewapenen en zijn "Wehrmacht" uitbouwen.

Op 15 juli 1933 sloten de regeerders van Duitsland, Italië, Frankrijk en Engeland een pact af dat zij "viernogendheden-pact voor verstandhouding en samenwerking" noemden.

Aan de bedoeling van Westelijke zijde moet niet getwijfeld. Zij zouden Hitler gebruiken om de expansiedrift van het Duitse imperialisme naar het Oosten te richten. Wat zij niet zagen of niet wilden zien was dat met het aan de macht komen van het Duitse fascisme er zich een kwalitatieve verandering in dat Duitse imperialisme voordeed. Het ging nu niet meer alleen voor de verovering van het "Ostraum" maar om de verovering van de wereldheerschappij. Dat kon men in 1933 al weten. In dat jaar verscheen de "Politische Schriften" van de nazifilosof Spengler. Daarin werden al de Europese landen als koloniaal gebied uitgeroepen om 'de zo noodzakelijke levensruimte van het Duitse ras te verwezenlijken'.

Het viernogendheden-pact van juli 1933 werd echter door de parlementen van Frankrijk en Engeland niet bekrachtigd. Met het aan de macht komen van Hitler was er in de Europese landen een sterke anti-fascistische reflex losgekomen en dat deden de parlementen terugdeinzen. Het viernogendheden-pact vond dus officieel geen doorgang, maar dezelfde politiek werd nu met stukken en brokken doorgevoerd.

In juni 1935 gaf Engeland zijn akkoord om nazi-Duitsland toe te laten zijn "Kriegsmarine" uit te bouwen.

Financiële en technische hulp van de Britse industrie werd zelfs voorzien.

Toen in 1936 het Roergebied door de inmiddels opgerichte Wehrmacht werd bezet liet men begaan. Er kwam zelfs geen woord van protest over de lippen van de Westelijke regeerders. Men liet begaan en zeker niet uit vrees voor de macht van Duitsland. De toenmalige führer van de Duitse pers, Otto Dietrich, schreef over die periode: "Hitler was toen erg ongerust. Hij keek angstvallig uit naar de reacties van Frankrijk en Engeland. Toen er niets gebeurde kon hij diep ademhalen. Hij speelde een pokerspel en hij won..." (Otto Dietrich: 12 Jahre mit Hitler. München 1955).

Zo liet men ook Oostenrijk onder de voet lopen en toen kwam er het "Akkoord van

München" waarbij Tsjecho-Slowakije werd geslachttofferd. Daar werd in feite het viernogendheden-pact bekrachtigd al was het nooit officieel bekrachtigd geweest.

In al die jaren geloofden de Westelijke regeringsleiders dat zij Hitler manipuleerden. In de werkelijkheid was het precies andersom. De Nazi's wisten heel goed de illusies van de Westelijken te onderhouden en te voeren.

Op 16 juni 1937 schreef de "Völkischer Beobachter" (officieel orgaan van de Nazi-partij) "Opnieuw is Europa bedreigd vanuit het Oosten. In de strijd om het gemeenschappelijk bestaan moeten de meningsverschillen van de Europese staten naar het achterplan gedreven worden en wordt het een plicht een gemeenschappelijk front te vormen tegen de rode wereldvijand..."

Alles wat Hitler tot dan toe bekomen had gebeurde in naam van het behoud van de vrede. Toen het pact van München getekend was en dat het sluitstuk was voor de oorlog werd ook in het Westen het verraad als een vredesdaad voorgesteld.

Maar naargelang het tijdstip naderde voor de ontkening van de oorlog waarvan het Westen het eerste slachtoffer werd, moest de propaganda wat bijgestuurd worden? Op 10 november 1938 veranderde Hitler met de vertegenwoordigers van de Duitse pers: "Wij hebben ons in de loop van de jaren enkele opgaven gesteld die wij door onze propaganda bereiken wilden. De omstandigheden hebben mij verplicht gedurende jaren over vrede te spreken. Onder de voortdurende beklemtoning van de Duitse vredeswil werd het me mogelijk voor het Duitse volk stap voor stap de vrijheid te veroveren en haar de bewapening te verschaffen. Het is vanzelfsprekend dat een jarenlange volgehouden vredespropaganda ook zijn bedenkelijke zijde heeft. Het kan er toe leiden dat het volk gaat denken dat het huidige regime identiek is met het besluit en de wil de vrede onder alle omstandigheden te bewaren..."

De Duitse pers kreeg de opdracht de geesten voor te bereiden op de oorlog. Ook de algemene general staf van de Wehrmacht liet aan de hogere officieren

een dagorde geworden waarin gesteld werd dat "de gunstige politieke voorwaarden waarvan Duitsland geniet, volledig moeten worden benut en het leger voorbereid moet worden op het feit dat de oorlog plots kan uitbreken en we de vijand een dodelijke slag moeten toebrengen". (Uit documenten van het proces van Nüremberg)

Toen op 1 september 1939 de nazi-legers Polen binnenvielen kan Engeland en Frankrijk er niet onderuit en verklaarden de oorlog aan Duitsland. Engeland en Frankrijk waren gehouden door de beloften Polen ter hulp te komen in geval van agressie. Maar die oorlogsverklaring aan Duitsland was louter formeel. Zelf Hitler was overtuigd dat de Westelijken geen militaire operatie van

belang tegen Duitsland zouden ondernemen. Hitler verklaard "Ze hebben ons weliswaar de oorlog verklaard, maar dat wil nog niet zeggen dat ze zullen aanvallen". (geciteerd in E. Koidt, Wahn und Wirklichkeit - Stuttgart 1948)

De westelijke regeringsleiders dachten dat de inval in Polen slechts het voorspel was voor de aanval op de Sovjetunie. De Franse generale staf met generaal Gamelin op kop stelde het plan van de operatie 'Bakoe' op dat voorzag in een aanval op de petroleumvelden van Bakoe vanuit Syrië, dat toen Frans mandaatgebied was.

Een gelijkaardig plan werd uitgewerkt door de Britse generale staf. De aanval zou vertrekken vanuit Mossoel in het Noorden van Irak dat toen onder Britse

controle lag. (J. Butler, Grand Strategy 1941 Vol. II)

Het oberkommando van de Wehrmacht had echter al in oktober 1939 het plan "Gelbe" klaar, dat voorzag in de aanval op het Westen via Nederland, België en Luxemburg. Het 'ter plaatse rust' of 'la drôle de guerre' van de Westelijken duurde van 3 september 1939 tot mei 1940. Het was dus niet te verwonderen dat de Westelijke legers in een twintigtal dagen onder de voet gelopen waren.

Albert De Coninck

P.S.: In september 1939 stonden 23 Duitse divisies aan de Westgrens. Frankrijk beschikte over 110 divisies plus 5 divisies van het Engelse expeditiecorps.

Agenda

Aalst

21 januari 1994

tewerkstelling, delocalisatie, sociale clausules, gevraagde sprekers Luc Vanneste (ABVV) en Jean Bossuyt (onderzoeker derdewereldbeleid)
Vredeshuis, Zonnestraat 26.

Oostende

vrijdag 14 januari 1994 om 20 u.

"India een vat vol tegenstrijdigheden" (met dia's), inleiding door Antoine Uytterhaeghe die reeds acht maal India bezocht. Trefcentrum Het Baken, Fortuinstraat 18, Oostende.

vrijdag 11 februari 1994 om 20 u.

"Waarheen met het Israëlijsch-Palestijns conflict". Eerste deel: inleiding door Ludo Abicht over de huidige situatie; tweede deel: enkele Oostendenaren waaronder Marc Wallijn, Missiaen e.a. vertellen ons over hun reis van november '93 naar Israël en Palestina (o.m. Jericho, Gaza) en stellen hun dia's voor. Trefcentrum Het Baken, Fortuinstraat 18, Oostende.

vrijdag 18 februari 20 u.

Konferentiezaal: Stadhuys
"Hoe sociaal en democratisch is Europa" debat met de kandidaat - Europarlementsleden: Magda Aelvoet (Agalev), Willy Declercq (VLD), Raf. Chanterle (CVP), Lode Van Outrive (SP), Jaak Van de Meulebroecke (VU).
Moderator: Verstraeten (BRTN) (gevraagd). Voorzitter: André De Smet.
Initiatief: Democratisch Overleg Oostende (DEMO) in samenwerking met culturele organisaties o.w. Vrede.
Organisatie: Vandaag en morgen.

zaterdag 12 maart 1994 om 20 u.

vredessouper

in het kader van het 45-jarig bestaan van Vrede en in het teken van de vriendschap met de vredesmilitanten van Noord-Frankrijk (Duinkerken) gelegenheidsspreker en muziek
aandeel in de kosten 500 fr.
schrijf tijdig in bij A. De Smet, tel. (059) 70 56 12, Trefcentrum Het Baken, Fortuinstraat 18, Oostende.

Antwerpen

dinsdag 11 januari 1994 om 20.15 u.

De Ex-Sovjetunie op weg naar de onderontwikkeling?
Uiteenzetting door prof. Jacques Nagels van de VUB en de ULB
Vredescentrum, Unolaan 1, Deurne.

Gent

25 januari 1994

"India een vat vol tegenstrijdigheden" (met dia's) door Antoine Uytterhaeghe, ervaren India-reiziger
zaal: Knokkestraat 44, 9000 Gent.

10 februari

Duitsland in Europa
door Piet De Moor, ACOD, Bagattenstraat, Gent. Org.: Vrede - AFF - IMAVO.

Vilvoorde

16 februari 1994

Kristendom en socialisme
Vanuit verschillende concrete strijdsituaties in de wereld peilt Jan Soetewey (coördinator Kristenen voor het socialisme) naar de kristelijke en socialistische inspiraties bij de mensen
Cultureel Centrum, Bergstraat 1, 1800 Vilvoorde.

Vredesinitiatieven

WERELDVREDESRAAD

In Wenen vergaderden van 19 tot 21 november, op initiatief van de Wereldvredesraad, een aantal Europese vredesbewegingen uit Oost en West.

Tema van de bijeenkomst waren de problemen rond ontwapening, de conflicten in ex-Joegoslavië en het Midden-Oosten, de blokkade van Cuba en de voortgaande militarisering in Europa: de NAVO, de WEU en het Eurokorps, zoals tevens het toenemend racisme.

De vergaderingen werden voorgezeten door de afgevaardigden van Oostenrijk, Frankrijk, Rusland, Noorwegen, de Verenigde Staten, Duitsland en België.

De Europese vergadering werd op 22 en 23 november gevolgd door de bijeenkomst van het uitvoerend comité van de Wereldvredesraad waarvan o.m. de coördinatoren van de verschillende continenten deel uitmaken. Het voorzitterschap werd waargenomen door Mevr. Albertina Sisutu van het Zuidafrikaanse A.N.C. en voorzitter van de Wereldvredesraad.

De vergadering nam kennis van de werking in de verschillende regio's van de wereld. Vertegenwoordigers van de Israëlische vredesbeweging en de P.L.O. gaven eveneens een overzicht van de situatie na de ondertekening van het principesakkoord op 13 december in Washington.

Ook de situatie in Zuid-Afrika, Angola e.a. konfliktharden werd onderzocht.

VREDE vzw was op deze internationale bijeenkomst vertegenwoordigd door André De Smet.

NOORDZEE - VREDESZEE

In Noord-Frankrijk ging een bijeenkomst door van vertegenwoordigers van afdelingen uit de regio Nord-Pas de Calais, Zuid-Engeland en van Vrede Regio Oostende op 20 en 21 november. Een veertigtal personen namen aan deze vergadering deel. De deelnemers bespraken de meeste actuele problemen die zich op dit ogenblik voor de vredesbeweging stellen.

Vrede - Regio Oostende was op deze bijeenkomst vertegenwoordigd door Luc Deschacht en Jan Olsen.

In een overzicht van de problemen van oorlog en vrede schrijft Leo Picard o.m.

"Het ware pacifisme moet de dingen anders bekijken: het gaat niet alleen om het vermijden van oorlog maar vooral om het wegnemen van de oorzaken ervan. Is het de gevechtlust in de mens? Zou die wel zo groot zijn of is het zijn hebzucht, die zich dan in een sociale piramide uitwerkt op een bepaald terrein, waarvan het de grenzen wil uitzetten om de rijkdomspiramide te verhogen.

Er zullen nog wel andere oorlogsoorzaken geweest zijn. Maar nu? Wat willen de machtige staten van deze tijd, zo niet een zo hoog mogelijke welvaarts-piramide? Men kan dit ook een rijk noemen. Het Engelse rijk heeft lange tijd de bovenhand gehad. Het leeft nu nog - en het leeft nog tamelijk goed - van de restanten van het rijk, van een soort neo-imperialisme, dat op een oude traditie steunt, maar zich toch ernstig bedreigd voelt.

Duitsland is er niet in geslaagd een rijk in Midden-Europa voor onze tijd uit te bouwen. Frankrijk heeft van Aziatische en Afrikaanse rijkdommen gedroomd. Rus-

land nam het wijde Siberië voor zich. Japan droomde van welvaart door overheersing van heel Oost-Azië, Amerika begon met het geloof, dat het voorbestemd was heel het Amerikaanse continent te overheersen: Manifest Destiny, heette dat want alle imperialisme heeft zich steeds op een soort bevel van God menen te mogen beroepen. Ook het Spaanse, zelfs de kleine koloniale mogendheden meenden, dat ze Gods wil vervullen konden en zich zelf meteen verrijken.

Wereldheerschappij

Men wil nu verder gaan? De hele wereld wordt de inzet. Het oude kolonialisme heeft afgedaan maar het neo-kolonialisme en -imperialisme laat zich des te krachtiger gelden.

Het is een wolf in schapenvacht! Schapenvachten hebben trouwens altijd een grote rol gespeeld in de wolvenwereld.

Natuurlijk is er een groot verschil tussen het oude en het nieuwe kolonialisme,

maar het laatste zowel als het eerste steunt op geweld en onderdrukking. Het grootste verschil is misschien wel, dat de zeer rijken nu de gewone man min of meer laat mee genieten van de vruchten van zijn rooftochten. Toen er al grote vermogens werden vergaard door sommige koloniale ondernemers min of meer verbonden met de staatsmacht, waren de arbeiders en de kleine boeren nog straatarm: het was de tijd van de "Nabobs" waarover de negentiende-eeuwse literatuur ons zoveel te vertellen heeft.

Maar zelfs toen al kon Fr. Engels opmerken, dat een deel van de samen-geschrapt rijkdom werd aangewend om enige rust te krijgen in de wereld van de arbeid: geen omkoperij maar een zoethouderij. De verhoogde koopkracht van de massa werd trouwens zelf weer bron van rijkdom voor de enkelen.

In de Verenigde Staten nu schijnt dit systeem tot perfectie gebracht te zijn, niet volgens een goed uitgedacht plan maar voor een groot deel onder de invloed van historische toevalligheid".

Leo Picard - januari 1969

Vredesinitiatieven

Tien jaar geleden, 1983.

Het was een bijzonder jaar voor de vredesbeweging. Koude Oorlogsperiode. We voerden strijd op verschillende terreinen maar spitsten ons vooral toe op de rakettenkwestie.

In gans het land werden VAKA-komitees opgericht. Zo ook in Merelbeke. Op 11 augustus 1983 om precies te zijn. Een 30-tal mensen kwamen samen, uit verschillende middens en organisaties.

Daaruit groeide een kleine vaste kern die talloze akties op het getouw zette, steeds gericht naar de grote betogingen in Brussel: aktie naar de gemeenteraad, naar parlementairen, grote aktie met Zuidoost-Vlaanderen aan de luchtmachtbasis van Gavere, vredesmonument Gentse Feesten, akties aan sporthall Genk, jaarmarkten, enz. Voor de betoging maakten we paneeltjes in de vorm van een hand.

Tussen de betogingen in voerden we verder aktie in onze gemeente. Wekelijks stonden we op de spitsuren in het centrum van de gemeente, het handje werd ons symbool. Op 11 november versierden we het met een bloemstuk en

Handje

tekst en namen we deel aan de officiële bloemenhulde bij het oorlogsmonument. Het speciale was, dat we wekelijks de bloemen vernieuwden, zodat wij, nadat alle kronen al verdwenen waren, wij er nog alleen en frist bij stonden.

We besloten een jaar later dit gebaar te hernieuwen met een andere boodschap, en stilaan werd het een traditie. Nu in 1993 is het de 11de keer dat we het handje met bloemen plaatsen op 11 november. Niet meer met dezelfde teksten natuurlijk, maar als teken dat we waakzaam blijven omdat wapengekletter en handel in wapens nog lang niet de wereld uit zijn.

Hopelijk kunnen we op een dag ons handje voorgoed op zak steken, en moeten we geen bloemen meer leggen bij oorlogsmonumenten, maar alleen nog de levenden bloemen schenken.

Hopelijk komt de dag dat onze hand geen halt meer moet toe roepen, maar dat we iedereen de hand kunnen uitsteken in een gebaar van solidariteit.

Jan Verwest

ONDERWERP	MAAND	PAG.	ONDERWERP	MAAND	PAG.
AFRIKA			MEDIA		
- Somalië: Het Pentagon de humanitaire toer op?	jan.-febr.	5	- Geruchten en realiteit	jan.-febr.	11
- Zuid-Afrika: Is er leven na Hani?	mei-juni	5	- Europees audiovisueel deficit	maart-april	4
- Rwanda: het verloren paradijs	juli-aug.	5			
- Somalië: vredesmacht op oorlogsvoet	juli-aug.	7	MIDDEN - OOSTEN		
- Afrika: een continent zonder toekomst	juli-aug.	8	- Leven onder bezetting: 5 jaar intifada	jan.-febr.	7
- Zaïre: samenwerking of interventie	juli-aug.	10	- Irakgate	jan.-febr.	24
- Zuid-Afrika: roaylistisch België schrikt wakker: er vallen doden in Zuid-Zuid-Afrika	sept.-okt.	27	- De Bezette Gebieden afgegrensd	juli-aug.	14
			- Turkije kent geen Kurdisch probleem	sept.-okt.	26
AZIË			STANDPUNT		
- Nieuwe horizons voor Hong Kong?	jan.-febr.	18	- Wat staat er ons in de nabije toekomst nog te wachten?	sept.-okt.	16
- China: een nieuw economisch beleid	jan.-febr.	26			
- India anders bekeken	jan.-febr.	30	TERUGBLIK		
- India op een keerpunt	maart-april	6	- Over petroleum en militaire strategie	jan.-febr.	32
- Thailand: militairen en democratie	mei-juni	28	- De Peter der Peters	maart-april	35
- Cambodja: bloed, zweet en tranen	juli-aug.	13	- Terugblik op Nantes	mei-juni	33
- Karabach: de verzwegen oorlog	nov.-dec.	28	- Waarom Hiroshima en Nagasaki?	juni-aug.	32
			- Die grosse Baufirma Lammerding	sept.-okt.	32
BEWAPENING & ONTWAPENING			- De moord op Lumumba	nov.-dec.	31
- Plutonium	maart-april	10	UITKIJK		
- De NAVO en de vrede	maart-april	11	- Somalië: een Amerikaanse mediashow	jan.-febr.	4
- Start II	mei-juni	27	- Dubbele moraal	maart-april	5
- Echte en onechte vredesmachters	sept.-okt.	11	- Selectieve ongerustheid	mei-juni	4
- Wapenhandel	sept.-okt.	32	- Politieke verantwoordelijkheid	juli-aug.	4
			- 't Kan verkeren	sept.-okt.	4
DOSSIER			- Rusland: gevecht tussen twee draken	nov.-dec.	4
- Economische crisis in Europa	jan.-febr.	19	VERENIGDE STATEN		
- Brandpunten voor de Verenigde Naties: Midden-Oosten, Angola, Sahara, Irak, Cambodja, Oost-Timor	maart-april	17	- De misdaad duidt geen vrede	juli-aug.	29
- GATT	mei-juni	19	- Socialistische partijen in de VS	juli-aug.	29
- Krachtlijnen van de crisis in de ex-Sovjetunie	juli-aug.	19	- De 'vrijheidstrijders' van Reagan		
- Over de nieuwe Amerikaanse orde	sept.-okt.	19	- Clinton's bewapening en strategie	nov.-dec.	25
- Het akkoord Israël-PLO	nov.-dec.	17	- Waar vijftienjarigen al doden	nov.-dec.	26
EDITORIAAL			VERKIEZINGEN		
- Een militaire interventie is geen oplossing	jan.-febr.	3	- VS-verkiezingen: een les in moraal	jan.-febr.	9
- Een werkelijke economische wereldorde	maart-april	3	- Kiesstelsel in het Verenigd Koninkrijk	jan.-febr.	12
- Voorzitter Claes	mei-juni	3	- Het afscheid van Bush	maart-april	29
- Goed beheer	juli-aug.	3	- Verkiezingsstelsel van Frankrijk	maart-april	30
- Belgische troepen uit Somalië	sept.-okt.	3	- En dat noemen ze democratie	mei-juni	7
- Een Palestijnse staat	nov.-dec.	3	- Een bittere pil voor het Franse volk	mei-juni	8
EUROPA			- Verkiezingen, smeergerel en corruptie	juli-aug.	23
- De miserie van de Europese structuren	jan.-febr.	6	- Verkiezingen in Noord-Ierland lossen niets op	juli-aug.	25
- Exit Tsjecho-Slovakije	maart-april	7	- Het Duitse kiesstelsel	juli-aug.	25
- Verkiezingen en abortus-referendum in Ierland	maart-april	14	- Verkiezingen op maat gesneden	sept.-okt.	14
- De zure vruchten van de Fluwelen Revolutie	mei-juni	11	- Stemrecht buitenlanders bij EP-verkiezingen	nov.-dec.	14
- NAVO, Europa, VN en de vrede	mei-juni	15			
- Amsterdam in de uitverkoop	mei-juni	24	VREDESBEWEGING		
- Het probleem Cyprus	juli-aug.	11	- Wereldvrede raad in Basel bijeen	juli-aug.	17
- De politieke zelfmoordactie van de Nederlandse bourgeoisie	juli-aug.	16	- Noordzee-Vredeszee	juli-aug.	28
- De EMS-krisis en het Europees kapitalisme	sept.-okt.	5	- Het einde van VAKA-OCV	juli-aug.	33
- Duitsland: een herhaling van de geschiedenis	sept.-okt.	6			
- Oostenrijk bijt van zich af	sept.-okt.	29	VOOR DE VUIST		
- Rusland: en dat noemen ze democratie	nov.-dec.	9	- We verlangen wel iets meer	jan.-febr.	39
			- Van maten en gewichten	maart-april	39
INTERNATIONAAL			- Vrede is democratie	mei-juni	39
- De OESO	jan.-febr.	27	- Brief uit Belgrado	juli-aug.	39
- De onafhankelijkheid van alle kolonies	mei-juni	25	- Rechts extremisme en democratie	sept.-okt.	39
- De G-7: Tokio bevestigt zijn aard	sept.-okt.	9	- Oproep aan de Duitse bevolking	nov.-dec.	39
- De grote zeven: wie, wat en waarom	sept.-okt.	11			
- Koffiehandel: de maskers vallen	nov.-dec.	33	ZUID-AMERIKA		
INTERVIEW			- El Salvador: Einde van de oorlog?	jan.-febr.	14
- Mong Rosseel	maart-april	25	- Cuba: VN veroordeelt embargo	jan.-febr.	15
- Roger Ponssele	sept.-okt.	24	- Cuba: politiek reisverslag - deel 1	jan.-febr.	16
- Eric Derijcke	nov.-dec.	5	- De indiaanse oorsprong	jan.-febru.	38
JOEGOSLAVIË			- Cuba: Een belaagde economie - deel 2	maart-april	32
- Een realistisch en noodzakelijk spoor	maart-april	13	- Peru: het Lichtend Pad	mei-juni	16
- Het plan Owen-Vance	mei-juni	14	- Cuba: socialisme en democratie - deel 3	mei-juni	29
- Bosnië: de kracht van de wapens	juli-aug.	22			
- Economische crisis en oorlog	sept.-okt.	17			
- Interventie of schaduwboksen	nov.-dec.	12			

*wij nemen
uw drukwerk
au sérieux*

DRUKKERIJ GOFF N.V.
PIJNERSSTRAAT 28 9000 GENT
TEL. 091/25.02.59 (4 lines)
FAX. 091/25.10.72

ELECTROS SKOORT 3 MAAL

KWALITEIT

alleen grote merken: PHILIPS - AEG - ACEC -
BAUKNECHT - ELECTROLUX - TOSHIBA

PRIJS

de laagste prijzen voor elektrische huishoudtoestellen

SERVICE

eigen gespecialiseerde technische dienst,
gegarandeerde herstelling van alle merken.

Kleuren-TV
HiFi & Stereo
Huishoudtoestellen

Electros

de speciaalaak
aan het stadhuis
van Oostende
059/50.38.23

NOG STEEDS DE BOEKHANDEL DIE HEEFT
WAT U ELDERS NIET VINDT!

BOEKHANDEL MARNIX

NEDERKOUTER 109

9000 GENT

TEL. 225 10 92

FAX 223 55 56

Elke dag van 9 tot 18 uur.

's Zaterdags van 10 tot 12.30 uur en van
13.30 tot 18 uur.

Steun december:

V.H. Oostende 100; M.D. Oostende 150; G.J. Nieuwerkerken 100; V.V. Gent 50; F.S. Gent 500; S. & S. Oostende 100; V.M. Pollare 200; V.P. Maldegem 200; L.E. Oostende 100; S.V. Leuven 200; D.R.W. 's Gravenwazel 250; F.D. Zedelgem 100; W.D. Brugge 250; N.C. Bredene 100; D.S. Aalst 100; V.R. Ranst 100; V.L. Asse 100; V.C. St-Niklaas 100; J.D. Sch. Luik 200; D.E. Veldegem 100; L.N. Drongen 500; L.E. Mechelen 100; V.J. Antwerpen 100; D.S. Oostende 50; J.V.C. Antwerpen 100; N.E. Gent 100; W.W. Kortrijk 100; D. Ch. Gent 100; V.N. Gent 100; Th. N. Ukkel 200; E.J. Gent 50; E.N. Zwalm 500; D.E. Brugge 100; Cl.A. Mariakerke 200; N.R. Keerbergen 250; L.Vr. Antwerpen 200; J. D.L. Aalst 100; M.Th.D. De Pinte 200; C.U. Torhout 100; D.S.H. St-Kruis-Brugge 100; B.L. Waregem 200; R.W. Brugge 50; G.Y. Hoevenen 100; B.P. Oostende 200; N.D. St-Marlens-Latem 200; B. St-Amandsberg 200; D.N. Gentbrugge 100; R.G. Kontich 200; D. Ph. Assebroek 100; D.C.F. Oostduinkerke 100; N.S. Brussel 200; L.S. Gent 100; L.K. Gent 100; R.B. Gent 200; W.W. Ruiselede 500; C.J. Zoersel 100; V.Z.Fr. Bornem 100; B.N. Berchem 1.000; B.L. Wilrijk 100; D.V.K. Asse 500; L.G. Deurne 400; H.R. Destelbergen 400; J.V.C. Antwerpen 100; Gez. K. Houthalen 400; W.S. Antwerpen 400; H. Th. Antwerpen 400; V.G. Brussel 400; N.N. Brecht 400; V.D. Antwerpen 400; T.D. Genk 400; N.E. Gent + N.R. 800; J.J. Wolveterm 400; G.R. Merksem 400; Sch. G. Ekeren 400; D.L. Westende 400; B.A. Brussel 100; N.E. Ledeborg 400; E.C. Beringen 300; N.R. Gent 100; B.F. Asse 400; E.V. Hoboken 400; V.N. Nieuwerkerken 400; U.G. Denderbelle 1.000; Sch. P. Gentbrugge 400; D. N.T. De Pinte 400; L.J. Izegem 400; S.N. Nieuwerkerken 180; N.L. Antwerpen 400; R.L. Antwerpen 400; V.A. Izegem 400; W.D. Brugge 400; P. Vanhove Leuven 400; R.C. Zalem 400; R.G. Kontich 400; R.E. Opplabbek 400; W.J. Borgerhout 400; J.D. Oostende 400; V.L. St-Niklaas 400; Th. Destelbergen 400; Ch. D. S. Gent 400; J.V.E. Antwerpen 400; T.F. Grimbergen 400; H.N. Brecht 400; C.S. Gent 400; V.D.V. Antwerpen 1.000; V.Fr. Antwerpen 1.400; D.V. Asse 400; H.R. Ronse 400; V.J. Borsbeek 400; N. Buch Brussel 400; D.E. Veldegem 400; V.L. Gent 500; D.R. Westende 500; T.H. Antwerpen 600; D.V.E. Brugge 400; G.D.P. St-Denijs-Westrem 400; V.J. Menen 400; C.V. Antwerpen 400; S.D.C. Edegem 400; V.N. Dendermonde 400; V.J. Antwerpen 400; R.N. Aisemberg 400; De Zn D. Nieuwpoort 400. Totaal: 37.680 fr.

Verdraagzaamheid?

Het is al verdraagzaamheid wat de klok slaat. Anne Frank: verdraagzaamheid; Scholen zonder Racisme: verdraagzaamheid; projecten van minister Van den Bossche voor september 1994 (België 50 jaar bevrijd): verdraagzaamheid...

Verdraagzaamheid is blijkbaar de remedie tegen alle kwalen van racisme, xenofobie, neo-nazisme... Maar: verdraagzaamheid hoe, en met wat, en met wie?

Met de verdraagzaamheid is het al net als met de vrede en de apartheid: ze bestaat in twee dimensies, een kleine en een grote. De kleine in de intermenselijke betrekkingen, het vreedzaam naast, maar ook mét elkaar leven, wonen en werken van mensen, verschillend van taal, huidskleur, godsdienst, cultuur, enz., in een multiraciale en -kulturele samenleving. Zo was het in Sarajevo, vóór het "eigen-volk-eerst"-virus had toegeslagen. De grote, in de betrekkingen tussen staten, volkeren, mensengroepen, door de toepassing van verdragen, akkoorden en wetten. De grote verdraagzaamheid wordt van bovenaf opgelegd, - voor de bescherming van etnische of religieuze minderheden b.v. Maar ze is de ware verdraagzaamheid niet, want steunend op gebods- en verbodsbepalingen. De kleine is dat wel, want uitgaande van de mens zelf.

Zoals liefde voor de evenaaste is verdraagzaamheid een godsdienstig, moreel of filosofisch begrip. Geen politiek. Daarmee kan je de politieke onverdraagzaamheid van nazisme, racisme en vreemdelingenhaat - die in elkaars verlengde liggen - niet te lijf gaan. Dat kan alleen door een politiek ingrijpen.

Trouwens, per definitie steekt er in het begrip verdraagzaamheid iets dat bedenkingen oproept als verweermiddel tegen racisme en nazisme. Verdraagzaamheid is eerder passief, eerder een schild - tegen de onverdraagzaamheid in al haar vormen - dan een wapen. Verdraagzaamheid betekent wel het aanvaarden - van wat vreemd en anders is - maar niet het verwerpen van datgene en diegenen die het aanvaarden in de weg staan. En dan, waar ligt de grens, hoe ver kan de verdraagzaamheid, het aanvaarden gaan? Er zijn humanisten voor wie alles "menselijk" is, ook het onmenselijke, "la bête humaine". Ze kunnen alles verklaren, dus begrijpen, want "niets menselijks is mij vreemd". Maar, wie begrip opbrengt voor het sadistisch-nazistisch beest in de mens zit al op het hellend vlak naar het bespreekbaar maken en mogelijk aanvaarden ervan.

We moeten dus duidelijk zijn: verdraagzaamheid mag in geen geval afglijden naar lijdzaamheid, afzijdigheid, onverschilligheid. Want, in dit geval, medeplichtigheid met de onverdraagzamen. Met die onverdraagzamen - (neo)-nazi's, racisten, vreemdelingenhaters - is geen verdraagzaamheid, geen bespreekbaarheid, geen compromis mogelijk. Ze moeten bestreden worden. "Ausradiert", om een nazi-term te gebruiken.

Zoals je kan opvoeden tot vrede, zo kan er ook opgevoed worden tot verdraagzaamheid. In het gezin, in het onderwijs, in bepaalde organisaties, door de media... Zogezegde "verdraagzaamheids campagnes" en -projecten, Anne Frank- en andere tentoonstellingen, manifestaties tegen racisme, nazisme, enz. kunnen daarbij een handje toesteken. Ze kunnen een gunstig klimaat scheppen, gaande van het "verdragen" en aanvaarden van de verdraagzaamheid tot het inzien van de noodzaak en de onvermijdelijkheid ervan en het besef dat er dringend moet aan gewerkt worden. Dat is positief. Maar het volstaat niet.

Daarenboven gaan die mooie en ambitieuze acties en projecten soms aan het echte probleem - de dreiging van extreem-rechts vandaag - voorbij. De barbaarsheid van het Hitler-regime, van

concentratiekampen, gaskamers, Holocaust..., is dan niet meer dan een stuk geschiedenis, net zoals de barbaarsheid van de Inkwisitie een stuk geschiedenis is, als de link met het heden niet wordt gelegd. Daar komt nog bij dat het in die acties en projecten meestal de overtuigden zijn die, nog maar eens, overtuigd worden, de verdraagzamen die voor de zoveelste keer, tot verdraagzaamheid worden aangespoord.

Of dat bij de anderen, de grote massa, de zwijgende meerderheid, ook het geval is, betwijfel ik. Verdraagzaamheid en al wat daarrond gedaan en gezegd wordt behoort nu niet bepaald tot de belangstellingsfeer van die bevolkingsgroep - of moet ik zeggen van het "klootjesvolk"?

- en spreekt die dus weinig of niet aan. Hoogstens - d.i. in geval de verdraagzaamheid het tot een modeverschijnsel zou geschopt hebben - kan die zwijgende meerderheid er ook haar instemming mee betuigen, omdat je nu eenmaal "in" moet zijn, - zonder dat er daarom iets veranderd is aan haar denken of haar gedrag, het stemgedrag inbegrepen.

Wat de racisten en vreemdelingenhaters zelf betreft, die zijn niet te bekeren. Integendeel. Terwijl ze de demagogisch-populistische toer opgaan, gaan, verstrakken ze hun houding. Zoals het 70-puntenplan van het Vlaams Blok het duidelijk aantoonde.

Er is dus - ook - een andere aanpak nodig. Een harde aanpak. Verdraagzaamheid, ja. Maar dan in de zin zoals Jorge Sampaio, burgemeester van Lissabon en voorzitter van de FMCU - Wereldfederatie van Verenigde Steden - het formuleert: "Verdraagzaamheid is een actieve houding, een wilsuiking, een cultuur." Waarbij we niet mogen vergeten dat "cultuur eindigt waar racisme begint".

Het racisme moet dus met alle middelen worden aangepakt. Ook met wettelijke middelen. De wetten op racisme en uitingen van racisme moeten worden verbeterd en verscherpt. En toegepast. Racisten zijn een gevaar voor onze cultuur en onze democratische samenleving en moeten als dusdanig worden vervolgd.

Anderzijds moet er ook gewerkt worden aan de oorzaken van de vreemdelingenhaat en aan het migrantenprobleem. Want dat het een probleem is kan niet ontkend worden. Er moeten concrete maatregelen getroffen worden op alle terreinen die met dit probleem te maken hebben. Want racisme en nazisme kunnen enkel overwonnen worden wanneer ze op alle fronten te gelijk worden aangepakt.

In het kader van "Antwerpen '93" werd in oktober een colloquium gehouden onder auspiciën van UNESCO Vlaanderen. De voorzitter, Willy Calewaert, gaf het de titel "Van wereldburger tot bange blanke man".

In zijn openingsrede herinnerde Willy Calewaert aan een toespraak van Paul Bouchet, die lid is van de Commission des Droits de l'Homme en opriep om concreter te worden en te stoppen met de "langue de bois".

Willy Calewaert: "We moeten geen anti-racistische discours meer houden, waar niemand meer naar luistert en zeker niet diegenen voor wie het bedoeld is. We moeten een "offensive civique" lanceren rond concrete punten: arbeid, woning, gezondheid, onderwijs, familie en justitie".

Jan Van Calsteren

**VOOR VERDRAAGZAAMHEID
EN DEMOCRATIE
27 MAART '94
14.00U BRUSSEL**

INLEIDINGEN: TEL. 02 281 15 05

Op initiatief van enkele sterren uit de industriële wereld werd te Parijs, in het hotel Lutetia, een conferentie georganiseerd met als thema: "Hoe kunnen we de lonen verminderen zonder de betrokkenen te demotiveren?". Om aan te tonen dat deze heren recht naar hun doel gaan, zie hier enkele onderdelen van het behandelde thema: is de verlaging van de vaste lonen mogelijk, vermindering van de variabele inkomsten, afschaffing van de premies, dertiende maand, hoe bereikt men een algemeen akkoord over de loonsverlagingen, wat doen als een categorie arbeiders weigert enz., enz.

De tentoonstelling "Versailles et les tables royales en Europe" werd in het Paleis van Versailles geopend met een groot opgezet eetmaal. Onder de 350 genodigden werd de "fine fleur" van Europa opgemerkt: Koningin Margareta van Denemarken, Maria Pia van Savoie, de Prinsen van Kent, de Rothschild's, de Habsburgers, de Lazar's en vele andere van de Europese "hoge" wereld. Jacques Toubon, minister van Cultuur en Bernadette Chirac, vrouw van de Parijse burgemeester mochten mee aan tafel zitten.

Op een ogenblik dat men in Frankrijk 400.000 daklozen noteert doet me dit denken aan de goede oude tijd van Marie Antoinette die, bij de opmerking dat er geen brood meer was voor het volk antwoordde "dat ze koekjes eten"...

Beiroet, de martelarenstad, likt zijn wonden. Men spreekt eindelijk over de wederopbouw. Maar... De regering wil met het stadscentrum beginnen. Alle beschadigde gebouwen, waar echter de meeste mensen een onderkomen gevonden hebben, zouden worden opgeblazen. Dus met als resultaat nog meer daklozen. Onteigeningen staan op de dagorde maar het zijn privé-ondernemingen, en niet de staat, die zich hiermee bezig houden. Want er is geld te verdienen, veel geld. Van een land met een multi-miljardair als eerste minister kan men moeilijk anders verwachten. Men moet weten dat deze man, Rafic Hariri, belangen heeft in de bank Luxemburgse Holding Paribas, de bank Indosuez, eigenaar is van de Investors Group, de Texan Tower of Houston, enz., enz...

Terwijl in Moskou kranten verboden worden en de redakties van andere "gestroomlijnd", werden kort geleden twee Engelstalige bladen op de markt gebracht: "The Moscow Times" en "The Moscow Tribune".

"The Moscow Times" die sinds de lente van 1993 verschijnt op 35.000 exemplaren en "The Moscow Tribune" op 50.000. Gezien er in Moskou zowat 60.000 buitenlanders verblijven zoals tevens een 2.500 journalisten, betekent dit een markt voor deze Engelstalige uitgaven. Beide kranten kunnen zich, dank zij de uitgebreide Westerse advertenties de luxe permitteren om kosteloos verspreid te worden in hotels, in beurzen, conferenties en in de specifieke wijken waar buitenlanders wonen. De krant "Le Monde" die dit bekend maakt, voegt er aan toe dat de artikels in deze Engelstalige bladen pro-Jeltsin geïnspireerd zijn...

uit "Le Monde"

Warren Christopher, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken van de VS bracht drie weken na de militaire aanval, op het Russische Parlement een bezoek aan Jeltsin in diens buitenverblijf. Christopher bevestigde aan Jeltsin dat President Clinton in bewondering staat voor zijn moed en zijn democratische ingesteldheid. Jeltsin verklaarde hierop dat van alle westerse leiders Clinton diegene was op wiens volledige steun hij het best kon rekenen...

Men zal zich herinneren dat Defensie Minister Leo Delcroix een tijdje geleden een reclamekampagne opzette om gelden in te zamelen voor de Blauwhelmen. Uit een parlementaire vraag blijkt nu dat deze publiciteitskampagne 13 miljoen frank kostte en dat de inkomsten einde september slechts 12,8 miljoen bedroegen. Het aflasten van twee benefiet-avonden in Vorst Nationaal alleen kosten aan de gemeenschap reeds 2 miljoen frank. Het ziet er dus naar uit dat de Belgen niet bereid zijn in hun zak te schieten voor militaire avonturen.

Andreas Papandréou, de nieuwe socialistische minister van Griekenland, heeft geen moeite gehad om zijn regeringsploegsamen te stellen. Zijn jonge echtgenote, de gewezen stewardess Dimitria, werd benoemd tot directrice van het kabinet. Zijn zoon Georges werd aangesteld als staatssecretaris voor Buitenlandse Zaken, zijn persoonlijke dokter wordt Minister van Gezondheid. Een van zijn neven krijgt de post van Staatssecretaris op Cultuur. Het is nu afwachten om te weten of ook zijn hond de leiding van het ministerie van de dieren zal krijgen.

Saudi Arabië, onze "demokratische" bondgenoot uit de Golfoorlog, maakt vooruitgang op het vlak van de democratie... Als gevolg van een koninklijk dekreet zullen dertien provincies worden opgericht. Elk van deze zal geleid worden door een "emir". De "emir" van ieder provincie en zijn assistent zullen aangeduid worden, en kunnen alleen afgezet worden door de Koning.

De provincieraadsleden die uit "minimum tien Saoudische burgers" zullen bestaan zullen eveneens in overleg met de Minister van Binnenlandse Zaken aangeduid worden om een betere "participatie" in het beleid te verzekeren. Hoger genoemde beslissing maakt deel uit van de politieke hervormingen (?) die door Koning Fahd in maart 1992 werden aangekondigd.

De Britse luchtvaartmaatschappij British Airways heeft bekend gemaakt dat zij - om haar markt in de Arabische wereld te verbeteren - op ieder van haar twintig dagelijkse vluchten naar Saudi-Arabië 54 plaatsen - gescheiden van de mannen - zal voorbehouden voor vrouwen en kinderen. Toevallig maakte de Britse schrijver Salman Rushdie - door Iran ter dood veroordeeld - op het zelfde ogenblik bekend dat British Airways hem sinds twee jaar als passagier weigert om "veiligheidsredenen". Maar als 't om centen gaat geen probleem.

Sinds een hele tijd wordt Noord-Korea er door de Verenigde Staten van beschuldigd atoomwapens te vervaardigen. Een bestendige lasterkampagne werd opgezet om Noord-Korea in een vals daglicht te plaatsen. Op 1 november heeft het Pentagon echter in een rapport bekend gemaakt dat zij over de nodige informatie beschikt waaruit blijkt dat het land toch niet de bouw van atoomwapens voorbereidt...